CUVÂNT ÎNAINTE

Publicarea în volum aparte a sinaxarelor Triodului, prin iniţiativa şi străduania vrednicului pr. *prof. Eugen Drăgoi reprezintă pentru credincioşii sfintei noastre Biserici, un dar duhovnicesc, care, prin bogăţia conţinutului şi îndemnurilor mobilizatoare, devine o călăuză sigură pe scara „sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii”.*

Triod în traducere directă, pe înţelesul creştinului practicant, înseamnă timpul bisericesc – liturgic, începând cu Duminica vameşului şi fariseului şi terminând cu noaptea luminatei sărbători a Sfintelor *Paşti.*

Din punct de vedere strict duhovnicesc, perioada Triodului, în Biserica Ortodoxă, reprezintă timpul cel mai dens al rugăciunii unită cu nevoinţele sfântului şi marelui post al Paştilor. Altfel spus, este parcurgerea cu Domnul a drumului spre Jertfa de pe Golgota, ca împreună cu El, prin împlinirea poruncilor Sale şi a virtuţilor întrupate în vieţile sfinţilor şi asceţilor Bisericii Ortodoxe, să ne împărtăşim de roadele învierii. Parcurgem, etapă cu etapă, calea de la pierzare spre izbăvire, cu ajutorul slujbelor rânduite în această perioadă şi mai ales cu urmarea îndemnurilor din istorisirile sinaxarelor, care-s, în fond, echivalentul vieţii sfinţilor, din restul anului bisericesc. Spre deosebire de vieţile sfinţilor din fiecare zi, sina-xarele Triodului pun accent în mod special pe actul pocăinţei, ca uşă de intrare în Casa Tatălui şi în „Cămara Mântuitorului”, unde aflăm alinare suferinţelor şi topire a „gheţarului” ce înfrigurează, prin păcat, sufletele noastre.

Triodul, ca timp de pregătire a sufletului de îmbunătăţire a vieţii creştine, începe cu chemarea tuturor la Hristos prin „Uşile pocăinţei”.

„Uşile pocăinţei deschiăe-mi mie, Dătătorule dv viaţa, că mânecă duhul meu la Biserica Ta cea Sfântă, purtând lăcaş al trupului, cu totul spurcat…” iar, cântarea următoare, conduce sufletul străpuns de dorul pocăinţei; „în cămările mântuirii îndreptează-mă fi SINAXARELE TRIQDULUI

Născătoare de Dumnezeu”, ca, în final, „La mulţimea faptelor mele cele rele, cugetând eu, ticălosul… îndrăznind la mila milostivirii Tale, ca David strig Ţie: Miluieşte-mă Dumnezeule, după mare mila Ta”. (Din cântările specifice Triodului).

De-o rară frumuseţe poetică, dar de o profundă răscolire lăuntrică aceste cântări, executate lin şi duios în toate Duminicile Triodului sunt, prin conţinut, strigătul de eliberare al sufletului din prinsoarea păcatului „izvoare ale lacrimilor purificatoare”, „cântece ale

lacrimilor" de pocăinţă.

Astfel pregătit creştind, săptămână după săptămână, urcă spre înviere, traversând greul povârnişului, însoţit de povăţuitori. Sunt, mai înîi, patru duminici premergătoare Sfântului Post.

În prima Duminică creştinul se înarmează cu faptele bune ale fariseului, dar calcă pe trufia acestuia şi ia platoşa smereniei vameşului.

În Duminica a doua, creştinul se întoarce de la roşcovele călcării iubirii Tatălui şi de la risipirea darurilor la căldura braţelor părinteşti iertătoare.

În Duminica a treia, sufletul se prezintă gol de fapte în faţa înfricoşatei judecăţi, iar în duminica a patra cel ce n-a luat aminte la chemarea pocăinţei este izgonit ca şi Adam din rai, în lumea suferinţelor păcatului. Urmează, pe firul sinaxarelor noastre, partea propriu-zisă a Postului, adevărata călătorie spre înviere.

Duminica I-a se numeşte a Ortodoxiei, adică a dreptei credinţe, fără de care creştinul nu poate călători spre Hristos. Ca mărturie a ajutorului în acest început, Domnul însuşi ne dă sfânta Sa icoană învreună cu cele ale aleşilor Săi.

ÎJnmm.ca a II-a, a Sf. Grigore de Palama, înarmează călătorul spre Hristos cu sfinţitoarea a toate rugăciunea minţii, care coboară în inimă. „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul l".

În Duminica a treia, a Sfintei Cruci, creştinul este chemat să se odihnească de ostenelile postului şi rugăciunii sub „Pomul vieţii", Sf. Cruce, care-i şi „armă" împotriva celui viclean, care ne şopteşte să oprim urcuşul întrucât, va fi mai greu. Cu Crucea lui Hristos, calea abruptă devine mult mai lesnicioasă.

În a patra duminică, a Sfântului Ioan Scărarul, sau a Scării, drumeţul îmbunătăţirii vieţii are perspectiva a treizeci de trepte urzite din virtuţi; pe care urcându-le, ajunge la Hristos.

Ca ultimă treaptă a scării virtuţilor, în Duminica a V-a din Post, îl aşteaptă pe nevoitor Sfânta Maică Maria Egipteanca, care prin pocăinţă a depăşit firea îngerilor, devenind ea însăşi „scară a virtuţii", prin renunţarea la plăcerile trecătoare şi îmbrăţişarea a Se –

văratei cărări a pocăinţei. Viaţa ei, aşezată în sinaxar, dovedeşte, din plin, cele afirmate pe scurt aici, sensul adânc al pocăinţei în fapt real.

Săptămână a Via, ne trece de la cele pământeşti la cele de dincolo, prin învierea lui Lazăr ca arvună a învierii Domnului şi cu El, la rânduită vreme, a noastră. Sufletul este chemat să iasă din mormântul păcatului şi să răspundă ca şi Lazăr, Domnului, la chemarea „Scoală-te", cum de altfel – chemarea se mai adresează şi prin cântarea „Suflete al meu, suflete al meu, scoală-te! pentru ce dormi?"

În fine, Duminica Floriilor ne introduce, cu Domnul pe mânzul asinei, în Ierusalim, însă nu spre bucurie, ci spre participarea la sfintele *şi izbăvitoarele Sale Patimi.*

Sinaxarele de luni şi până sâmbătă, în săptămână patimilor ne poartă moment cu moment împreună cu sfintele slujbe, cu deniile şi cu cântările duioase, cu Mântuitorul Hristos însuşi, de la Ana la Caiafa, la Pretoriu, la Cina cea de Taină, şi-n final pe drumul Crucii şi la Sfântul Mormânt, de unde, în noaptea Sfintelor Paşti, însuşi proclama, prin învierea Sa, eliberarea noastră din bezna păcatului, ruperea lanţurilor robiei şi începutul „altei vieţi veşnice", a libertăţii din prinsoarea răului şi a morţii.

Lăsând pe fiecare să parcurgă călea postului călăuzit de îndemnurile Bisericii prin sfintele slujbe şi-n deosebi prin sinaxarele Triodului, rugăm pe Mântuitorul să ne deschidă tuturor celor ce batem „Uşile pocăinţei".

„Speranţa mea este că cititorul după ce va parcurge aceste pagini va descoperi însuşi că în lumea aceasta nu-i nimic mai frumos şi mai profund, mai inspirat şi mai inspirant decât ceea ce Biserica, Maica noastră, ne descoperă şi ne dă în mod liber de îndată ce intrăm în timpul binecuvântat al primăverii patruzeci şi i". (*Al. Schmemann*, Le grand careme, 1977, p. *8*). *Fie şi pentru noi, toţi, asemenea l* f ARHIEREUL CASIAN

INTRODUCERE

Sinaxarele Triodului sunt foarte puţin cunoscute. Triodul, cartea de cult care le înglobează se foloseşte într-o perioadă scurtă a anului (numai zece săptămâni), iar în practică arareori se citesc în cadrul slujbelor Sinaxarele sale. În bisericile de mir, unde se ofieiază slujbe aproape numai sâmbăta şi duminica, nu se citesc deloc. Astfel, semnificaţia sărbătorilor la care se referă, trece necunoscută. Nici în cadrul şcolilor teologice nu se studiază aceste lucrări, ci ele rămân ca lectură personală, care cel mai adesea nu se efectuează.

Sinaxarele deschid o perspectivă lămuritoare asupra unor

evenimente care au generat orânduirea sărbătorilor şi zilelor sfinţite din perioada Triodului. Sunt, într-un fel, o exegeză a acestora, o justificare a rânduielilor şi practicilor liturgice, perpetuate peste timp şi a căror semnificaţie şi rost, în absenţa lor ar fi inexplicabile, în acelaşi timp, sinaxarele ne oferă o pagină vie a Sfintei Tradiţii, de geneză a ei (înseşi cărţile de cult sunt parte integrantă a Sfintei Tradiţii), lămurind aspecte şi durând punţi de înţelegere între fenomene bisericeşti petrecute cu multe veacuri în urmă.

Transpiră din paginile lor o întreagă viaţă bisericească, cel mai adesea zbuciumată şi tumultuoasă, marcată de accente dramatice, dar niciodată clătinându-se în ceea ce avea ea mai durabil – dreapta învăţătură, ortodoxia – şi triumfătoare în finalul încercărilor de tot felul. Din perspectivă istorică, sinaxarele cuprind remarcabile ştiri privind evenimente din viaţa Imperiului Bizantin, de-a lungul a peste zece secole. În fond, este o sursă de informaţii deloc neglijabilă pentru bizantinologi ca şi pentru liturgişti, istorici eclesiastici, canonişti, dogmatişti, patrologi.

Autorul sinaxarelor este *Nichifor Callist Xantopol* (1265 – 1341), istoric bisericesc, care ne-a lăsat mai multe lucrări. A conceput o istorie a Bisericii de la începuturi până în vremea sa, dar n-a reuşit să ajungă, în cele 23 cărţi, decât până în anul 911. Cu toate scăpările ei, lucrarea este foarte bogată în informaţii, folosind, în

bună parte, o istorie necunoscută, redactată în sec. X1. De la el au mai rămas liste cronologice de împăraţi şi patriarhi, imne religioase, parafraze la Sf. Scriptură, o viaţă versificată a Sf. Nicioaie ş.a. Textele sinaxarelor au fost introduse în triod la puţină vreme de la alcătuire. Tot el a izvodit şi Canonul Născătoarei de Dumnezeu la utrenia de vineri în săptămâna întâi (luminată) a Sf. Paşti.

Aceste scrieri sunt foarte puţin utilizate în literatura bisericească de la noi, ceea ce conduce la concluzia că sunt puţin cunoscute. Dacă teologii şi clericii le au totuşi la îndemână, în mediul credincioşilor, sunt aproape cu desăvârşire necunoscute. Triodul – în care sunt cuprinse sinaxarele – nu este accesibil acestora, fiecare biserică având doar unul două exemplare folosite în exclusivitate de strană. Este şi motivul pentru care publicăm aceste pagini de spiritualitate ortodoxă, cu întreaga lor bogăţie de informaţii ce au

darul de a zidi duhovniceşte.

Îndrumările şi îndemnurile care se adresează credinciosului privind crându-i rea prepriei vieţi de creştin ca şi semnalul pe care îl trag drept avertizare asupra unor exemple negative, au darul de a deştepta în cititor dorinţa de a părăsi păcatul şi a se angaja într-o viaţă virtuoasă. Subliniem aici interesul ce-l prezintă pentru preoţi aceste pagini, în legătură cu pregătirea şi susţinerea predicii sau unei cateheze în zilele Triodului. De altfel, sinaxarele în parte, sunt ele însele rezumate ale unor cuvântări rostite de mari predicatori ai Ortodoxiei.

De un real folos în activitatea pastorală a preotului este citirea acestor texte în auzul credincioşilor la vremea împărtăşirii, în cadrul Sfintei Liturghii, sau la slujbele deniilor (în săptămâna patimilor), că e Cazanie a Postului Mare. Participanţii la sfintele slujbe vor înţelege corect rostul zilei liturgice la care sunt martori.

Într-un fel Sinaxarele constituie un imn de laudă şi o ofrandă de mulţumire la adresa eroilor dreptei credinţe care „s-au luptat" fie cu păgânii, fie cu ereticii sau cu stăpânitorii lumeşti ai veacurilor trecute.

S-au scurs 45 de ani de când în editura Institutului Biblic apăreau independent de Triod, Sinaxarele Triodului [Pr. D. Fecioru, *Sinaxarele Triodului*, Bucureşit, 1946, 135 pp.]. Lucrarea a avut o circulaţie restrânsă şi, în contextul evenimentelor de după război, a trecut aproape neobservată. În plus, în lipsa unor note lămuritoare lectura lor nu avea darul de a-l face pe cititor să înţeleagă deplin cadrul cronologic la care se referea. Asemenea şi personalităţile cuprinse în el, necunoscute în bună parte, stânjeneau înţelegerea textului.

De aceea am căutat ca ediţia noastră să ajute cât mai mult cate –

goriile largi de cititori, îndeosebi laici, îndrumându-le prin intermediul notelor lămuritoare anexate ia fiecare sinaxar în parte. Nefiind o lucrare liturgică, ci de lectură şi informare, am renunţat la stihurile care preced fiecare sinaxar.

Pe lângă acestea am găsit de cuviinţă să adăugăm şi alte câteva texte la fel de puţin cunoscute, făcând parte din aceeaşi carte, Triodul. Este verba de *Viaţa Sfintei Maria Egipteanca*, în redactarea patriarhului Sofronie al Ierusalimului, care s-a adăugat Triodului, probabil odată cu Canonul Cuvioasei, în secolul al X-lea. Această

lucrare este una din cele mai minunate pagini aghiografice, care ni s-au păstrat asupra unei alese a lui Dumnezeu din veacul al V-lea.

Cum spuneam, viaţa cuvioasei Maria Egipteanca este puţin cunoscută în rândul credincioşilor. Întinderea sa nu permite citirea în cadrul liturgic al săptămânii a V-a din Postul Mare în bisericile de mir. De altfel, acest text aghiografic la noi are şi o circulaţie manuscrisă restrânsă, de dată relativ recentă. Spre exemplu, Biblioteca Academiei Române păstrează fragmentar sau integral viaţa Sfintei Maria doar în cinci miscelanee, precum: Mss. 1892 (anul 1838); Mss. 3004 (anul 1810), Mss. 2218 (începutul secolului al XVIII-lea); Mss. 2430 (mijlocul secolului al XVIII-lea); Mss. 2806 (a doua jumătate a secolului al XVIII-lea). [Cf. Gabriel Ştrempel, *Catalogul manuscriselor româneşti*, 2, Bucureşti, 1983, p". 94, 217, 271, 382, 429].

Potrivit lui Nichifor Xantopul autorul Sinaxarelor, Viaţa Sfintei Maria „ne pune înainte o mare pildă de umilinţă şi dă multă mângâiere celor ce greşesc şi păcătuiesc, numai dacă ar voi să se depărteze de rele".

Aşadar, sperăm ca ediţia de faţă, cu câteva note explicative, să contribuie la popularizarea minunatei vieţuiri a Cuvioasei Maria care s-a nevoit în pustiul Iordanului.

Celelalte trei texte, grupate sub titlul generic „Istorie de folos din scrieri vechi aşezată", reprezintă o detaliere a sinaxarelor din sâmbetele săptămânilor lăsatului sec de brânză şi a cincea a Postului Mare. Ele au darul de a evidenţia trei biruinţe armate bizantine asupra arabilor şi perşilor, obţinute cu sprijinul Maicii Domnului. Valoarea lor istorico-religioasă ne-a determinat să le includem în ediţia de faţă, ca texte ce fac parte din Triod, sursa lucrării noastre. Aducem călduroase mulţumiri Înalt Prea Sfinţitului Părinte Arhiepiscop Antim al Sf. Episcopii a Dunării de Jos care, cu generozitate, a acceptat editarea acestei cărţi ce sperăm să fie de mult fcios atât sfinţiţilor slujitori ai altarelor cât şi credincioşilor Bisericii noastre strămoşeşti.

Preot *EUGEN DRĂGOL*

PE SCURT DESPRE SINAXARELE LUI XANTOPOL LA SLUJBA TRIODULUI

Sinaxarele lui Nichifor Calist Xantopol arată pentru fiecare din praznicele vestite ale Triodului pricina pentru care s-au rânduit cum s-au rânduit, când au luat început şi pentru ce sunt aşa acum. Ele au fost rânduite de sfinţii şi de Dumnezeu purtătorii Părinţi cu

amănunţită grijă; încep de la Duminica Vameşului şi a Fariseului şi ţin piuă la Duminica Tuturor Sfinţilor.2

Se cuvine aşadar că înainte de cântarea a şaptea a canonului să se citească mai întâi, după cum este datina, sinaxarul din Minei şi apoi sinaxarul Triodului.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, începe astăzi Triodul. Triodul a fost întocmit cu înţelepciune şi în chipul cel mai bun şi cum se cuvenea de mulţi din Sfinţii şi purtătorii de Dumnezeu Părinţii noştri, fă (ători de câniări, insuflaţi fiind de Sfântul Duh. Primul dintre toţi Părinţii, care au izvodit cântarea triodica, adică a celor trei cântări, după părerea mea spre a închipui Sfânta şi începătoarea de viaţă Treime, a fost marele poet Cosma.3 El a izvodit cântările ce se cântă în marea şi sfânta săptămână a Patimilor Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu acrostih", după numele fiecărei zile. După pilda lui şi alţi Părinţi, dar mai mult decât alţii Teodor Studitul5 şi Iosif Studitul6 au alcătuit, cu aceeaşi râvnă – i

1 Cu trei săptămâni înainte de începutul Postului Mare sau al Paştilor.

2 Aceasta depăşeşte perioada Triodului, fiind, de fapt, prima duminică după Rusalii (Pogorârea Duhului Sfânt, la cincizeci zile după Paşti).

3 Cuviosul Cosma, episcopul Maiumei din Palestina (-4 – 787), autor a multor lucrări poetice de cuât. Este prăznuit la 12 octombrie.

4 Poezie sau strofă în care literele iniţiale ale versurilor alcătuiesc un CUV – imt sau o propoziţie.

5 Monah ortodox (760 – 82G), egumenul mănăstirii Studion din Constantinopol, care a militat activ pentru autonomia Bisericii, reforma cultului ortodox şi restabilirea cultului icoanelor. Biseric; <\ face pomenire ca mărturisitor, la 11 noiembrie.

6 Arhiepiscop de Solun (Tesalonic), fratele Sf. Teodor Studitul. A trecut la cele veşnice în jurul anului 830, fiind pomenit ca mărturisitor la „e ianuarie şi 14 iunie.

ca şi Cosma, cântări pentru celelalte săptămâni ale sfântului marelui post al patruzeci şi i. Cântările lor au fost întrebuinţate mai întâi la Mănăstirea Studion.7 în cea mai mare parte ei au alcătuit şi au cadenţat odele8 şi celelalte cântări ale Triodului, adunând şi strângând

acestea din Sfinţii Părinţi, Aşadar pentru că duminica se socoteşte cea dintâi dintre zile, după cum Duminica învierii se socoteşte întâia, a opta şi cea din urmă, au făcut foarte bine când au pus luni cântarea întâia, marţi cântarea a doua, miercuri cântarea a treia, joi cântarea a patra, vineri cântarea a cincea, sâmbătă cântarea a şasea a şaptea şi celelalte două, a opta şi a noua; acestea pentru că sunt mai de seamă, sunt comune tuturor zilelor săptămânii. Tot aşa a făcut şi dumnezeiescul Cosma la canonul din Marea Sâmbătă, căci a alcătuit numai patru cântări cântarea a şasea, a şaptea, a opta, şi a nouă. Mai târziu, preaînţeleptul împărat Leon 9 a poruncit lui Marcu 10 monahul, episcopul Idruntului, a să-i facă acest canon deplin.

Cartea aceasta se numeşte pe nedrept Triod, căci nu are totdeauna trei cântări, ci are şi canoane depline. După părerea mea *n* şi-a luat numele său din pricină că cele mai multe canoane au trei cântări sau pentru că, după cum am spus, canoanele din săptămâna mare au fost alcătuite la început din trei cântări. Când Sfinţii noştri Părinţi au alcătuit această carte de slujbă, scopul lor a fost ca să se aducă aminte pe scurt prin întreaga carte a Triodului de toată binefacerea dintru început a lui Dumnezeu faţă de noi: ca să ne amintească tuturor că am fost plăsmuiţi de El; că prin călcarea poruncii, dată nouă spre încercare, am fost alungaţi din desfătarea paradisului; că am fost izgoniţi din pricina zavistiei şarpelui şi

—: *i*

7 Mănăstire în sud-vestul Constantinopolului (pe ţărmul mării Marmara) din care, prin călugări de excepţie, la sfârşitul secolului al VIII-lea a început o mişcare de reformă în sânul clerului ortodox, preconizând, în general independenţa absolută a Bisericii faţă de stat. Vieţuitorii mănăstirii din această perioadă au contribuit substanţal la restabilirea cultului icoanelor.

8 Aici cântare bsericească, de factură lirică, pentru preamărirea lui Dumnezeu sau a unor sfinţi.

9 Este vorba de Leon V Armeanul (813 – 820), împărat bizantin care reia prigoana iconoclastă.

10 Egumen al mănăstirii Sf. Sava (sfârşitul sec. IX), apoi episcop al Idruntului. Autorul învăţăturilor tipiconale de la finele Triodului (Capetele lui Marcu).

11 Otrando (Otranto sau Otrante) oraş în sudul Italiei. 12 Adică părerea lui Nichifor Xantopol.

vrăjmaşului, începătorul răutăţii, doborât din pricina mândriei; că am fost îndepărtaţi de la bunătăţile raiului şi am ajuns să fim conduşi de diavol; că Fiul lui Dumnezeu şi Cuvântul, prin milostivirea milei Sale, a plecat cerurile şi S-a pogorât, a locuit în Fecioară şi S-a făcut om; că ne-a arătat chipul de a ne sui la cer, prin vieţuirea Sa, prin smerenia Sa mai cu seamă prin postul, prin îndepărtarea de rele şi prin celelalte fapte ale Lui; că a pătimit, a înviat şi S-a suit iarăşi la cer; că a trimis pe Sfântul Duh Sfinţilor Lui Ucenici şi Apostoli, că Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu desăvârşit, a fost predicat de ei pretutindenea; că şi dumnezeieştii Apostoli au făcut minuni prin harul Preasfântului Duh; că în acelaşi timp au adunat, prin predica lor, pe toţi sfinţii de la marginea lumii, umplând lumea cea de sus. Aceasta a şi fost la început gândul Ziditorului. Prin cele spuse am arătat care este scopul Triodului.

LA DUMINICA VAMEŞULUI ŞI A FARISEULUI

În această zi facem pomenire de pilda din Sfânta Evanghelie a Vameşului şi a Fariseului.

Aceste trei sărbători: a Vameşului şi a Fariseului, a Fiului Risipitor şi a înfricoşătoarei Judecăţi, au fost izvodite de Sfinţii Părinţi ca un fel de pregătire şi îndemnare, ca să ne pregătim şi să fim gata pentru nevoinţele duhovniceşti ale Postului, lepadind deprinderea noastră cea ticăloasă.

Cea dintâi din aceste sărbători ne înfăţişează pilda Vameşului şi a Fariseului. 13 Această săptămâna se mai numeşte şi vestitoarea*. În* adevăr, după cum cei care vor să meargă la război sunt vestiţi mai dinainte de generali despre timpul când va începe lupta, ca să-şi curăţească şi să-şi ascută săbiile, ca să-şi cerceteze bine toate celelalte arme, ca să îndepărteze orice piedică spre a se arunca cu nvna în luptă şi spre a-şi lua cele de trebuinţă; de multe ori, înainte de luptă, li se ţin ostaşilor cuvântări, li se spun povestiri şi pilde casă

«Luca 18, 10 – 14.

Înflăcăreze, sufletele lor şi să îndepărteze de la ei lenea, trândăvia, frica şi orice altă primejdie; tot astfel şi Sfinţii Părinţi vestesc mai dinainte, ca printr-o trâmbiţă, lupta ce o vom da prin post

împotriva diavolului, spre a curăţi păcatul care) a pus stăpânire mai dinainte pe sufletele noastre şi care s-a prefăcut în venin din pricina timpului îndelungat de când ne stăpâneşte; mai mult încă, să ne sârguim să dobândim faptele bune pe care nu le avem şi, înarmându-ne cum se cuvine, să mergem pregătiţi spre nevoile postului. Aşadar pentru că cea dintâi armă pentru dobândirea virtuţii este pocăinţa şi smerenia, iar cea mai unare piedică mândria şi îngâmfarea, Sfinţii Părinţi ne înfăţişează în cea dintâi sărbătoare a Triodului această pildă vrednică de credinţă din Dumnezeiască E-vangheâie. Prin fariseu ne îndeamnă să ne ferim de păcatul mândriei şi al îngâmfării; iar prin vameş ne îndeamnă să ne însuşim smerenia şi pocăinţa, virtuţi potrivnice acestui păcat. Cel dintâi şi cel mai rău dintre păcate este mândria şi îngâmâarea. Din pricina mândriei şi îngâmfării a căzut diavolul din cer; mai înainte era şi se numea luceafăr luminos; din pricina lor este şi se numeşte întuneric. Tot din pricina acestui păcat a fost alungat şi Adam, începătorul neamului omenesc, din desfătarea raiului. Prin această piâdă ne îndeamnă Sfinţii Părinţi să nu ne mândrim cu faptele noastre bune, să nu defăimăm pe aproapele, ci să fim totdeauna smeriţi. Căci Domnul celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har. Şi este mai bine ca să se întoarcă cei păcătos decât să se mândrească cel care face fapte bune. „Vă spun vouă, zice Domnul, că s-a coborât vameşul mai îndreptat decât fariseul”.14 Aşadar pilda aceasta ne arată că nimeni nu trebuie să se mândrească, chiar dacă face fapte bune; dimpotrivă să se smerească şi să se roage din suflet lui Dumnezeu, chiar dacă ar fi căzut în cele mai mari păcate. Făcând aşa, nu este departe de mântuire.

Vameş este omul care ia de la ocârmuire dreptul de a lua vamă; el cumpără acest drept cu multă nedreptate şi pentru aceea ia de la oameni vamă mai mare decât se cuvine.

Fariseu este omul, care se socoteşte desăvârşit în toate, depăşind pe ceilalţi oameni prin ştiinţa sa.

Saducheul, care-şi are numele de la un oarecare Sadochic, este omul care se crede drept, căci Sedec înseamnă dreptate. La evrei

14 Luca 18, 14.

erau trei secte; esenienii, 15 fariseii % şi saducheii; „aceştia din urmă nu credeau în înviere, în îngeri şi în Duhul Sfânt.

Pentru rugăciunile Tuturor Sfinţilor Tăi făcători de cântări, Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne şi mântuieşte-ne pe noi. Amin.

LA DUMINICA FIULUI RISIPITOR

În această zi facem pomenire de pilda Fiului risipitor 1 din Sfânta Evanghelie pe ea; e dumnezeieştii noştri Părinţi au aşezat-o în a doua Duminică a Triodului.

Sunt unii oameni, care cunoscând că au săvârşit multe fapte rele, că au trăit din tinereţe în chip destrăbălat, că şi-au petrecut viaţa în beţii şi desfrânări şi că au căzut astfel în adâncul păcatelor, ajung în deznădejde, care este odrasla mândriei. Din pricina deznădejdii nu vor cu niciun chip să se mai sârguiască să fie virtuoşi, aşa că săvârşesc un roi de păcate şi cad mereu în aceleaşi şi în mai mari decât acestea. Sfinţii Părinţi, purtându-se faţă de astfel de oameni cu multă dragoste şi părinteşte, şi voind să-i scoată din dez

15 Sau esenieni, membri ai unei grupări religioase iudaice, care apărau puritatea legii morale. Activitatea lor, necunoscută îndeajuns, se pare că-şi are începutul în secolul II î.Hr. Practicau o disciplină riguroasă. Unii cercetători văd în această grupare anticiparea monahismului creştin.

16 Membri ai unui partid politico-religios influent în poporul iudeu. Observatori cu mare stricteţe ai Legii lui Moise, fariseii cădeau în extreme condamnabile ca cea a practicării unor tranzacţii cu care îngrădeau încălcau sau chiar anulau Legea. Mântuitorul Hristos a condamnat permanent atitudinea incorectă şi unele practici ale fariseilor.

17 Membri ai unui partid politico-religios ca şi fariseii, dar recrutaţi din pătura cultă, liberală şi bogată a iudeilor. Respingeau tradiţia orală iudaică şi, datorită legăturilor cu conducerea romană, nu aveau trecere în popor. De asemenea, se aflau în raporturi antagonice şi de competiţie cu fariseii.

1 Luca 15, 11 – 32.

C-da 16 coala 2

18 SINAXARELE TRIODULUI

nădejde, au aşezat acum, după pilda Vameşului şi a Fariseului, pilda Fiului risipitor. Prin aceasta ei le smulg din rădăcină păcatul deznădejdii şi-i ridică iarăşi spre săvârşirea virtuţii; arată prin Fiul cei risipitor, oamenilor încărcaţi cu multe păcate îndurarea iubitoare de

oameni şi preabună a lui Dumnezeu; înfăţişează prin pilda spusă de Hristos, că nu este niciun păcat care să biruiască voinţa cea iubitoare de oameni a Domnului.

Doi sunt fiii omului, adică ai Cuvântului lui Dumnezeu întrupat: drepţii şi păcătoşii. Fiul cel mai mare este omul care stăruie totdeauna în poruncile şi în calea bună a lui Dumnezeu şi niciodată nu se depărtează de El. Fiul cel mai tânăr este omul care a poftit păcatul, care a tăgăduit prin fapte ruşinoase împreună-vieţuirea cu Dumnezeu, care a trăit în chip desfrânat, cheltuind iubirea de oameni ce o avea Dumnezeu pentru el, care n-a păstrat în el întreg chipul lui Dumnezeu, care a urmat vicleanului diavol, care a slujit, prin plăcerile sale, voinţei diavolului, care n-a putut să-şi sature pofta. În adevăr păcatul este fără de saţ; prin deprindere, păcatul incintă, prin ceea ce este vremelnic, face plăcere. El se aseamănă cu roşcovele, mâncarea porcilor. Roşcovele, în adevăr, La început sunt dulci, dar mai pe urmă sunt amare şi asemănătoare paielor. Tot aşa este îndeobşte şi păcatul. Dar fiul cel risipitor, pentru că pierise de foamea virtuţii, şi-a venit îndată în fire şi vine la tatăl său zicând: „Tată am păcătuit la cer şi înaintea ta! Nu mai sunt vrednic să mă mai numesc fiul tău!” 2 Tatăl îl primeşte pe cel ce se căleşte; nu-l ţine de rău; dimpotrivă, îl strânge la piept şi-l îmbrăţişează, arătându-i îndurările Sale dumnezeieşti şi părinteşti. îi dă haină, adică Sfântul Botez, pecete şi inel, adică harul Preasfântului Duh. Pe lângă aceasta îi dă şi încălţăminte, ca să nu mai fie vătămate urmeteie sale cele după voia lui Dumnezeu de şerpi şi de scorpii, ci mai degrabă să poată zdrobi capetele lor. În urmă, Tatăl cuprins de mare bucurie, junghie pentru el viţelul cel gras, adică pe Fiul Său-unul-Născut, şi îi dă să se împărtăşească cu Trupul şi Sângele Lui. Fiul cel mare, minunându-se de milostivirea nemăsurată a Tatălui, cârteşte. Dar Tatăl cel iubitor de oameni îi închide gura, întorcându-l de la gândurile lui cu linişte, prin vorbe blânde şi binevoitoare, spunându-i: „Tu totdeauna eşti cu Mine”; 3 tu trebuia să te bucuri şi să te veseleşti împreună cu Tatăl tău, căci acest fiu al Meu a fost mai înainte mort prin păcat şi a înviat, căindu-se de toate cele ce fără de judecată le săvârşise; a fost pierdut, pentru

2 Luca 15.21.

3 Luca 15, 31.

că s-a îndepărtat de Mine prin deprinderea plăcerilor, dar a fost găsit de Mine, care am suferit din adâncul inimii pentru el şi l-am chemat înapoi prin dragostea sufletului Meu.

Această pildă poate să se ia şi despre poporul evreu şi despre noi.

Sfinţii Părinţi deci au rânduit în această Duminică pilda Fiului risipitor pentru această pricină; ca să curme deznădejdea şi teama de a ne apuca de fapte bune şi ca să îndemne spre pocăinţă şi căinţă pe păcătos, ca şi pe fiul cel desfrânat. În adevăr, căinţa este cea mai bună armă şi o pavăză puternică pentru înlăturarea săgeţilor vrăjmaşului.

Cu iubirea Ta de oameni cea nemărginită, Hristoase, Dumnezeul nostru, mi! uieşte-ne pe noi. Amin.

ÎN SÂMBĂTA LĂSATULUI SEC DE CAENE

În această zi dumnezeieştii Părinţi au hotărât pomenirea tuturor celor din veac adormiţi, întru dreapta credinţă, în nădejdea învierii veşnice.

Unii oameni adeseori au murit pe neaşteptate printre străini: M mare, în munţii neumblaţi, în prăpăstii, în crăpăturile pământului, de ciumă, de foame, în războaie, de foc, de ger şi de alte felurite morţi. Şi se poate că din pricina sărăciei şi a lipsei n-au avut parte să li se facă slujba şi pomenirea rânduită. Pentru aceea dumnezeieştii Părinţi, minaţi de dragostea de oameni şi fiind învăţaţi de Sfinţii Apostoli, au hotărât ca întreaga Biserică să facă pomenire de obşte pentru toţi aceştia, ca şi ei, care la rândul lor n-au avut parte de slujbele cele rânduite, din pricina unei întâmplări oarecare să fie cuprinşi în pomenirea obştească de acum. Sfinţii Părinţi arată <. i slujbele făcute pentru ei pricinuiesc acestora mare folos. Aceasta este cea dintâi pricină pentru care Biserica lui Dumnezeu săvârşeşte

1 Ziua din ajunul începerii unui post, ultima în care mai este permis să< mănânce „de dulce" (carne, ouă, peşte, lapte şi derivatele lui). În cazul. pimtului mare, trecerea de la alimentele obişnuite, la cele de post, se face treptat, Duminica lăsatului sec de carne, este urmată de o săptămână a i balului sec de brânză (în popor denumită „alba"), în care este permisă con-lumnrra alimentelor ca ouă, lapte, brânză, unt.

pomenirea sufletelor. În al doilea loc, este cu cale să se facă azi şi pomenirea sufletelor, pentru că mâine are să se prăznuiască a doua

venire a lui Hristos; prin aceasta Biserica înduplecă pe înfricoşătorul şi dreptul Judecător, ca să se poarte faţă de suflete cu obişnuita Sa milă şi să le aşeze întru desfătarea cea făgăduită. Dar mai cu seamă şi pentru următoarea pricină: Sfinţii Părinţi aveau să aşeze în Duminica următoare pomenirea izgonirii lui Adam din rai; de aceea izvodesc, prin prăznuirea de azi a tuturor morţilor, o oarecare odihnă şi popas, punând astfel, prin odihna de azi, sfârşit tuturor prăznuirilor faptelor săvârşite de Dumnezeu pentru mântuirea noastră. În chipul acesta, odată cu Duminica izgonirii lui Adam se iau din nou, ca de la început, pomenirea tuturor celor săvârşite de Dumnezeu pentru noi. În adevăr cea mai de pe urmă faptă a lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră va fi cercetarea vieţii noastre de dreptul Judecător; iar prin pomenirea ei, Biserica înfricoşează pe oameni spre a săvârşi cu uşurinţă nevoinţele postului. Sâmbăta facem totdeauna pomenirea sufletelor celor adormiţi, căci sâmbăta înseamnă în limba ebraică odihnă. Aşadar facem în ziua de odihnă a zilelor, rugăciuni pentru cei care au murit, deoarece ei s-au odihnit de toate lucrurile pământeşti şi de toate celelalte. Iar pomenirea lor s-a rânduit să se facă în fiecare sâmbăta. Astăzi însă facem pomenirea de obşte, rugându-ne pentru tot creştinul. Dumnezeieştii Părinţi, cunoscând că parastasele, pomenile şi liturghiile făcute pentru răposaţi pricinuiesc acestora mare uşurare şi folos, au poruncit ca Biserica să le facă şi îndeosebi şi de obşte. Ei au primit, după cum s-a spus, această poruncă de la Sfinţii Apostoli, precum zice şi Dionâsie Areopagitul.2

Că slujbele făcute pentru suflete le sunt de folos se vede între multe altele şi din istoria Sfântului Macarie.3

Sfântul Macarie a găsit pe când mergea pe drum o căpăţână uscată a unui elin păgân şi a întrebat; „Au, oare, păgânii vreodată

2 Este vorba de una dn scrierile areopagitice apărute în Siria în sec. V-VI, puse pe seama lui Dionisie Areopagitul şi care se mai numesc şi scrierile lui PseudoDionisie Areopagitul. A nu se confunda cu elinul convertit în urma predicii Sf. Ap. Pavel în Areopagul din Atena (Fapte, 17, 31), care devine episcop al cetăţii Atena. A murit ca martir, spre sfârşitul secolului I, pomenirea sa făcându-se la 3 octombrie.

3 Este vorba de marele avvă Macarie Egipteanul (circa 300 – 390), vieţuitof în pustiul Scefe, care pentru virtuţile şi eforturile sale a fost învrednicit de Dumnezeu cu harurile vindecărilor, profeţiei şi alungării duhurilor. I se atribuie 50 omilii (predici) duhovniceşti, 4

scrisori, 7 mici tratate ascetice, cuvintele Sf. Macarie (apophtegmata) şi două rugăciuni. Biserica-i face pomenire la 19 ianuarie. Pentru istoria de care se aminteşte vezi Patericul, Alba Iuâia, 1990, p. 139.

oarecare mângâiere în iad? Căpăţâna a răspuns: Au, părinte, mare uşurare când te rogi tu pentru cei răposaţi".

Marele Macarie, rugându-se lui Dumnezeu, a făcut aceasta, pentru că dorea să ştie dacă slujbele pentru cei mai dinainte adormiţi sunt de vreun folos acestora.

Dar şi Grigorie Dialogul4 a mântuit, prin rugăciunile sale, *pe* împăratul Traian5. Dumnezeu însă i-a spus să nu se mai roage niciodată pentru pagini.

Mai mult, după cum se istoriseşte, împărăteasa Teodora 6, prin rugăciunile sfinţilor şi mărturisitorilor bărbaţi, a scos din chinurile iadului şi a mântuit pe urătorul de Dumnezeu Teofil7. Şi Grigorie Teologuls, în cuvântul rostit la moartea fratelui său Chesarie, arată că sunt bune pomenirile făcute pentru cei răposaţi. Iar marele Hrisostom, 9 în tâlcuirea la Epistola către Filipeni, spune astfel „Să purtăm grijă de folosul celor care au răposat. Să le dăm lor ajutorul ce li se cuvine, adică milostenii şi prinoase, căci aceasta le aduce uşurare, mare câştig şi folos. În adevăr, nu s-au legiuit acestea în zadar şi la întâmplare şi nici n-au fost predate Bisericii lui Dumnezeu fără rost de prea înţelepţii ucenici ai Domnului, ca preotul să facă pomenire la înfricoşătoarele taine de cei în credinţă adormiţi". Şi iarăşi: „La împărţeala averii tale, testamentul tău să aibă împreună-moştenitor cu copiii şi rudele tale şi numele dreptului Judecător, iar pomenirea săracilor să nu fie dată la o parte. Eu sunt

4. Sau Şi. Grigorie cel Mare (+ 604), papă al Romei, reprezentant la Constantinopol al Papei Pelagiu II, între 578 – 585, căruia i se atribuie Liturghia Darurilor, mai înainte sfinţite. Biserica îi face pomenire, în calitate de cuvios, la 12 martie.

5. împăratul roman Marcus Ulpius Traianus (98 – 117), cunoscut şi la noi prin expediţiile în urma cărora a cucerit Dacia şi l-a învins pe Decebal (101 – 102; 105 – 106).

6 Soţia bazileului Theofil, ajunsă în fruntea regenţei, la moartea soţului său (842), dar înlăturată în 858 şi obligată să intre în mănăstire.

7 Theophil, împărat al Bizanţului (829 – 842) care reia campania iconoclastă, îndeosebi în a doua parte a domniei. Despre episcopul la care se face referire, vezi lucrarea de faţă, pag. 38 – 39.

8 Este Sf. Grigorie de Nazians (circa 329 – 388), episcop al Sasimei, Na-ziansului şi apoi al Constantinopolului. A prezidat cel de al doilea Sinod E-cumenic (381). Autor a mai multor lucrări teologice. Biserica îl pomeneşte pe cuviosul Grigorie la 25 ianuarie.

9 Sf. Ioan Gură de Aur – Hrisostom în greceşte, şi Zlataust în slavă – (317 – 407), părinte capadocian, patriarh al Constantinopolului din anul 397. Cel mai desăvârşit orator al patristicii orientale. Autor a numeroase şi importante omili", a unui tratat despre preoţie şi a altor lucrări teologice, precum şi a Liturghiei care-i poartă numele şi se săvârşeşe cel mai des. Biserica îl pomeneşte ca sfânt la 13 noiembrie şi alături de alţi doi capadocieni – Vasile şi Grigorie – la 30 ianuarie.

chezaş de folosul ce-l vei avea". Marele Atanasie ™ spune: „Chiar dacă s-ar risipi în aer cel săvârşit în credinţă nu înceta de a aprinde la mormânt candelă şi luminări, chemând în ajutor pe Hristos Dumnezeu. Candela şi luminările sunt primite de Dumnezeu şi aduc multă răsplată: dacă mortul a fost un păcătos, ca să-i dezlege păcatele; dacă a fost un om drept, ca să se facă adăugire de răsplată; iar dacă a fost poate cineva străin şi sărac, şi nu are pe nimeni care să-i poarte de grijă întru acestea, atunci Dumnezeu, Care este drept şi iubitor de oameni, va da pe deasupra şi aceluia din pricina sărăciei, în chip potrivit, milă după cum însuşi ştie. De altfel şi cel care aduce prinoase pentru unii ca aceştia ia parte împreună cu ei la răsplată, ca unul ce a arătat dragoste pentru mântuirea aproapelui, ca şi acela care unge cu mir pe altul, el mai întâi miroase frumos. Şi dimpotrivă cei care nu îndeplinesc făgăduinţele şi legă-mintele făcute de cei morţi vor fi negreşit osândiţi". După cum spun dumnezeieştii Părinţi, sunt de folos celor morţi toate cele ce se fac pentru ei până la a doua venire a lui Hristos şi mai cu seamă acelora care au săvârşit puţine fapte bune în timpul când erau printre cei vii. Şi cu toate că dumnezeiască Scriptură îngrozeşte uneori, după cum se şi cuvine, spre îndreptarea celor mulţi, totuşi, în mare parte, iubirea de oameni a lui Dumnezeu biruieşte, în adevăr dacă în balanţă se va găsi că sunt egale faptele bune cu cele rele, atunci biruieşte iubirea de oameni a lui Dumnezeu; iar dacă

talerul cu fapte bune atârnă mai puţin, şi atunci biruieşte marea lui bunătate.

Trebuie să se ştie că dincolo ne vom cunoaşte toţi unii pe alţii şi *vom* cunoaşte chiar pe aceia pe care nu i-am văzut niciodată» după cum spune dumnezeiescul Hrisostom, care dovedeşte aceasta din pilda bogatului nemiâostiv şi a săracului Lazăr". Cu toate acestea nu ne vom vedea sub un chip trupesc; toţi vom avea aceeaşi vârstă; nu ne vom cunoaşte după înfăţişarea trupului, ci cu ochiul pătrunzător al sufletului, după cum spune Grigorie Teologul în cuvântul rostit la moartea lui Chesarie: „Atunci, preaiubite frate, te voi vedea, luminos şi slăvit, aşa cum de multe ori mi te-ai arătat în vis! Iar marele şi slăvitul Atanasie, deşi în întrebările către prefectul Antioh *n* nu spune aşa, totuşi în cuvântul despre cei adormiţi zice – „Şi până la învierea obştească s-a dat sfinţilor să se

10 Sf. Atanasie cel Mare, (295 – 373), mare personalitate patristică, episcop al Alexandriei (Egipt), autor a multor lucrări apologetice, dogmatice, istorico-polemice, ascetice, exegetice din care însă s-a păstrat numai o parte. Este prăznuit la 18 ianuarie.

„Luca, 16, 19 – 31.

12 Una din multele lucrări dogmatice atribuite Sf. Atanasie cel Mare.

SINAXARELE TRIODULUI

2:

cunoască unul pe altul şi să se bucure împreună; dar păcătoşii sunt lipsiţi de acest har; sfinţilor mucenici li s-a dat să privească şi să cerceteze cele ce se fac de noi. La învierea cea de obşte însă, când se vor arăta faptele ascunse ale tuturor, toţi ne vom cunoaşte unii pe alţii". Trebuie să se ştie că acum sufletele drepţilor petrec în nişte locuri osebite; şi dimpotrivă sufletele păcătoşilor, ia rândul lor, unele se bucură în nădejdea mântuirii, iar altele se întristează în aşteptarea cumplitelor chinuri. În adevăr sfinţii, după cum spune dumnezeiescul apostol, „n-au primit încă făgăduinţa bunătăţilor, căci Dumnezeu, rânduind mai dinainte ceva mai bun pentru noi n-a volt ca să ajungă la desăvârşire fără noi". 13

Trebuie să se ştie că nu toţi cei care au căzut în prăpăstii, în foc şi în mare, şi au murit din pricina acestora, şi cei care au pierit de frig şi de foame, pătimesc acestea din porunca lui Dumnezeu. Hotărârile lui Dumnezeu sunt aşa: unele din ele se fac prin bunăvoinţa Sa, iar altele

prin îngăduinţă; dar şi unele şi altele se săvârşesc spre înştiinţare, ameninţare şi înţelepţire a celorlalţi. Dumnezeu, prin raţiunea Sa mai înainte cunoscătoare ştie şi cunoaşte totul şi se săvârşesc toate prin voinţa Lui, după cum spune Sfânta Evanghelie despre păsările cerului. Nu este însă Dumnezeu Cel care hotărăşte ca omul să moară într-un chip sau altul, ca unul să moară spânzurat şi altul de moarte bună, unul să moară bătrân, iar altul tânăr. Dimpotrivă Dumnezeu, a hotărâto dată pentru totdeauna îndeobşte, lungimea vieţii omeneşti şi felurile în care poate muri omul. În curgerea atâtor ani ai vieţii omeneşti, se petrec diferite feluri de morţi; Dumnezeu însă nu hotărăşte de la început felul morţii fiecărui om, ci numai îl cunoaşte. Iar dacă marele Vasile „vorbeşte de predestinarea vieţii, atunci face aluzie la cuvin-lele: „Pământ eşti şi în pământ vei merge" 15. Căci apostolul spune scriind corintenilor: „Pentru că vă împărtăşiţi cu nevrednicie, pentru aceea sunt între voi mulţi neputincioşi şi bolnavi şi mulţi mor" 16.

13 Evrei 11, 39 – 40.

14 Sf. Vasile cel Mare (330 – 379), arhiepiscop al Cezareei Capadociei. liste autorul a numeroase şi valoroase opere teologice şi de îndrumare a monahismului. De asemenea a alcătuit Liturghia ce-i poartă numele şi care *în* Biserica Ortodoxă se săvârşeşte de zece ori pe an. Pomenirea sa se face la 1 ianuarie, iar împreună cu Sfinţii Ioan Gură de Aur şi Grigorie, la 30 ianuarie.

15 Facere 3, 19.

16 I Cor. 11, 27 – 30.

Iar David spune: „Nu mă smulge în mijlocul zilelor mele *l* „*u*; şi „Cu palme măsurate ai pus zilele mele" 18. Iar Solomon zice. „Fiule cinsteşte pe tatăl tău ca să trăieşti mulţi ani"; „şi iarăşi: „Ca să nu mori înainte de vreme" 20. În cartea lui Iov, Dumnezeu zice lui Elifaz; „V-aş fi pierdut pe voi, dar n-am făcut-o din pricina robului Meu Iov" *2*\ Din aceste locuri din Scriptură, se vede că viaţa nu are hotar. Iar dacă afirmă cineva aceasta, atunci înţelege prin hotar voinţa lui Dumnezeu. În adevăr Dumnezeu adaugă zile *cui* vrea, iar altuiai le micşorează; pe toate însă le rânduieşte spre folos. Iar când Dumnezeu va voi, rânduieşte şi felul şi timpul morţii. Prin urmare hotarul vieţii fiecărui om, după cum spune marele Atanasie, este voinţa şi sfatul lui Dumnezeu. Cu acest cuvânt şi cu adâncul judecăţilor Tale, Hristoase,

vei tămădui. Se adaugă şi spusele Marelui Vasile, care zice „Moartea vine când se împlineşte hotarul vieţii". Noi însă spunem că hotarul vieţii este voinţa lui Dumnezeu. Căci dacă este hotar vieţii, pentru ce ne rugăm de Dumnezeu şi de doctori, şi ne rugăm pentru copii?

Trebuie să se ştie şi acestea că pruncii morţi botezaţi se bucură de desfătarea bunătăţilor cereşti; iar cei morţi nebotezaţi şi pruncii paginilor nu vor merge nici în desfătarea raiului, nici în gheenă.

După ce a ieşit sufletul din trup nu se mai îngrijeşte de cele de aici, ci totdeauna se îngrijeşte de cele de acolo.

Facem parastas de trei zile, pentru că în a treia zi omul îşi schimbă înfăţişarea; praznic de nouă zile, pentru că atunci începe să se descompună trupul, afară de inimă; şi parastas de patruzeci de zile pentru că atunci se pierde şi inima. Alcătuirea omului se face tot la fel; în a treia zi se formează inima; în a noua zi se fixează în trup; iar în a patruzecea zi, se alcătuieşte desăvârşit trupul.

Aşază, Stăpâne Hristoase, sufletele celor mai dinainte adormiţi în corturile celor drepţi ai Tăi, şi ne miluieşte pe noi, ca Cel ce eşti fără de moarte. Amin.

17 Ps. 101, 25.

18 Ps. 38, 7

19 Textul nu se găseşte în scrierile lui Solomon. Ieşire 20, 12.

20 Eclesiast, 7, 17.

21 Iov 42, 8.

SINAXARELE TRIODULUI 25

LA DUMINICA LĂSATULUI SEC DE CARNE

În această zi se face pomenirea venirii a doua, întru slavă, a Domnului nostru Iisus Hristos.

După cele două pilde din duminicile trecute, pilda Vameşului şi a Fariseului şi pilda Fiului risipitor, dumnezeieştii părinţi au rânduit în această duminică pomenirea celei de a doua veniri a Domnului, pentru ca nu cumva omul, aflând din acele pilde despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu, să trăiască fără nicio grijă, spunându-şi „Dumnezeu este iubitor de oameni! Dacă mă voi depărta de păcat, îndată voi dobândi totul". Au rânduit aici dumnezeieştii părinţi în această duminică pomenirea înfricoşătoarei zile a celei de a doua veniri a Domnului, ca înfricoşându-i pe oameni prin moarte şi prin aşteptarea chinurilor ce vor să fie, să-i întoarcă spre virtute pe cei ce trăiesc fără nicio grijă şi să nu se încreadă numai în iubirea Sa de oameni, ci să ţină seamă şi de

aceea că Dumnezeu este un Judecător drept, Care răsplăteşte fiecăruia după faptele lui. De altfel trebuia să vină şi Judecătorul sufletelor care au mers mai înainte. Într-un fel oarecare, sărbătoarea de azi pune oarecum astăzi sfârşit tuturor sărbătorilor, deoarece a doua venire va fi cea din urmă faptă din toate cele săvârşite de Dumnezeu pentru noi. Căci trebuie să avem în vedere că în duminica viitoare, dumnezeieştii părinţi au aşezat pomenirea începutului lumii şi a izgonirii lui Adam din rai, iar în sărbătoarea de astăzi este pomenirea sfâr-sitului tuturor faptelor noastre şi a lumii însăşi. Socotesc că au aşezat această sărbătoare în Duminica lăsatului sec de carne pentru a ne opri, de frica sărbătorii, de la desfătări şi de la mâncări prea multe şi pentru a ne îndemna spre dragostea de aproapele. Şi altfel: se pune aici sărbătoarea de faţă, pentru că din pricina desfătării am fost izgoniţi din rai şi am ajuns sub judecată şi blestem, şi pentru că în duminica viitoare avem să fim izgoniţi din rai, în chip simbolic, prin Adam, până când va veni Hristos spre a ne duce iarăşi în rai.

Se numeşte a doua venire pentru motivul că întâia oară Hristos a trăit cu trupul printre noi, dar blând şi fără slavă. La a doua venire însă va veni din cer cu minuni mai presus de fire şi cu mare strălucire; va veni în trup ca să fie recunoscut de toţi că El este Cel care a venit întâia oară spre a mântui neamul omenesc, iar acum a doua oară, ca să-l judece dacă a păzit bine poruncile ce i-au fost

date. Nimeni nu ştie când va fi venirea Lui. Domnul a ascuns-o chiar apostolilor Săi. Cu toate acestea a arătat că înainte de venirea Sa vor fi unele semne, lămurite mai pe larg de unii din sfinţi. Se spune că a doua venire va fi după trecerea celor şapte mii de ani. Înainte de venirea Lui va veni Antihrist.1 Se va naşte, după cum spune Sfântul Ipolit2 ai Ramei, dintr-o femeie desfrânată, fecioară cu numele, dintre evrei, din seminţia lui Dan, 3 fiul lui Iacov: Se va purta ca şi cum ar trăi după Hristos, va face minuni, câte a făcut şi Hristos, şi va învia morţi. Totuşi pe toate le va face în chip mincinos, nu cu adevărat; şi naşterea şi trupul şi toate celelalte minuni, după cum zice Apostolul. „Atunci, zice el, se va descoperi fiul pierzării, cu toată puterea şi semne şi minuni mincinoase” 4. Dar, după cum spune Ioan Damaschin, 5 nu se va întrupa diavolul, ci va fi un om născut din desfrânare. Va lua asupra sa toată lucrarea Satanei şi se va arăta pe neaşteptate. Apoi se va arăta

bun şi blând tuturor. Va fi atunci foamete mare. Va veni, aşa zicând, în ajutorul poporului; va cerceta dumnezeieştile Scripturi; va ţine post şi va fi silit de oameni să primească a fi ales împărat. Va iubi mai cu seamă pe poporul evreu, se va aşeza în Ierusalim şi xra zidi templul iudeilor. Cu şapte timpuri înainte, după cum zice Daniel, vor veni Enoh *6* şi Ilie, 7 propovăduind poporului să nu-l primească. Antihrist însă îi va prinde şi-i va chinui, apoi le va tăia capetele. Cei care vor voi să rămână credincioşi vor fugi departe; pe cei care îi va găsi în munţi îi va ispiti prin demoni. Dar, din pricina celor aleşi, se vor micşora cele şapte timpuri. Va fi foamete mare; toate stihiile lumii se vor schimba, încât, aproape să dispară toate.

1 Personaj apocaliptic, menţionat în Noul Testament (I Ioan 2, 18, 22; 2 Ioan, 7), uzurpatorul lui Hristos.

2 Părinte şi scriitor bisericesc (170 – 236, episcop la Roma). De la Sf. Ipolit au rămas mai multe comentarii la unele cărţi ale Sfintei Scripturi, o – pere dogmatice şi cronologice.

3 Unul din cei 12 fii ai lui Iacob, patriarhul Vechiului Testament, strămoş al seminţiei omonime la evrei.

4 II Ţes. 2, 3 – 4.

5 Ultimul părinte bisericesc (circa 650 – 749), de origine din Damasc (Siria). Ne-a lăsat o impresionantă operă dogmatică, polemică, exegetică, morală, omiletică şi poetică.

6 Personaj biblic, patriarh al Vechiului Testament, ridicat cu trupul la cer. (Facere 5, 24).

7 De fapt Sf. Ilie Tesviteanul (pomenit la 20 iulie în calendarul ortodox), important profet al Vechiului Testament, pe vremea regelui Ahab al Israelului şi a reginei Isabeia (871 – 852 î.Hr.) asemenea lui Enoh şi Ilie a fost îi. clicat cu trupul la cer. Ilie şi Enoh sunt cei doi „martori", pomeniţi de Apoca-linsa (11, 3 sq.) care vor prefaţa a doua venire a Domnului.

SINAXARELE TRIODULUI 27

După aceasta va fi pe neaşteptate venirea Domnului din cer, 81 un fulger, mergând înainte cinstita lui Cruce. Râu de foc ciocoii lor va merge înainte, curăţind tot pământul de miasme. Îndată, va fi prins Antihrist şi slugile lui şi vor fi daţi focului veşnic. La lunetele de trâmbiţe ale îngerilor, va veni deodată, de la marginile p. iinântului şi din toate stihiile, tot neamul omenesc în Ierusalim, Clei acesta este centrul lumii, şi acolo vor sta tronurile de judecată. Toţi oamenii se vor

schimba întru nestricăciune cu propriile lor trupuri şi suflete, şi vor avea aceeaşi formă. Înseşi stihiile lumii vor primi o schimbare în mai bine. Domnul, printr-un singur cu-\mt, va despărţi pe cei drepţi de cei păcătoşi. Şi vor merge lucrătorii faptelor bune spre a primi viaţa veşnică, iar păcătoşii iarăşi spre a primi chinul veşnic. Şi nu vor înceta niciodată acestea, nici Viaţa veşnică, nici chinul veşnic.

Dar trebuie să se ştie că Hristos nu va întreba atunci nici de post, nici de sărăcie, nici de minuni, cu toate că sunt bune şi acestea, ci de cele ce sunt cu mult mai bune decât acestea, de milostenie şi de milă. Va spune drepţilor şi păcătoşilor şase lucruri: „Am flămânzit şi Mi-aţi dat să mănânc; am însetat şi Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost şi M-aţi cercetat; în temniţă am fost şi aţi venit la Mine. Întrucât aţi făcut unuia dintre aceştia mai mici, Mie aţi făcut!” 8. Aceste fapte bune poate să le facă oricine după puterea sa.

Aşadar, atunci toată limba va mărturisi că Domnul este Iisus ffristos întru slava lui Dumnezeu-Ţafal.

Chinurile despre care vorbeşte Sfânta Evanghelie sunt acestea: acolo va fi plângerea şi serâşnirea dinţilor; viermele lor nu se va sfârşi şi focul lor nu se va stinge: şi „aruncaţi-l în întunericul cel Blai din afară!”. Pe toate acestea Biserica lui Dumnezeu hotărât le primeşte.

Biserica lui Dumnezeu socoteşte că desfătarea şi împărăţia Cerurilor este petrecerea sfinţilor cu Dumnezeu, strălucirea ce o vor ivea şi urcarea la Dumnezeu; iar chinul şi întunericul şi cele asemenea sunt depărtarea de Dumnezeu şi mustrarea sufletelor pricinuită de conştiinţă că au fost lipsite, din pricina nepăsării şi a îi sfătării trecătoare, de strălucirea dumnezeiască.

Cu iubirea Ta de oameni cea nemărginită, Hristoase Dumne-leule, învredniceşte-ne de glasul Tău cel dorit, numără-ne în rân«liil celor de-a dreapta Ta şi ne miluieşte pe noi. Amin.

— Matei 25, 35 – 40.9 Matei 22, 13.

28 SINAXABELE TRIODULUI

ÎN SÂMBĂTA DIN SĂPTĂMÂNA LĂSATULUI SEC DE BRÂNZĂ

În această zi pomenirea tuturor sfinţilor bărbaţi şi femei, care au strălucit prin sihăstrie.

Prin sărbătorile de până acum, purtătorii lui Dumnezeu Părinţi ne-au condus cu cumpătare şi ne-au pregătit să intrăm în marea luptă

a postului; prin frica de judecata viitoare ne-au îndepărtat de la desfătare şi îmbuibare şi ne-au învăţat cele dintâi forme ale postului; iar prin săptămâna brânzei, curăţindu-ne mai dinainte după cum se cuvine, au rânduit în chip potrivit în mijlocul săptămânii două zile de post, ca să ne îndemne puţin câte puţin la post.

Iată că au mai pus înaintea noastră şi pe toţi bărbaţii şi femeile care, prin multe nevoinţe şi osteneli, au trăit cu cuvioşie. Aceasta pentru ca, prin pomenirea lor şi a luptelor lor, să ne facă să intrăm cu mai mult curaj în marea luptă a postului. Având ca pildă şi călăuză viaţa lor şi dobândind sprijinul şi ajutorul lor, vom putea fi gata pentru luptele cele duhovniceşti, mai cu seamă când ne gândim că şi ei au avut aceeaşi fire ca şi noi. Şi după cum generalii, când îşi pornesc ostile la război, aşezându-se în fruntea lor, îşi îmbărbătează oastea prin cuvintele, pildele şi viaţa bărbaţilor din vechime, care au luptat cu bărbăţie şi în chipul cel mai strălucit, iar ostaşii, îmbărbătaţi fiind prin aceste pilde, atacă din tot sufletul pe duşman cu nădejdea biruinţei, tot aşa fac acum purtătorii de Dumnezeu Părinţi; îmbărbătează pentru luptele cele duhovniceşti atât pe bărbaţi cât şi pe femei prin viaţa celor care au trăit cu cuvioşie şi aşa îmbărbătaţi îi conduc spre marea luptă a postului. În acest chip uitându-ne cu luare-aminte la pilda vieţii lor, să săvârşim fiecare după putere multele şi feluritele virtuţi; mai întâi dragostea şi depărtarea minţii de la lucrările şi faptele necuviincioase; apoi însuşi postul; dar să nu postim numai de mâncări, ci să postim şi cu limba şi cu ochii şi, ca să spun pe scurt, să ne oprim şi să ne îndepărtăm de la orice faptă rea. Sfinţii Părinţi au aşezat în această zi pomenirea tuturor sfinţilor spre a ne înfăţişa pe cei care, prin post şi prin celelalte fapte bune şi folositoare, au bine plăcut lui Dumnezeu, spre a ne îndemna, prin pilda lor, spre nevoinţa virtuţilor şi a ne înarma cu vitejie împotriva patimilor şi demonilor. Sfinţii Părinţi ne dau a înţelege oarecum că, dacă şi noi vom arăta aceeaşi

râvnă ca şi ei, nimic nu ne va împiedica de a săvârşi fapte tot atât de mari ca şi ei şi de a fi învredniciţi de aceleaşi răsplătiri, căci şi ei.ni avut aceeaşi fire ca şi noi.

Unii spun că împăratul Iracâie a rânduit această săptămâna a brânzei pentru că înainte de el se mânca în ea carne. Fiind de a se ani în război cu Chosroe 2 şi cu perşii, a făgăduit lui Dumnezeu că, dacă-i

va birui, va schimba această săptămâna şi o va pune între post şi dulce, lucru pe care l-a şi făcut. Dar eu socotesc că s-a înlâmplat aceasta pentru că a fost izvodită de Sfinţii Părinţi ca un (el de curăţire de mai înainte; ca nu cumva, trecând deodată de la Cftrne şi lăcomie la o mare înfrânare de la mâncare, să ne simţim Fiu şi să ne vătămăm astfel buna stare trupească; cu începui şi treptat, îndepărtându-ne de mâncări grase şi plăcute să primim, ca nişte cai nărăviţi, şi frâul postului printr-o mâncare mai uşoară. Şi Ceea ce au făcut prin pilde cu privire la cele trupeşti, tăind câte puţin piedicile ce ne opresc de la post.

Pentru rugăciunile tuturor cuvioşilor Tăi, Hristoase Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi, Amin.

ÎN DUMINICA LĂSATULUI SEC DE BRÂNZA

În această zi, în sâmbăta celei dintâi săptămâni a desfătării a lui Adam cel întâi – zidit.

Sfinţii Părinţi au aşezat pomenirea izgonirii lui Adam din rai la începutul sfântului Post de patruzeci de zile spre a arăta prin aceasta cât de folositor este pentru firea omenească leacul postului şi iarăşi cât de ruşinos lucru este lăcomia şi neascultarea. Aşadar Părinţii lăsând la o parte pe celelalte nenumărate făpturi care pentru om au fost făcute, ne-au pus faţă pe Adam cel întâi-zidit ca să ne arate lămurit întâi ce mare rău a pătimit, pentru că n-a postit

1 Este vorba de împăratul bizantin Herakleios (Heracliu), 610 – 641, conducătorul unor campanii împotriva perşilor, soldate cu învingerea Imperiului Persan.

2 Cel de al doilea rege persan cu acest nume (589 – 627), înfrânt în luptele cu bizantinii.

puţin, al doilea că de atunci răul a fost introdus şi în firea noastră şi al treilea că cea dintâi poruncă a lui Dumnezeu dată oamenilor este porunca postului. Adam n-a păzit porunca, ci ascultând de pântece, dar mai bine-zis de vicleanul şarpe prin Eva, nu numai că n-a ajuns Dumnezeu, ci şi-a atras asupra sa moartea şi a dat pie-irii tot neamul omenesc. Din pricina desfătării şi neascultării celui dintâi Adam, Domnul a postit patruzeci de zile şi a ascultat. Pentru aceasta a şi fost izvodit de Sfinţii Apostoli acest post de patruzeci de zile pentru ca noi, prin paza poruncii, să dobândim cu ajutorul postului nestricăciunea pierdută de Adam, care a pătimit pentru că n-a păzit

porunca.

Sau altă explicare: după cum am spus mai sus, scopul Sfinţilor Apostoli a fost de a cuprinde pe scurt toate faptele săvârşite de Dumnezeu de la începutul până la sfârşitul lumii. Pricina tuturor relelor şi căderea lui Adam, din pricina gustării lui din pomul cunoştinţei binelui şi răului. Pentru acest motiv Sfinţii Părinţi ne pun înainte acest fapt că să fugim, dar mai bine-zis ca să nu trăim în desfrâu. Adam a fost plăsmuit de mâna lui Dumnezeu în ziua a şasea; prin suflarea în faţă a fost cinstit să fie chip al lui Dumnezeu; a primit îndată porunca şi a locuit în rai până în ceasul al şaselea din zi. În urmă a călcat porunca şi a fost izgonit de acolo. Filon – iudeul spune că Adam a stat în rai o sută de ani. Alţii spun că a stat şapte zile sau şapte ani din pricina cinstei ce-o are numărul şapte. Dar că Adam a întins mâinile şi s-a atins de fruct în ceasul al şaselea din zi, a arătat-o şi noul-Adam, Hristos, Care şi-a întins mâinile pe cruce în ceasul al şaselea din zi, tămăduind nenorocirea lui Adam. Omul a fost creat între stricăciune şi nestricăciune, spre a dobândi pe aceea spre care va înclina prin voinţă. Lui Dumnezeu îi era cu putinţă să facă pe om să nu păcătuiască deloc. Totuşi pentru ca nestricăciunea să fie şi fapta voinţei lui îi dă porunca de a se atinge de toţi pomii din rai, afară de pomul cunoştinţei binelui şi răului. Poate că Dumnezeu i-a îngăduit să cugete asupra tuturor făpturilor săvârşite de puterea dumnezeiască, dar nu i-a îngăduit de fel să cugete asupra fiinţei lui Dumnezeu. Grigore Teologul spune că pomii din rai sunt ideile dumnezeieşti, iar fructul este contemplaţia. Cu alte cuvinte, spune Grigorie Teologul, Dum

1 Philon din Alexandria (circa 25 î.Hr. – 45 p. Hr.), filosof iudeu de la care a rămas o operă vastă, destul de eclectică, scrisă în limba greacă. A încercat să creeze legături între filosofia elenistică şi creştinism. A interpretat filosofic Pentateuhul (primele cinci cărţi ale Vechiului Testament), folosind metoda alegorică. Importante informaţii istorice ne-a lăsat asupra persoanei Mântuitorului Hristos.

no/eu i-a îngăduit lui Adam să cerceteze şi să cugete asupra tuturor celorlalte stihii ale lumii şi asupra însuşirilor, lor iar prin a-oeasta să slăvească pe Dumnezeu. Aceasta este adevărata desfătare. Poate că Dumnezeu i-a îngăduit să cerceteze şi firea sa omenească* dar nu i-a îngăduit deloc să cerceteze care este fiinţa lui Dumnezeu, le

unde şi cum a adus totul la fiinţă din nefiinţă. Adam însă a lăsat o parte pe toate celelalte stihii ale lumii şi a început să cerceteze l» f cele cu privire la Dumnezeu, iscodind cu de-amănuntul firea dumnezeiască. Fiindcă era încă nedesăvârşit şi prunc în astfel de lucruri, i căzut, pentru că Satana prin Eva i-a băgat în cap gândul de a tjunge Dumnezeu. Iar marele şi dumnezeiescul Hrisostom spune că pomul acela are o îndoită putere. El spune că raiul a fost pe pământ şi gândeşte că este şi spiritual şi material, după cum era şi Adam. Amândoi, şi raiul şi Adam erau la mijloc între stricăciune şi nestri-Căciune. Prin această interpretare se păstrează şi sensul literal al Scripturii şi totuşi nu se rămâne numai la litera Scripturii. Alţii spun Ci pomul acela era smochin, pentru motivul că îndată ce au cunos< ut că sunt goi s-au acoperit întrebuinţând frunze de smochin. De asta şi Hristos l-a blestemat ca unul ce a fost pricină călcării poruncii. Smochinul are într-adevăr oarecare asemănare cu păcatul. Mai înlâi, dulceaţa; apoi asprimea frunzelor şi lipiciunea din pricina lap-telui lui. Sunt unii care spun că pomul acela simbolizează împreunarea şi cunoaşterea lui Adam şi Eva. Dar interpretarea aceasta bui dreaptă. Aşadar Adam, după ce a călcat porunca, după ce s-a îmbrăcat cu trup muritor şi şi-a primit blestemul, a fost izgonit din rai. Dumnezeu a poruncit ca sabia de foc să păzească poarta raiului. Adam, stând în faţa raiului, plângea că a fost lipsit de atâtea bunătăţi, din pricină că n-a postit la timp. Prin Adam s-a împărtăşit tot neamul omenesc acelorași necazuri ca şi el, până ce Cel care ne-a creat ne-a ridicat din nou la vechea vrednicie. I-a fost milă de firea noastră pângărită de Satana, S-a născut din Sfânta Fecioară şi, vieţuind într-vin chip nespus de curat, ne-a arătat calea cea adevărată prin fapte cu totul potrivnice celor ale lui Adam adică, prin post şi prin smerenie *şi* a biruit cu măiestrie pe cel care ne-a înşelat.

Au voit, aşadar, purtătorii de Dumnezeu părinţi să ne înfăţişeze toate aceste lucruri în tot cursul Triodului; mai întâi au pus înainte faptele Vechiului Testament. Cel dintâi fapt din acestea este crearea şi căderea lui Adam din pricina desfătării, despre care facem acum pomenire; apoi facem pomenire şi de celelalte fapte săvârşite de Moise şi de profeţi, dar mai cu seamă facem pomenire de cuvin

tele proorocului David, adăugând ceva şi din cele ale harului.

Apoi, cu rânduială, facem pomenire şi de faptele Noului Testament. Cea dintâi din acestea este Bunavestire, care prin nespusa iconomie a lui Dumnezeu, cade aproape totdeauna în sfântul Post de patruzeci de zile 2. Apoi facem pomenire de minunea săvârşită cu Lazăr, de primirea Domnului cu stâlpări şi de sfânta şi marea săptămână, când se citesc Sfintele Evanghelii şi se cântă cu glas dulce sfintele şi mântuitoarele Patimi. În sfârşit, facem pomenire de înviere şi de celelalte fapte prin citirea Faptelor Sfinţilor Apostoli, până la pogorârea Sfântului Duh, când a început predicarea creştinismului şi a adunat pe toţi sfinţii. În adevăr, Faptele Sfinţilor Apostoli ne încredinţează despre învierea Domnului prin minunile săvârşite de apostoli.

Prin urmare am pătimit atâtea pentru că Adam n-a postit o singură dată. De aceea se pune acum, la începutul sfântului Post de patruzeci de zile, pomenirea lui Adam, pentru ca, aducându-ne aminte ce mare rău a adus nepostirea lui Adam, să ne străduim să primim postul cu multă bucurie şi să-l păzim spre a dobândi cu ajutorul lui ceea ce n-a reuşit Adam, adică îndumnezeirea. Să plângem cu amar, să postim, să ne umilim până ce ne va cerceta Dumnezeu; căci fără acestea nu căpătăm cu uşurinţă ce-am pierdut.

Trebuie să se ştie că acest sfânt şi mare Post este ca o zeeiuială a întregului an. Pentru că din lene nu ne place să postim totdeauna şi să ne îndepărtăm de rele, Sfinţii Apostoli şi dumnezeieştii Părinţi au rânduit acest post ca un fel de seceriş. În chipul acesta vom şterge acum, zdrobindu-ne inima şi umilindu-ne prin post, toate faptele noastre rele ce le-am săvârşit în cursul întregului an; de asta trebuie să-l păzim cu mai multă grijă.

Dar nu numai pe acesta, ci şi pe celelalte trei posturi, adică postul Sfinţilor Apostoli3, postul Sântămăriei 4 şi postul Naşterii Domnului 5, căci dumnezeieştii Părinţi au rânduit aceste posturi în legătură cu cele patru anotimpuri ale anului. Mai mult decât pe celelalte însă trebuie să cinstim Postul acesta de patruzeci de zile din pricina Sfintelor Patimi şi din pricină că Hristos a postit acest post şi s-a preaslăvit. Moise a postit patruzeci de zile şi a primit Legea şi l-au postit şi Ilie şi Daniel şi toţi câţi au fost plăcuţi înaintea lui Dumnezeu. Şi Adam arată că postul este bun prin aceea că a fost izgonit din rai pentru că n-a postit. Pentru această pricină deci a fost

2 Bunavestire se prăznuieşto la 25 martie.

3 Postul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel ţine de la Duminica

Tuturor Sfinţilor, până la 29 iunie. Durata lui variază în funcţie de data Sf. Paşti.

4. Între 1-15 august.

5 între 15 noiembrie – 21 decembrie.

ŞINAXARELE TKIODULUI

aşezată la începutul postului mare pomenirea izgonirii lui Adam din rai.

Prin nespusa Ta milostivire, Hristoase Dumnezeul nostru, învredniceşte-ne de desfătarea raiului şi ne miluieşte, ca un iubitor de Oameni. Amin.

ÎN SÂMBĂTA ÎNTÂÂA A SFÂNTULUI ŞI MARELUI POST

În această zi, în sâmbăta celei dintâi săptâniini a Postului Marc, prăznuim neobişnuita minune săvârşită cu ajutorul colivei de Sfântul şi slăvitul Mucenic Teodor Tiron. 1

Mare prigoană s-a pornit împotriva creştinilor pe faţă şi pe ascuns, pe timpul lui Iulian Paravatul2. El a stăpânit sceptrul împărăţiei romane după Constanţiu3, fiul lui Constantin cel Mare4, şi trecuse de la Hristos ia închinarea de idoli. Necredinciosul împărat n-a vrut să-i osândească dintr-odată, nici cu cruzime şi nici cu neomenie; dimpotrivă încerca cu altfel de purtări să-i facă pagini, căci pe de o parte îi era ruşine să se poarte crud cu ei, iar pe de altă parte se temea să nu se înmulţească mai mult creştinii. De aceea s-a gândit vicleanul şi nelegiuitul să-i spurce oarecum pe ascuns. Şi ştiind că poporul nostru al lui Hristos mai cu seamă în săptămâna întâia B Postului Mare caută să se curăţească şi să se apropie mai mult de

1 Mucenic din Evhaita – Pont, martirizat la 304 *va* persecuţia lui Dio-Cliţian şi Maximian. Pomenirea sa se face la 17 februarie şi în sâmbăta primei săptămâni a Postului Mare.

2 Cognomen al împăratului roman Iulian Apostatul (361 – 363), care a încercat, într-un efort eşuat, de a reînvia păgânismul.

3 Cunoscut în istorie sub numele de Constanţiu II, împărat ai Bizanţului (337 – 361), care a încurajat şi susţinut erezia ariană (o învăţătură greşită a preotului Arie, privind a doua persoană a Sfintei Treimi).

4 împărat bizarii în (306 – 337), în timpul căruia se petrec mari prefă, ceri în Imperiul Roman. Între altele, inaugurează noua capitală imperială, Constantinopol (mai 330), reorganizează administrativ imperiul, dă libertate creştinismului (313) şi construieşte mai multe

biserici. Biserica Ortodoxă l-a trecut în rândul sfinţilor prăznuit împreună cu mama se Elena, la 21 mai.

„La 16, coala 3

34

SINAXARELE TRIODULUI

Dumnezeu, a chemat pe prefectul cetăţii şi i-a poruncit să ridice din piaţă obişnuitele cumpărături de mâncare, adică pâine şi băutură, şi să pună în locul lor altele, după ce au fost mai întâi amestecate cu sângele jertfelor idoaeşti şi au fost spurcate la facerea lor. A poruncit asta cu gândul că se vor spurca mai cu seamă în aceste *zile* de curăţie cei ce vor cumpăra aceste mâncări de post. Prefectul a adus la îndeplinire îndată porunca: a pus în toată piaţa mâncări şi băuturi pângărite de jertfele şi spurcăciunile lor idoaeşti.

Dar ochiul lui Dumnezeu, care vede totul, care prinde pe cei deştepţi în vicleniile lor şi are grijă totdeauna de noi robii lui, a răsturnat planurile cele spurcate ale Paravatului. Dumnezeu a trimis la Eudoxie, arhiereul cetăţii, care nu ştia nimic de planul împăratului, pe marele lui mucenic, pe Teodor, care era ostaş din ceata tiranilor, numit de aceea şi Tiron.

Teodor a stat înaintea episcopului aievea şi nu în vis şi i-a spus aşa: „Scoală-te cât mai repede, adună turma lui Hristos şi porunceşte cu tărie să nu cumpere nimeni nimic din cele puse în piaţă, căci sunt spurcate de necredinciosul împărat cu sângele jertfelor idoaeşti!” Episcopul, nedumerit, I-a întrebat: „Cu ce au să se hrănească cei care n-au merinde acasă, dacă nu vor cumpăra din cele ce se vând în piaţă?” „Fă-le colivă, i-a răspuns sfântul ca să le potoleşti nevoia”.

Episcopul, nedumerit iarăşi, şi neînţelegând ce-i spune, I-a întrebat: „Ce este aceea, colivă?”. „Grâu fiert i-a răspuns marele Teodor. Aşa numim noi evhaitenii 5 grâul fiert!”

Episcopul a vrut să ştie cine este acesta care poartă grijă de poporul creştin. Sfântul i-a spus din nou. „Teodor mucenicul lui Hristos, trimis de El în ajutorul vostru”.

Episcopul s-a sculat îndată şi a vestit mulţimii cele văzute. Lucrând aşa, a păzit nepângărită turma lui Hristos de planurile împăratului duşman şi Paravat. EI, când a văzut că este vădită viclenia lui şi că n-a putut face nimic, destul de ruşinat, a poruncit să pună din nou în piaţă obişnuitele cumpărături.

După ce a trecut săptămâna, poporul lui Hristos, înăiţând

mulţumiri binefăcătorului lor şi mucenicului, a săvârşit în această sâmbătă cu colivă pomenirea lui. Şi de atunci şi până acum, noi credincioşii, înnoind minunea, cinstim cu colivi pe Marele Teodor, ca să nu se uite cu timpul o faptă aşa de mare a mucenicului.

Locuitori ai oraşului Euhaites (azi Avkat), situat în Turcia asiatică.

SINAXARELE TRIODULUI 35

Pe acest Mare Teodor i-a chinuit cumplit păgânul Vringa 6 pe timpul împăratului Maximian 7. Mai întâi a fost supus la mari suferinţe, în urmă sfântul a dat foc templului zeiţei paginilor8, iar podoabele templului le-a împărţit la săraci. Cu toate că unii au venit la el cu scopul de a-l sfătui să se lepede de credinţă, totuşi n-a vrut, /Vsadar, după ce a pătimit multe, în urmă a fost aruncat într-un cuptor foarte încins. Nepăţind nimic din pricina aceluia, şi-a dat lui Dumnezeu duhul său în mijlocul cuptorului.

Cu rugăciunile lui, Dumnezeule, miluieşte-ne şi ne mântuieşte. Amin.

LA DUMINICA ÎNTÂIA A POSTULUI MARE

În această zi, în Duminica întâia a Postului Mare, facem pomenire de înălţarea sfintelor şi cinstitelor icoane, petrecută pe timpul de veşnică pomenire a împăraţilor din Constantinopol, Mihail l şi a maicii lui, Teodora 2, şi în vremea patriarhului Constantinopolului, Sfântul Melodie Mărturisitorul:

Leon Isaurul4, potrivit îngăduinţei lui Dumnezeu, din păzitor de asini şi lucrător cu palmele, a pus stăpânire pe sceptrul împără

— Tribun şi guvernator al provinciei Amasia (vestul Asiei Mici) Unde ierna legiunea din care Sfântul făcea parte.

7 împărat roman (28G-305), făeind parte din tetrarhia instituită de Dioeleţian. A persecutat pe creştini.

6 Este vorba de Cibele, divinitate frigiană, zeiţă a pământului al cărei cult s-a răspâncut din Asia Mică în Grecia şi în alte centre.

Este Mihail 111, care conduce destinele Imperiului Bizantin între anii t-861.

2 Vezi pag. 21, nota G.

3 Patriarh al Constantine polului (843 – 816), graţie căruia se restabileşte cultul icoanelor, punându-se capăt epocii iconoclaste (11 martie 8135. Biserica-i face pomenire la 14 iunie.

4 Leon III, Isauriamil, împărat al Bizanţului (717 – 741),

iniţiator al politicii iconoclaste.

36

SINAXARELE TRIODULUI

ţiei Constantinopolului, pe vremea când cel întru sfinţi Gherman 5 a luat în mină cârma Bisericii. Îndată Leon a poruncit de l-a chemat la el şi l-a zis: „Mi se pare, Înalt Prea Sfinţite Stăpâne, că icoanele nu se deosebesc cu nimic de idoli. Porunceşte deci să le scoată repede din biserici. Iar dacă sunt adevărate icoanele sfinţilorj atunci să fie ridicate mai sus, pentru ca să nu le spurcăm necontenit săriitându-le şi să cădem astfel în păcat".

Patriarhul a respins aceste cuvinte groaznice ale împăratului şi i-a spus: „Să nu fii tu acela, împărate! Am auzit că s-a pornit odată cineva cu furie împotriva sfintelor icoane; iar numele aceluia este Conon. Eu mă numeam aşa, a răspuns împăratul, pe când eram copil".

Pentru că Gherman n-a vrut să asculte de porunca lui, împăratul l-a surghiunit de pe scaunul patriarhal şi l-a înlocuit cu Anastasie6, care-i împărtăşea gândul. Şi aşa s-a ivit atunci lupta împotriva sfintelor icoane.

După ce Leon şi-a sfârşit rău viaţa", a urmat la tronul împărătesc fiul lui, Constantin Copronim 8, care era pornit cu mai multă furie împotriva sfintelor icoane. Pentru ce să mai spunem câte şi ce fel de fapte groaznice a săvârşit şi acest nelegiuit? Dar şi el şi-a săvârşit viaţa mai ruşinos y şi-i urmează pe tronul împărătesc fiul 10 său născut cu Hazara. Dar pentru că şi el şi-a trăit rău viaţa, i-au armat la conducerea împărăţiei Irina 11 şi Constantin 12. Aceştia sfătuiţi fiind de prea sfinţitul patriarh Tarasie 13, au adunat al şapte

5 Patriarh al Constantinopolului (715 – 730), îndepărtat de pe scaun de împăratul Leon al III-lea Isaurianul, pentru că a refuzat să semneze edictul contra icoanelor.

6 Succesorul lui Gherman I, pe scaunul patriarhal de Constantinopol (730 – 754), adversar, dar din 741 partizan al cultului icoanelor.

7 A suferit o moarte năprasnică.

s împărat bizantin (741 – 775) iconomafa (luptător împotriva cultului icoanelor) învederat.

A murit în anul 775, în vârstă înaintată, cu prilejul unei campanii militare.

10 Leon IV, împărat între 775 – 7S0, fiul lui Constantin V

Copronim şi ai unei prinţese Kazare (Hazara în *text*), *mort pe* o corabie pe când se întorcea dintr-o campanie militară.

11 Împărătească a Bizanţului (780 – 802) sub domnia căreia, între altele, la 787 prin Sinodul ecumenic de la Niceea se restabileşte cultul icoanelor.

12 A domnit între 780 – 797, (în perioada cât era minor, împreună cu mama sa Irina).

13 Patriarhul Constantinopoiului (784 – 806) care a influenţat restabilirea cultului icoanelor.

SINAXARELE TRIODLLVI

37

Ici Sinod Ecumenic 14 şi Biserica lui Hristos a căpătat iarăşi sfintele Icoane. După ce au părăsit şi aceştia tronul împărătesc, s-a urcat ale hifor 1S patriciul, apoi Stavrachie 16, fiul lui, după care a urmat Minai! Rangabe 17. Toţi au cinstit sfintele icoane. Lui Mihail i-a urmal sălbaticul Leon Armeanul 18. Acesta a pornit o a doua luptă im potriva icoanelor, înşelat fiind de un monah eretic ce locuia închis într-o peşteră. Şi iarăşi a fost lăsată fără podoabă Biserica lui Dumnezeu. După Leon Armeanul a venit pe tronul împărătesc Mihail Amoreul 19. După el a venit Teofil20, fiul săut care i-a lăsat în mă pe înaintaşii săi în nebunia sa împotriva icoanelor. Acest Teo-[I] a dat la osânde şi pedepse groaznice pe mulţi dintre sfinţii părinţi. După – ce şi-a săturat cruzimea timp de doisprezece ani, s-a îmbolnăvit de boală grea; când era aproape de moarte îşi deschidea atât de mult gura încât i se puteau vedea măruntaiele. împărăteasa Teodora era foarte întristată din pricina aceasta. Copleşită de durere, a adormit şi a văzut în vis pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu cu Pruncul cel mai înainte de veci în braţe, înconjurată de îngeri strălucitori care loveau şi îşi băteau joc de Teofil, bărbatul ei. Când s-a Kulat din somn, Teofil şi-a venit puţin în simţire şi a strigat: „Vai de mine ticălosul: Din pricina sfintelor icoane sunt bătut". Îndată împărăteasa a pus la căpătâiut lui icoana Născătoarei de Dumnezeu şi s-a rugat ei cu lacrimi. Iar Teofil deşi era grozav de bolnav, văzând pe unul din cei ce stăteau în jurul lui că poartă engolpion, i la Unuls şi I-a sărutat. Şi îndată gura lui, care scrâşnea împotriva icoanelor, şi neruşinatul lui gâtlej, care stătea deschis, au venit la starea lor firească de mai înainte, i s-au potolit necontenitele dureri şi chiciuri şi a adormit mărturisind că bun lucru este a cinsti şi a ne în< luna sfintelor icoane. Scoţând deci împărăteasa

din lăzile ei cinstitele şi sfintele icoane, I-a făcut pe Teofil să le sărute şi să le cinstească din tot sufletul. După puţină vreme Teofil a murit. Teodora a chemat pe toţi cei din surghiun, a dat drumul celor din închisori

M Ţinut la Niceea (Bitinia), între 24 septembrie – 13 octombrie 787, *ţoi* participarea a 350 ierarhi şi numeroşi călugări.

15 Post ministru de finanţe în vremea domniei împărătesei Irina, devine, după înlăturarea acesteia împărat (802 – 811).

16 proclamat împărat la Adrianopol, în august 811, moare în toamna aceluiaşi an. Era fiul lui Nichifor I.

17 Succesorul lui Stavrichie pe tronul Bizanţului (811 – 813}; abdică l-ai apoi şi intră în mănăstire.

„I8 Împărat al Bizanţului (813 – 820) care a reluat politica iconoclastă.

15 împărat bizantin (820 – 829) care deşi a fost partizan al iconoclasmului, s-a dovedit mai ponderat în măsuri. În timpul domniei sale moare U Teodor Studitul (836).

20 Vezi nota 7, pag 21.

şi a poruncit să se trăiască în libertate. A izgonit de pe scaunul patriarhal pe Ioan 21, numit şi îanis, care era mai mult căpetenia vrăjitorilor şi căpetenia demonilor, decât căpetenia creştinilor. Pe tronul patriarhal s-a suit mărturisitorul lui Hristos, Metodie 22, care pătimise multe mai înainte şi în groapă de aâu fusese îngropat.

Aşa stând lucrurile, Ioanichie cel Mare 23, care a stihăstrit în munţii Olimpului 24, a avut o cercetare, dumnezeiască. A venit la el marele sihastru Arsaachie 25 şi i-a spus: Dumnezeu m-a trimis la tine ca să mergem la preacuviosul bărbat Isaia, care sihăstreşte închis într-o peşteră din Nicomidia, spre a învăţa de la el cele ce sunt plăcute lui Dumnezeu şi potrivite Bisericii Lui.

Şi într-adevăr, când au ajuns la el, au auzit din gura lui: Aceasta zice Domnul: „Iată s-a apropiat sfârşitul duşmanilor icoanei Mele, Duceţi-vă la împărăteasa Teodora, dar şi la patriarhul Metodie şi, le grăiţi aşa: „Să opriţi pe toţi cei nesfinţiţi şi aşa împreună cu îngerii să-mi aduceţi jertfă, cinstind icoana chipului Meu şi Crucea".

Când au auzit acestea, s-au dus îndată la Constantinopol şi au vestit cele ce li s-au spus patriarhului Metodie şi tuturor aleşilor lui

Dumnezeu. Iar ei adunându-se s-au dus la împărătească, pe care au aflat-o cu totul încredinţată, căci din părinţi era evlavioasă şi iubitoare de Dumnezeu. împărăteasa îndată şi-a scos icoana Născătoarea de Dumnezeu ce-i atârna la gât şi în văzul tuturor a sărutat-o spunând: „Să fie anatema toţi cei care nu se închină şi nu sărută icoanele, nu ca pe Dumnezeu, ci ca pe nişte chipuri ale acelora care au iubit pe Dumnezeu".

Toţi cei care erau acolo s-au bucurat cu bucurie mare. împărăteasa, la rândul ei, i-a rugat şi ea să facă rugăciuni pentru Teofil, bărbatul ei. Au fost înduplecaţi din pricina credinţei ei, cu toate că la început nu voiau. Şi în adevăr cel întru sfinţi Metodie a adunat poporul, tot clerul şi pe arhierei în marea biserică a lui Dumnezeu, printre care erau şi aceşti bărbaţi aleşi: cei din Olimp, marele Ioanichie, Arsaacheie şi Naveratie *26*, ucenicii lui Teodor Studitul, Teofan27

2: Este vorba de Ioan VII Gramaticul, patriarh de Constantinopol (837 – 843), care s-a încununai de ruşinea însoţirii cu iconoclaştii. *21* Vezi pag. 35, n. 3.

„Sihastru din Bitinia, pe care Biserica îl pomeneşte la 4 noiembrie (+ 846).

24 Cel mai înalt masiv muntos, situat în nord-vestul Greciei. În mitologia fintică, locaşul zeilor.

2 j N-am reuşit să identificăm acest sihastru.

26 Naveratie Studilul (+ 848), pomenit de Biserică ia 8 iunie, ca mărturisitor.

— Teofan „din Palestina", mărturisitor (+ 850), a cărui pomenire se face la îi octombrie. Fratele Sf. Teodor.

şi Teodor28 scriitori şi mărturisitori, Mihail29 aghiopolitul şi singhelul. Cu toţii au făcut toată noaptea rugăciuni către Dumnezeu pentru Teofil, rugându-se cu toţii cu lacrimi şi cu încordată rugă. Aşa au făcut tot timpul celei dintâi săptămâni a Postului Mare. acelaşi lucru I-a făcut şi împărăteasa Teodora împreună cu femeile şi cu celălalt popor.

În timp ce făceau rugăciuni, Vineri pe la revărsatul zorilor, împărăteasa a adormit şi i se părea că se găseşte la picioarele Crucii şi treceau pe cale, cu mult zgomot, nişte oameni care duceau feâu-Hte unelte de chin. În mijlocul lor era dus legat cu mâinile la spate şi

împăratul Teofil. Când l-a văzut, a mers şi ea după ce-i care-l duceau pe Teofil. Ajungând la poarta cea de aramă, a văzut un bărbat strălucitor la faţă, care sta înaintea icoanei lui Hristos. Teofii s-a oprit înaintea lui. împărăteasa s-a atins de picioarele acelui bărbat şi se ruga pentru împărat. Dar numai ce a deschis Teodora gura, că Beel bărbat i-a zis: Mare este, femeie, credinţa ta! Află că pentru lacrimile şi pentru credinţa ta, încă şi pentru rugile şi rugăminţile robilor Mei şi ale preoţilor Mei, iert pe Teofil, bărbatul tău!

După aceea a spus şi celor care-l duceau pe Teofil: Dezlegaţi-l şi daţi-l femeii lui!

Împărăteasa i-a luat şi a plecat bucurându-se şi veselindu-se. Şi îndată s-a trezit din somn. Acestea a văzut împărăteasa Teodora.

Iar patriarhul Metodie, în timp ce se făceau rugăciuni şi cereri pentru Teofil a luat o hârtie curată şi a scris pe ea numele tuturor împăraţilor eretici, între care a pus şi numele lui Teofil. Această hârtie a pus-o sub sfânta Masă fără să ştie nimeni. Vineri vede şi el un înger înfricoşător că intră în biserica cea mare. Se apropie de el şi pare că-i spune: Ţi-a fost ascultată rugăciunea episcope! împăratul Teofil a căpătat iertare! Nu mai supăra pe viitor Dumnezeirea cu el!

Patriarhul vrând să ştie de-i adevărată vedenia, s-a sculat din Jocul unde era, a luat hârtia, a desfăcut-o – o, judecăţile lui Dumnezeu f – şi a găsit şters cu totul de Dumnezeu numele lui Teofil.

Mult s-a bucurat împărăteasa când a auzit acestea şi a cerut patriarhului să adune întreg poporul cu sfintele cruci şi cu sfintele icoane în biserica cea mare, ca s-o împodobească din nou cu sfintele icoane şi să facă tuturor cunoscută această nouă minune. Şi într-adevăr îndată s-au adunat toţi în biserică cu luminări în mâini. A venit şi împărăteasa cu fiul ei. Şi făcând litanie au pornit de acolo

7 S Teodor, supranumit „scrisul" (+ 850) şi pomenit la 27 decembrie. 29 Mihail Sincelul din Ierusalim (+ 845), pomenit ca mărturisitor la 18

decembrie.

până la aşa-numitul Miiiu 3S, cu sfintele icoane, cu dumnezeieştile şi cinstitele lemne ale crucii, cu sfântă şi dumnezeiască Evanghelie, strigând: „Doamne miluieşte-ne!". Şi tot aşa s-au întors din nou în biserică şi au săvârşit dumnezeiască Liturghie, aşezând la locul

lor sfintele şi cinstitele icoane cu ajutorul unor bărbaţi eu o viaţă deosebit de sfântă. Apoi au fost proclamaţi cei evlavioşi care au crezut drept şi au fost îndepărtaţi şi anatemizaţi cei neevlavioşi şi care n-au primit cinstirea sfintelor icoane. Şi aceşti sfinţi mărturisitori să înstărit atunci ca în fiecare an să se facă aşa această sfântă prăznuire, ca nu cumva să cădem din nou în aceeaşi rătăcire.

Pentru rugăciunile sfinţilor Tăi mărturisitori, icoană întru totul asemenea Tatălui» miluieşte-ne pe noi. Amin.

LA DUMINICA A DOUA A POSTULUI MARE

În această zi, în Duminica a doua a Sfântului şi Marelui Post facem pomenirea cehii între sfinţi Părintelui nostru Grigorie Pal ama arhiepiscopal Tesalonicuiui.

Acest fiu al dumnezeieştii şi neinseratei lumini, cu adevărat om a) Sui Dumnezeu şi minunat serv şi slujitor al lui Dumnezeu, se trăgea din Asia, din părinţi de neam şi slăviţi. S-a silit să-şi împodobească cu virtute şi învăţătură nu numai pe omul cel din afară şi văzut, ci cu mult mai mult pe cel lăuntric şi nevăzut. Pe când era încă în fragedă copilărie i-a murit tatăl lui. Mama sa l-a învăţat şi l-a crescut atât pe el cât şi pe fraţii şi surorile lui în învăţătura şi în legea Domnului şi în Sfintele Scripturi, A ajuns însă bun cunoscător şi al învăţăturii laice, căci a urmat la dascăli învăţaţi. Grigorie, isteţ din fire, având o râvnă potrivită, a adunat în scurtă vreme tot felul de

3: 1 Probabil punct tradiţional în f onslantinopol care se atingea cu oca „zia procesiunilor religioase.

1 Sunt al Bisericii Creştine Răsăritene (1296 – 1359), monah atonii, iniţiator al isihasmului (practicarea unui ascetism riguros şi retragerea într-o viaţă contemplativă). Viaţa şi scrierile sale au înrâurit puternic Istoria Bisericii Ortodox», Este pomenii ia 14 noiembrie.

2 Oraş istorie, situat în peninsula Caleidică (nordul Greciei).

SINAXAEELE TBIODULUI

II

cunoştinţe încât ajungând la vârsta de douăzeci de ani, şi socotim! pe toate o nimica şi mai înşelătoare decât visurile, căuta să alerge sus l; t Dumnezeu, pricina şi dătătorul oricărei înţelepciuni şi printr-o vieţuire mai desăvârşită să-şi afierosească lui Dumnezeu toată fiinţa B. De aceea a descoperit mamei sale scopul său iubitor de Dumnezeu dorul, şi dragostea înflăcărată de Dumnezeu, ce o avea de multă I îi cine. Cu acest prilej a aflat că şi ca nutreşte de mult aceleaşi

gâu-duri şi că-şi găseşte desfătarea în aceleaşi lucruri ca şi el. A adunat i – îi mama îndată în jurul ei pe copiii săi şi le-a zis cu veselie: „Iată eu şi pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu" 3. Apoi a încercat să afle ce părere au ei despre cele bune şi le-a descoperit ţelul fratelui lor mai mare. Acesta, întrebuinţând mai multe cuvinte din inimă decât din minte, i-a convins să urmeze cu bucurie aceleaşi dorinţe ca şi el şi să fugă de lume. De aceea după ce şi-a împărţit după sfatul evanghelic, toată averea la săraci şi a părăsit cu suflet uşurat favorurile împărăteşti şi cinstea şi zgomotele din paiaţele împărăteşti, a urmat lui Hristos. Pe mama şi pe surorile sale le-a băgat într-o mănăstire de călugăriţe, iar el împreună cu fraţii săi s-a dus în muntele sfinţiei, supranumit Atos 4. Dar pentru că timpul n-a îngăduit să trăiască la un loc, a sfătuit pe fraţii săi să rămână în alte mănăstiri şi acolo să-şi ducă viaţa după plăcerea lui Dumnezeu, iar el s-a dat în ascultarea unui bătrân minunat numit Nicodim, care trăia în isihie5 numai pentru Dumnezeu. De la acesta a învăţat cu fapta, în umilinţa sufle! ului, toată porunca şi toată virtutea. A mai dobândit aici în descoperire tainică, şi sprijinul şi ajutorul nebiruit de nimeni ai Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. După mutarea lui Nicodim către Dumnezeu, a trăit câţiva ani în Marea Lavră 6 cu multă râvnă şi cu minte încărunţită. De dragul isihiei însă a plecat din Marea lavră şi a îmbrăţişat pustia. Adăugând totdeauna dor lângă dor şi dorind necontenit cu tărie să fie cu Dumnezeu, s-a dat pe sineşi unei vieţi covârşător de aspre. Înfrângându-şi de pretutindeni prin rugăciune stăruitoare simţurile, înălţându-şi mintea la Dumnezeu, petrecându-şi tot timpul în rugăciune, studiind cele dumnezeieşti şi întocmindu-şi într-un chip foarte bun viaţa, învinge cu mare putere, prin ajutorul lui Dumnezeu, luptele ce i le dau demonii; curăţindu-şi sufletul cu izvoare de lacrimi prin privegheri de nopţi întregi a ajuns vas ales

3 Isaia, 8, 18.

4 Munte sfânt, situat în nordul Greciei la ţărmul mării Egee, în care se află peste 35 mănăstiri şi schituri ortodoxe, întemeiate începând cu secolul al IX-lea. În prezent este Republică monastică, cu regim de departament administrativ autonom, în cadrul Greciei.

5 Viaţă monastică riguroasă şi contemplativă; practicarea isihasmului. (jehie – linişte).

6 Mănăstirea Sf. Atahasie.

al harurilor dumnezeiescului Duh şi avea adeseori vedenii dumnezeieşti. Şi ceea ce-i mai minunat este că nu şi-a schimbat felul lui aspru de viaţă, cu toate că a plecat din pricina năvălirilor ismailiţilor» în Tesalonic, şi a fost silit să locuiască în unele oraşe.

După mulţi ani, după ce şi-a curăţit desăvârşit şi trupul şi sufletul, cu voia lui Dumnezeu, a primit marele har al preoţiei. Şi săvârşea tainele preoţiei ca unul care n-avea trup şi era, ca să spun aşa, în afară de el însuşi, încât sufletele celor care se uitau la el, se pocăiau numai văzându-l. Era cu adevărat mare şi era cunoscut de cei care trăiau după plăcerea lui Dumnezeu ca un purtător de Duh. Se arăta un astfel de om şi celor care vedeau faptele lui: avea putere împotriva demonilor; izbăvea pe cei cuprinşi de înşelăciunea şi uneltirea lor; făcea ca pomii neroditori să dea roade; vedea mai dinainte cele viitoare şi era împodobit şi cu celelalte haruri şi roade ale dumnezeiescului Duh. Dar pentru că săvârşirea virtuţii stă în puterea noastră, iar căderea în încercări nu stă în puterea noastră, şi fără încercări nu este nici desăvârşire şi nici arătarea credinţei noastre în Dumnezeu – căci împreună – lucrarea faptei bune şi a dorinţei de bine desăvârşeşte pe omul care trăieşte după Dumnezeu – a îngăduit Dumnezeu să cadă acest mare bărbat în felurite şi necontenite încercări, pentru ca prin toate acestea să se arate cu adevărat desăvârşit. Ce minte poate să-şi închipuie elte i s-au întâmplat? Ce cuvânt poate să rostească uneltirile mai mari decât cele dinainte ale cumplitului vrăjmaş şi acuzaţiile şi bârfele aduse lui de noii luptători împotriva lui Dumnezeu? Cine poate să spună cât ele mult a luptat pentru credinţă timp de douăzeci şi trei de ani, suferind din partea vrăjmaşilor vătămări şi felurite necazuri?

Fiara italiană, Varlaam din Calabria, 7 care se credea grozav în înţelepciunea laică şi socotea în deşertăciunea propriilor lui gânduri că ştie toate lucrurile, a pornit război cumplit împotriva Bisericii lui Hristos, a dreptei noastre credinţe, şi a tuturor celor care o ţineau cu tărie. Varlaam învăţa nebunește că harul comun Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh şi lumina veacului ce va să fie, prin care vor străluci şi drepţii ca soarele, în chipul în care şi Hristos a arătat-o strălucind ca soarele pe Muntele Taborului 8, şi pe scurt toată puterea şi lucrarea Dumnezeirii înipostatice, este cu totul deosebită de firea dumnezeiască şi este creată. Iar pe cei care cugetau drept, că acea dumnezeiască lumină este necreată şi că toată puterea şi lucrarea duni

7 Călugăr calabre? refugiat la Tesalonic, adversar al Sf. Grigorie Fa-lama.

s Munte situat în Galil «ea (Israel), unde, după tradiţie, Mântuitorul S-a schimbat la Faţă (Matei 17, 1 – 9; Maren 9, 9; Luca 9, 21 – 36).

SINAXABELE Tâil ODULUI 13

nezeiască nu sunt nicidecum însuşiri noi printre însuşirile fireşti ale lui Dumnezeu, pe toţi aceştia, prin cuvinte şi prin scrisori mari îi numea închinători la doi dumnezei şi închinători la mai mulţi dumnezei, după care ne numesc şi iudeii, Sabelie 9 şi Arie 10.

Pentru a vădi rătăcirea lui Varlaam, Biserica a trimis la Confetanţinopol pe dumnezeiescul Grigorie, ca un luptător al credinţei şi ca un cunoscut apărător, dar mai bine-spus şi ca acuzator şi ca acuzat. Dumnezeiescul împărat Andronic al patrulea Paleologul, „fepărător ai dreptei credinţe, a adunat un sfânt sinod *V1*. Când a venit la acest sinod şi Varlaam – cu învăţăturile lui eretice spuse mai BUS şi cu acuzaţiile aduse împotriva credincioşilor – marele Grigorie, plin de dumnezeiescul Duh, şi îmbrăcat cu putere nebiruită de sus, a astupat acea gură deschisă împotriva lui Dumnezeu şi în ifârşit a biruit-o; a prefăcut în cenuşă, prin cuvântări arzătoare şi prin scrieri, ereziile lui asemănătoare spinilor. Pentru că n-a mai putut suferi ruşinea, vrăjmaşul dreptei credinţe a fugit la latini, de unde a şi venit. În sinod Grigorie, după ce a mustrat pe Varlaam, a mustrat şi pe Polichindin 13 şi prin cuvântări împotriva lui a nimicit scrierile lui. Cu toate acestea partizanii pierzaniei acelora nu încetau de a purta război Bisericii lui Dumnezeu. Spre a le fi stavilă, silit mai mult de sfântul sinod şi chiar de împărat, şi înainte de toate prin voia dumnezeiască, Grigorie a fost înduplecat să se urce pe scaunul arhiepiscopului şi să fie păstor sfintei Biserici a Tesaloni-etilui. îmbrăcat cu acest har, a dat cu bărbăţie şi stăruinţă cu mult mai multe lupte decât înainte pentru credinţa ortodoxă. Pe mulţi, cumpliţii şi viclenii partizani ai lui Achindin *w* şi Varlaam, care se arătau ca nişte pui înverşunaţi ai unor înverşunate fiare sălbatice, ca şi învăţăturile şi scrierile lor, i-a combătut cu fel de fel de argumente, prin cuvântări şi scrieri de Dumnezeu insuflate, nu o dată sau de două ori, sau de trei ori, ci de multe ori şi în multe împrejurări, nici numai în timpul unui împărat sau patriarh, ci în timpul

! 1 Lider al ereziei antiti-initare modaliste (numită şi

sabelianism). Era, se pare, preot din Lirenaiea (Egipt), la începutul secolului al III-lea.

IG Preot în Alexandria, (256 – 336), a cărui doctrină raţionalistă susţinea că Dumnezeu-l lui nu este coetern cu Dumnezeu Tatăl, mai precis, a fost o vreme când Logosul nu exista. Erezia sa a fost combătută de primul Sinod Ecumenic, ţinut în anul 325 la Niceea în Bitinia.

11 Informaţia este eronată. Este vorba de bazileul Andronic al! îl ion Paleologul (1328 – 1341).

12 Ţinut la Constantinopol în iunie 1341 şi care a dat câştig de cauză susţinătorului practicii isihaste.

13 Evident că este vorba de Achindin. Vezi nota următoare. „Grigorie Achindin, ucenic al lui Varlaam.

a trei împăraţi, care au luat sceptrul împărăţiei unul după altul şi în timpul tot atâtor patriarhi şi a multor sinoade. Dar în sfârşit i – biruit. Unii îndărătnici, socotind o nimica dreptatea dumnezeiască, au rămas în rătăcirea lor. Aşa s-a întâmplat cu toate ereziile.

Pe scurt, acestea şi atât de mari sunt biruinţele marelui Grigorie împotriva răucredincioşilor. Dar Dumnezeu, pe căi nespuse, l-a trimis învăţător şi în răsărit. Din Tesalonic a fost trimis sol în Constantinopol ca să potolească certurile dintre împăraţi. A fost prins însă de agarineni ” şi ţinut în stăpânirea lor un an întreg. Ca un luptător a mers din loc în loc şi din oraş în oraş, învăţând cu mare curaj Evanghelia lui Hristos. Pe cei tari îi întărea însă şi mai mult şi-i sfătuia să stăruie în credinţă, iar pe cei şovăielnici, care aveau unele îndoie-i şi-i puneau întrebări cu privire la cele ce se petreceau pe acea vreme, îi sprijinea cu înţelepciunea dumnezeiască şi le dădea cea mai bună dezlegare tuturor întrebărilor ce i le puneau. Iar cu ceilalţi care s-au rupt în chip nenorocit de creştini şi îşi bat joc de dogmele noastre: de iconomia întrupării Domnului şi Dumnezeului nostru, de cinstita cruce, de cinstitele icoane cărora ne închinam, de multe ori le vorbea cu îndrăzneală. Mai mult *încă* vorbea şi despre Mahomed „şi despre multe alte întrebări ce-i erau puse. Prin răspunsurile pe care le dădea pe unii îi uimea, iar pe alţii îi înfuria împotriva lui, şi îşi întindeau mâinile spre el şi i-ar fi pus mueenicește capăt zilelor, dacă, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, n-ar fi fost cruţat cu nădejdea răscumpărării sale or bani. Acest lucru s-a întâmplat, şi marele Grigorie a fost eliberat de

nişte creştini iubitori de Hristos. Şi aşa a plecat îndată, mucenic» *e*-sângerat, la turma sa.

Pe lângă multe şi mari daruri şi merite deosebite ce avea, st fost împodobit şi el cu semnele lui Hristos, având în el, după cuie spune Favel, lipsurile necazurilor lui Hristos (Col. I, 24). Iar ca să a – ratăm însuşirile lui deosebite le vom numi pe acestea; era peste măsură de blând şi smerit, însă nu când era *vorba* de Dumnezeu şi de cele dumnezeieşti; în acestea era mare luptător; era fără ură şi îngăduitor; căuta, atât *cât* îi sta în putinţă, să răsplătească cu bine pe cei care se purtau rău cu el; nu primea cu uşurinţă cuvintele ce se spuneau împotriva unora; răbdător şi cu suflet mare în greutăţile ce veneau asupra lui de fiecare dată; era mai presus de orice plăcere şi slavă deşartă: era totdeauna simplu în toate trebuinţele trupului, deşi eu timpul trupul lui se slăbise cu totul; blândeţea, r> furcii ce au capturat corabia cu care Mergea! a Constantioopol. *16* Fondator»! islamismului (circa 570 – 632), reformator. religios care a predicat în Medina şi din 022 ia Meca.

SINAXABELE TRIODULUI

l.

liniştea şi necontenita lui bunăvoinţă a tăriei sufletului său şi desăvârşise atât de mult în el, încât aceste însuşiri se arătau şi pe dinafară celor care-l priveau; în toate totdeauna înţelegător, atent şi ordonat. Ca urmare a acestor însuşiri, aproape niciodată ochii lui nu-i erau seci de lacrimi, ci purtau în ei izvoare de lacrimi.

Deci aşa a luptat vitejeşte de la început până la sfârşit împotriva patimilor şi a demonilor; a alungat departe de Biserica lui Hristos pe eretici, înfăţişând limpede în cuvântări şi în scrieri credinţa ortodoxă, iar prin ele a pecetluit oarecum toată Scriptura cea insuflată de Dumnezeu, după cum şi ea, care-i sfârşit şi pecete a vieţii şi cuvântului sfinţilor, a pecetluit viaţa şi cuvântul lui; a păstorit apoi, apostoleşte şi bine-plăcut lui Dumnezeu, turma lui timp de treisprezece ani, a împodobit-o cu predici morale şi a condus-o Spre staulul cel ceresc. Şi, ca să spunem aşa, spre a se arăta ajutător de obşte şi al ortodocşilor în viaţă şi al celor ce vor veni, s-a mutat la viaţa cea mai presus de lume în anul 1362 e de la Hristos, trăind în total 6,! de ani. Duhul şi l-a dat în mâinile lui Dumnezeu, iar trupul, sfintele lui moaşte, le-a lăsat turmei. Sfintele lui moaşte şi astăzi se păstrează în Mitropolia din Tesalonic, neobişnuit de strălucite şi de slăvite, ca o moştenire şi o comoară

nepreţuită. De fiecare dată fac minuni celor ce se apropie de ele cu credinţă, dăruiesc izbăvire de tot felul de boli, despre care povesteşte mult istoria Şi intui ui Grigorie".

Cu a e Sui rugăciuni. Dumnezeule, miluieşte-ne, şi ne mintu-îeşte pe noi. Amin.

LA DUMINICA A TREIA A POSTULUI MARE

În această zi, ia Duminica a treia a Postului Mare. prăznuim închinarea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci.

Pentru că în timpul postului celui de patruzeci de zile ne răstignim şi noi oarecum, morţi fiind faţă de patimi, cu simţurile ador

17 Cercetări mai noi au dovedit că anul morţii sale este 1359.

18 Viaţa Sf. Grigorie scrisă de patriarhul Filotei (sec. XIV).

mite şi potolite din pricina amărăciunii postului, ni se pune înainte cinstita şi de viaţă făcătoare Cruce ca să ne îmbărbăteze, să ne sprijine, să ne aducă aminte de patima Domnului nostru Iisus Hristos şi să ne mângâie. Dacă Dumnezeu a fost răstignit pentru noi, oare im trebuie ca şi noi să lucrăm mai mult pentru El? Nevoinţele noastre ni se uşurează când ni se aduce aminte şi de nădejdea slavei ce ni s-a dat prin Cruce. Căci după cum Mântuitorul nostru urcându-se pe Cruce, a fost slăvit prin felul necinstit prin care s-au purtat oamenii cu El şi prin amărăciunile ce I-au pricinuit, tot aşa trebuie să facem şi noi ca să fim slăviţi împreună cu El, cu toate că îndurăm cu greu nevoinţele postului.

Se mai explică prăznuirea de azi şi în alt chip. După cum cei care călătoresc pe o cale aspră şi lungă, zdrobiţi de oboseală, dacă întâlnesc pe cale un copac umbros, se odihnesc puţin, aşezându-se sub el, şi oarecum refăcuţi termină şi restul drumului, tot aşa şi acumjn timpul postului, a fost sădită de Sfinţii Părinţi la mijlocul acestei căi obositoare Crucea cea aducătoare de viaţă, spre a ne o-dihni, a răsufla şi a ne face pe noi cei osteniţi sprinteni şi uşori pentru restul ostenelii.

Sau altă explicaţie. După cum la venirea unui împărat sunt purtate înainte steagurile lui şi sceptrul, iar în urmă vine şi el, plin de veselie şi de bucurie pentru biruinţa avută, iar împreună cu el se bucură şi supuşii, tot aşa şi Domnul nostru Iisus Hristos, vrând să arate biruinţa asupra morţii şi că are să vină cu slavă în ziua învierii, a trimis înainte sceptrul Lui, semnul Lui cel împărătesc «rucea cea de viaţă făcătoare, care ne umple de multă bucurie, ne dă foarte mare uşurare şi ne pregăteşte să fim gata să primim pe împărat şi să scoatem

strigăte de bucurie întru întâmpinarea Biruitorului.

A fost aşezată Sfânta Cruce în săptămâna de la mijloc a postului de patruzeci de zile pentru următoarea pricină Siâhful Post de Patruzeci de zile se aseamănă cu izvorul cel din Mera, 1 din pricina asprimii, amărăciunii şi lipsei de trai bun ce ne face postul. După cum dumnezeiescul Moise când a băgat lemnul în mijlocul izvorului, l-a îndulcit, tot aşa şi Dumnezeu, Care ne trece prin Marea Roşie cea spirituală şi ne scoate de la nevăzutul Faraon, prin lemnul cel de viaţă făcător al cinstei şi de viaţă făcătoarei Cruci, îndulceşte amărăciunea postului celui de patruzeci de zile şi ne mângâie pe noi care trăim ca în pustie până ce ne va duce, prin învierea Lui, la Ierusalimul cel spiritual. *i*

1 Ieşire 15, 22 – 25.

SINAXAEELE TKIODULUI 47

Sau altă explicaţie. Deoarece crucea se numeşte şi este pomul vieţii, iar acel pom a fost sădit în mijlocul raiului, în Eden, 2 în chip potrivit şi dumnezeieştii Părinţi l-au sădit pe acesta în mijlocul postului celui de patruzeci de zile ca să ne amintească şi de lăcomia lui Adam, dar în acelaşi timp să ne arate, prin postul acesta şi înlăturarea osândei lui. În adevăr dacă mâncăm din el nu mai murim, ci trăim.

Prin puterea Crucii, Hristoase Dumnezeule, păzeşte-ne de ispitele celui viclean, învredniceşte-ne să ne închinăm dumnezeieştilor tale Patimi şi învierii celei purtătoare de viaţă, ducând la capăt cu uşurinţă calea acestui post de patruzeci de zile şi ne mâinieşte pe noi ca un singur bun şi de oameni iubitor. Amin.

LA DUMINICA A PATRA A POSTULUI MARE

În această îi în Duminica a patra a Postului Mare, se face pomenirea Cuviosului Părintelui nostru Ioan Scărarul.

Acesta, pe când era de şaisprezece ani, fiind isteţ la minte, s-a dus pe sineşi jertfă cu totul sfântă, suindu-se în muntele Sinai. Apoi, după nouăsprezece ani, a plecat de aici, a luat calea isihiei, şi s-a aşezat la o depărtare de cinci mile de Biserica Mare a Muntelui Sinai, 2 într-un loc numit Tolas. Aici a petrecut patruzeci de ani într-o înflăcărată dragoste de Dumnezeu, pururea fiind aprins de focul dragostei dumnezeieşti. Mânca tot ceea ce-l făcea neprilirănit faţă de sfatul evanghelic: puţin de tot, nu până la saţiu; dar cred că şi în asta înfrângea cu mare înţelepciune boldul mâiidriei

2 Fsteere *2, 9*.

1 Părinte bisericesc (circa 579 – 619), trecut întindu-l sfinţilor, autor îilocalic, vieţuitor în muntele Sinai. S-a mai numit Scolasticul (graţie pregătirii sale în ştiinţele vremii), şi Sinaitul. Cognomenul „Scărarul" i s-a dat în urma alcătuirii celebrei scrieri „Scara". Aceasta este o lucrare comandată de un egumen din apropierea mănăstirii Sinai şi închipuie o regulă de vieţuire a monahilor care, prin cele 30 trepte câte are să asigure, ca o scară, ascensiunea acestora spre cer.

Masiv muntos în pustiul Arabici, (astăzi pe teritoriul Egiptului)

ŞI N A XA REI. E. T RIOI) VIJ; i

Dar ce minte ar putea să spună izvorul lacrimilor lui? Se împărtăşea de somn atât numai cât firea minţii să nu-i vatăme privegherea. Tot drumul vieţii sale era o rugăciune neîntreruptă şi o neasemănată dragoste către Dumnezeu. Trăind prin toate aceste fapte snari în chip bine plăcut lui Dumnezeu, scriind SCARA, alcătuind cuvinte de învăţătură pline de folos sufletesc, s-a odihnit cu vrednicie în Domnul în anul 603, 3 în vârstă de optzeci de ani, lăsând încă şi alte multe scrieri.

Pomenirea lui se săvârşeşte la 30 martie. Dar se prăznuieşte şi azi, poate din pricină că de la începutul sfântului post de patruzeci de zile începe în chip obişnuit să se citească în sfintele mănăstiri Scara cuvintelor lui.

Pentru rugăciunile lui, Dumnezeule, miluieşte-ne şi ne mântuieşte. Amin.

ÎN JOIA DIN SAPTĂMÂNA *A* CINCKA A POSTULl-l MAEE

În această zi, în Joia din săptămâna a cincea a Postului Marc, după o veche predările, cântăm slujba marelui canon de umilinţă.

Acest canon, cel mai mare într-adevăr din toate canoanele, l-a compus şi I-a scris foarte frumos şi cu mult meşteşug cel între sfinţi părintele nostru Andrei, 1 arhiepiscopul Cretei, numit şi Ierusalimiteanul. Acesta era de loc din Damasc. La vârsta de patrusprezece ani, după ce a fost dat la şcoală şi a învăţat toate ştiinţele care-i dădeau o educaţie desăvârşită, s-a dus la Ierusalim şi a îmbrăţişat viaţa monahică. Trăind cu cuviosenie şi bine plăcut lui Dumnezeu.

3 Cercetări mai noi an stabilit anul morţii Sf. Ioan Scărarul, aşa *cum* ani amintit, către Oii).

Originar din Damasc (060 – 740), călugăr în Ierusalim, a devenit

apoi arhiepiscop de Creta. A fost unul din poeţii bizantini cei mai buni ai epocii, precum şi un mare orator. N'c-a lăsat mai multe opere poetice şi omilii.

SIJMXABBLE TOIQOUIAJI 49

Într-o viaţă liniştită şi netulburată, a lăsat Bisericii lui Dumnezeu şi alte multe scrieri folositoare vieţii, cuvântări şi canoane, dar a fost mai cu deosebire iscusit în cuvântări de laudă în cinstea sfinţilor, a Maicii Domnului şi a Domnului nostru Iisus Hristos. împreună eu alte canoane, a alcătuit şi acel Mare Canon 2 plin de foarte mare umilinţă. Culegând şi strângând la un loc toată istoria Vechiului şi Noului Testament, a alcătuit cântarea aceasta de la Adam până la înălţarea lui Hristos şi predica Apostolilor. Prin canonul acesta îndeamnă tot sufletul să râvnească şi să urmeze după putere, toate faptele bune ale istoriei Vechiului şi Noului Testament, să fugă de toate faptele rele şi să alerge totdeauna la Dumnezeu, prin pocăinţă, prin lacrimi şi mărturisire şi prin alte fapte bine plăcute lui Dumnezeu. Atât este de curgător şi de armonios acest Mare Canon, încât poate să moaie şi cea mai învârtoşată inimă şi să o deştepte spre săvârşirea binelui, chiar numai dacă-l cântă cineva cu inima zdrobită şi cu potrivită luare aminte. Andrei Criteanul a alcătuit acest canon pe timpul când şi marele Sofronie, 3 patriarhul Ierusalimului, a scris viaţa Mariei Egipteanca.4. În adevăr şi această viaţă ne pune înainte o mare pildă de umilinţă şi dă multă mângâiere celor ce greşesc şi păcătuiesc, numai dacă ar voi să se depărteze de rele.

Şi s-a rând Uit să se cânte şi să se citească Marele Canon şi viaţa Cuvioasei Maria Egipteanca în ziua aceasta pentru următoarea pricină. Pentru că Şi în tul Post de patruzeci de zile, se apropie de sfârşit şi pentru ca nu cumva oamenii, lenevindu-se să se îngrijească mai puţin de nevoinţele cele duhovniceşti şi să se depărteze cu totul de a trăi în cumpătare, marele Andrei, ca un adevărat învăţător, prin cântările Marelui Canon, în care istoriseşte virtuţile marilor bărbaţi, precum şi întoarcerea la credinţă a celor răi, pregăteşte pe cei care se nevoaesc eu postul să se poarte cu mai mult curaj şi să se îndrepte *eu* bărbăţie spre nevoinţele postului ce-l

— Operă poetică de apreciabilă întindere a Sf. Andrei Critoanul alcătuită înainte de anul 885, care se citeşte liturgic în bisericile ortodoxe în primele patru zile din săptămâna I, a Fostului Mare şi Miercuri, a cincea săptămâna din acelaşi Fost, în cadrul Pavecernilei

Mari. Este împărţit în nouă ode (cântări), fiecare având înde 21 – 46 tropare (în total 250 tropare).

3 Patriarh ai Ierusalimului, între 634 – 638.

Sfântă, prăznuită în Calendarul ortodox în a cincea duminică a Sfântului şi Marelui Fost şi a cărei viaţă scrisă de patriarhul Sofronie al Ierusalimului, este o minunată pildă de pocăinţă şi sfinţenie. C-ria 16 coala 4

50 SINAXAREEE / MODULUI

mai au în faţă. Iar Sfântul Sofronie, prin minunata povestire despre viaţa Mariei Egipteanca, îndupleacă pe oameni să ajungă din nou cumpătaţi, îi ridică spre Dumnezeu, îi sfătuieşte să nu mai cadă şi să nu se deznădăjduiască chiar dacă au căzut înainte în unele păcate. Şi într-adevăr, povestirea vieţii Mariei Egipteanca înfăţişează cât este de mare iubirea de oameni şi dragostea lui Dumnezeu faţă de cei care doresc din tot sufletul să se întoarcă de la păcatele Iot de mai înainte.

Canonul lui Andrei Criteanul se numeşte Canonul cel Mare poate că din pricina ideilor şi glodurilor înalte ce le cuprinde, căci într-adevăr alcătuitorul lui este iscusit şi l-a compus într-un chip nespus de frumos, dar şi pentru că acest canon, spre deosebire de celelalte canoane, care au câte treizeci de tropare şi chiar mai puţine, are două sute cincizeci de tropare şi fiecare din tropare prî-cinuieşte nespusă plăcere. Prin urmare cu foarte bună socoteală şi potrivit a fost aşezat în marele post de patruzeci de zile acest Mare Canon, care are multă umilinţă. Părintele nostru Andrei a fost cel dintâi care a adus la Constantinopol acest prea frumos şi mare canon odată cu viaţa cuvioasei Maria, când a fost trimis de Teodor, patriarhul Ierusalimului, să fie de ajutor la al şaselea sobor ecumenic 6. Cu acest prilej a luptat în chipul cel mai strălucit împotriva monoteliţilor, şi cu toate că era simplu monah a fost rânduiţ în clerul Bisericii din Constantinopol. Apoi a fost făcut diacon şi a fost însărcinat cu purtarea de grijă a orfanilor. După puţină vreme a ajuns arhiepiscopul Cretei. Mai pe urmă ajungând aproape de locul numit Ieriso din Mitilina, 7 a călătorit, spre Domnul, tocmindu-şi bine scaunul său.

Pentru rugăciunile Sfântului Andrei, Dumnezeule, miluieşte-ne şi ne mântuieşte. Amin.

Primul patriarh cu acest nume a cărui păstorire este cunoscută, este Teodor *1*, (752 – 787), dar Sinaxaru! se referă la o perioadă apropiată Sinodului VI Ecumenic. Probabil a fost un astfel de patriarh,

după păstorirea lui Sofronie (638), când istoricii fixează o vacanţă a scaunului de o jumătate de secol.

6 A avut loc la Constantinopol în anii 680 – 681 şi a combătut erezia monoteistă care susţinea că în Etristos sunt două naturi dar o unică voinţă

7 Sau Mitylene, insulă în Marea Egee.

SINAXAREEE TSIODULU1

ÎN SÂMBĂTA DIN SĂPTĂMÂNA A CINCEA *A* POSTULUI MARE

În această zi, în sâmbăta din săptămâna a cincea a Postului Mare, se prăznuieşte imnul Acatist al Preast mici, Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioară Maria.

Pe timpul domniei lui Iraclie, 2 împăratul Bizanţului, Cosroe, împăratul perşilor, a văzut că împărăţia bizantinilor este cu totul slăbită în urma domniei împăratului Foca, 4 tiranul. De asta a trimis pe unul din satrapii săi, Sarvar cu numele, cu multe mii de ostaşi, ca să-i, supună lui Răsăritul. Cosroe şi mai înainte dusese la pieire ca la o sută de mii de creştini. Cucerind deci satrapul Sarvar tot Răsăritul, a ajuns chiar până la Hrisopole, numit azi Scutari".

Împăratul Iraclie, pentru că avea lipsă de bani în vistieria stalului, a prefăcut vasele sfinte ale bisericilor, cu făgăduinţa că va da înapoi mai multe şi mai desăvârşite sfinte vase. Iraclie porneşte deci cu corăbiile prin Marea Neagră şi intră în ţinuturile Persiei; nimiceşte Persia; iar Cosroe, împreună cu întreaga sa oaste, este bătut cumplit. Nu după multă vreme Sirois, 7 fiul lui Cosroe, să răsculat împotriva tatălui său, a luat el conducerea împărăţiei, a omorât pe Cosroe, tată! lui, şi a făcut pace cu Iraclie.

Hagan, 8 conducătorul misienilor şi al sciţilor, când a auzit că împăratul Iraclie străbătea Marea Neagră spre a se duce în Persia, a stricat pacea cu bizantinii. A strâns nenumărate oşti şi a năvălit din părţile de miazănoapte asupra Constantinopotului, scoţând strigen imnografic, alcătuit sub formă de poem, atribuit patriarhului Sergitt al Constantinopotului (610 – 038>. După filosoful bizantin Mihail Psellos (sec. XII), imnul acatist a fost alcătuit de George de Pisida, biblio tecar la celebra biserică Sf. Sofia din Constantinopol în anul 629, ca mulţumire pentru victoria bizantinilor sub împăratul Heraclius, asupra perşilor, biruinţă atribuită Sfintei Fecioare Maria. Vezi pag. 29, not i 1.

3 Vezi pag. 29, nota?…

4 împărat bizantin între 602 – 610.

Guvernator al unei satrapii (provincie în vechiul Imperiu Persan), rare avea şi funcţia de comandant al oştirilor. *6* Oraş în Turcia asiatică (Oskudar) Este vorba de regele persan Kovrad. Siroe (628), fiul lui Chosroes II

5 Este denumirea dată conducătorului avar (Chagan), care împreună cu perşii şi slavii au atacat Constantinopolul în vara anului 620.

SIXA X A B EI, E T Fi IOBU LUI

gate de hulă împotriva lui Dumnezeu. Marea s-a umplut îndată de corăbii şi uscatul de pedeştri şi călăreţi. Patriarhul Serghie* îndemna poporul Constantinopolului să nu-şi piardă curajul, ci să-şi pună din tot sufletul întreaga nădejde în Dumnezeu şi în Preacurata lui Maică, Născătoarea de Dumnezeu. La fel şi Bonos patriciul, î0 care era pe atunci în fruntea cetăţii, pregătea tot ce trebuia pentru izgonirea vrăjmaşilor. „Trebuie, spunea el, ca împreună cu ajutorul cel de sus să facem şi noi cele ce se cuvin". Patriarhul, purtând împreună cu tot poporul dumnezeiască icoană a Maicii Domnului, mergea împrejurul cetăţii, pe deasupra zidurilor. Iar când Sarvar dinspre răsărit şi Hagan dinspre apus au început să dea foc locuinţelor dimprejurul cetăţii, patriarhul umbla pe deasupra zidurilor cetăţii, purtând icoana cea nefăcută de mână a lui Hristos cinstitele şi de viaţă făcătoarele lemne ale Crucii. Hagan a năvălit pe uscat asupra zidurilor cetăţii Constantinopolului cu o mulţime nenumărată de ostaşi, înarmaţi foarte tare, încât trebuia să lupte un soldat bizantin cu zece soldaţi sciţi. Dar nebiruita Apărătoare a ucis pe cei mai mulţi din sciţi prin puţinii ostaşi ce se găseau în biserica Izvorul Tămăduirii. Din pricina asta bizantinii, prinzând îndrăzneală şi curaj, îi biruiau mereu sub conducerea Maicii lui Dumnezeu, cea nebiruită. Cu toate că sciţii au văzut că sunt respinşi, au cerut locuitorilor Constantinopolei să ceară pace; dar ei n-au vrut. Atunci Hagan le-a răspuns: „Nu vă înşelaţi cu Dumnezeul în care credeţi! Neapărat mâine voi lua cetatea voastră!" La auzul acestor cuvinte locuitorii cetăţii şi-au întins mâinile către Dumnezeu. Hagan şi Sarvar s-au înţeles să atace şi pe uscat şi pe mare Dar au fost atât de cumplit bătuţi de bizantini, încât «nu mai dovedeau cei vii să îngroape morţii. Corăbiile cele făcute dintr-un singur lemn pline cu soldaţi, care se îndreptau, prin golful numit Cornul de Aur, spre biserica din Viaherne 11 a Născătoarei de Dumnezeu, din pricina

unei puternice furtuni ce s-a pornit pe neaşteptate pe mare, le-a despărţit pe unele de altele şi le-a sfărâmat împreună cu toate corăbiile duşmanilor. Şi se putea vedea minunata lucrare a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, căci pe toţi i-a aruncat pe ţărmul mării lângă Vlaherne. Poporul, desehâzând iute porţile, cu femei şi cu copii, năvălind vitejeşte asupra lor, i-a ucis pe toţi fără deosebire. Conducătorii vrăjmaşilor s-au întors plângând şi

9 Patriarhul Constantinopolului (610 – 638), care a condus apărarea cetăţii %*n* 626, asediată de expediţia avaro. slavo. persănă.

10 Locţiitorul lui Meracics la conducerea Bilanţului, în timpul expediţiei bu/iieului în ţinuturile persane.

11 Cartier al Constantinopolului (Blacherne), în care se afla un vestit palat eu acelaşi nume şi Biserica.

SINAXARELE TBIODULUI

tânguindu-se. Poporul cel iubitor de Dumnezeu ai Constantinopolului, dând mulţumire Maicii Domnului, a făcut privegheri şi a cântat toată noaptea imnul Acatist, ca uneia ce a privegheat pentru ei şi a biruit pe duşmani prin puterea ei cea mai presus de fire.

Şi de atunci, spre pomenirea acestui fapt şi a mi nunii acesteia mai presus de fire, Biserica a rânduât să se afierosească Maicii Domnului această sărbătoare, în acest timp când a avut loc biruinţa prin ajutorul Maicii Domnului. L-au numit Acatist, pentru că întreg poporul şi clerul Constantinopolului a eintat atunci imn stând în picioare.

După trecerea a treizeci şi şase de ani. pe timpul împărăţiei lui Constantin Pogonatul, *n* agarenii 13 venind eu nenumărată oaste au atacat din nou Constantinopolul. Şi au ţinut înconjurată cetatea timp de şapte ani, 14 în care timp au iernat în părţile Ciziculuі, m şi au murit, mulţi de-ai lor. Apoi au plecat şi s-au întors cu corăbiile lor; când au ajuns la locul numit Sileo, cu ajutorul Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, au fost toţi înecaţi în mare.

Dar a mai făcut Născătoarea de Dumnezeu şi o a treia minune. Pe timpul lui Leon Isaurul, ls mahomedanii, urmaşii lui Agar, în număr de foarte multe zeci de mii, au nimicit mai întâi împărăţia perşilor, apoi Egiptul şi Libia şi au atacat pe indieni, etiopieni şi spanioli. Mai pe urmă au pornit cu opt sute de corăbii pline de ostaşi şi împotriva oraşelor împărăţiei. Au înconjurat Constantinopolul şi aveau de gând

să-l nimicească îndată. Poporul credincios al cetăţii a luat cinstitul lemn al sfintei şi de viaţă făcătoarei Cruci şi cinstita icoană a Maicii lui Dumnezeu-Călăuzătoarea şi au mers de jur-împrejurul zidului cetăţii, rugând pe Dumnezeu cu lacrimi să se îndure de ei. Agarenilor le-a venit în gând să-şi împartă ostile în două părţi: o parte au pornit-o împotriva bulgarilor unde au căzut mai mult de douăzeci de mii, iar altă parte a rămas ca să cucerească Constantinopolul. Fiind însă împiedicaţi de un lanţ de fier care se întindea de la Galata 7 până la zidurile cetăţii, au ocolit şi au ajuns aproape de locul numit Sosten. Acolo a izbucnit un vânt de miazănoapte» încât cele mai multe din corăbiile lor s-au

12 Constantin al IV-lea, bazileu între 688 – 685. Pogonatul = bărbosul.

13 Nume generic dat îndeobşte popoarelor arabe. Aici este vorba chiar de arabi

14 În realitate asediu! a durat doar patru ani. În această luptă bizantinii a o folosit cu succes tocul grecesc descoperit de sirianul t'allinikos.

„Ev7 Îk – oraş în nord-vestul Asiei Mici.

K %? *7 Î* pag. 35, nota 4.; Colonie genoveză pe ţărmul mieroasialie al Bosforului.

SINAXAEELE TRIODULUI

sfărâmat şi s-au înecat. Cei care au rămas au că/ut în mare foamete, încât au mâncat şi carne omenească. Apoi au plecat şi cinci au ajuns în Marea Egee, toate corăbiile lor împreună cu toţi ai lor s-au dus în fundul mării, căci căzând din cer grindină puternică şi înfierbântând marea a topit corăbiile lor şi aşa acel stol nenumărat de corăbii au pierit şi au rămas numai trei ea să dea de veste.

Aşadar prăznuim sărbătoarea de astăzi pentru toate aceste minuni mai presus de fire ale Preacuratei Maicii lui Dumnezeu. Se numeşte Acatist, pentru că atunci întreg poporul a cântat în noaptea aceea imnul Maicii Cuvântului stând în picioare, şi pentru că la toate celelalte ieoase obişnuim să şedem, în timp ce icoasele acestea ale Maicii lui Dumnezeu le ascultăm toţi în picioare.

Pentru rugăciunile Apărătoarei şi nebiruitei Maicii Taie, Hristoase Dumnezeule scapă-ne şi pe noi de nenorocirile ce ne înconjoară, şi ne miluieşte pe noi, ca un singur Iubitor de oameni. Amin.

ÎN SÂMBĂTA SFÂNTULUI ŞI DREPTULUI LAZÂR

În această zi, în Sâmbăta dinaintea Duminicii Floriilor, prăznuim învierea Sfântului şi Dreptului Lazăr cel mort de patru zile, prietenul lui Hristos.

Lazăr era evreu de neam, din cetatea fariseilor şi, după cum s-a găsit undeva, fiul fariseului Simon, de loc din satul Betania. Domnul nostru Iisus Hristos, pe când petrecea pe pământ pentru mântuirea neamului nostru, S-a împrietenit cu el în astfel de împrejurări. Hristos venea adesea în casa lui Simon şi vorbea cu el mai cu seamă despre învierea morţilor. Cu acest prilej Lazăr s-a împrietenit cu Domnul mai mult; dar nu numai el, ci şi cele două surori ale lui, Marta şi Maria.

Când s-au apropiat mântuitoarele Patimi, pentru că trebuia să încredinţeze pe lume mai bine despre taina învierii, Iisus a înviat din morţi, pe când se afla dincolo de Iordan, mai întâi pe fiica lui

1 în traducere „casa bărcii". Localitate situată la sud-est de Ierusalim, satul natal al lui Lazăr şi al surorilor sale Marta şi Marin.

SINAXARELE TKIODULIJ 1

lair – iar apoi pe fiul văduvei.3 între timp Lazăr, prietenul Său, cuprins de o boală grea, a murit. Iisus însă, cu toate că nu era în faţă, a spus ucenicilor: „Lazăr, prietenul nostru, a adormit!". Iar după puţină vreme a adăugat: „Lazăr a murit!". Atunci a părăsit Iordanul şi a plecat în Betania ca să afle ştiri de la surorile lui. Be tania este departe de Ierusalim ca la cincisprezece stadii.4

Surorile lui Lazăr L-au întâmpinat şi l-au spus: „Doamne, dată ai fi fost aicea, fratele nostru n-ar fi murit. Dar şi acum, dacă ai voi, îl înviczi, căci poţi!". Iisus a întrebat poporul„Unde l-aţi pus?"

Şi îndată toţi au pornit la mormânt. Când au ridicat piatra de pe mormânt, Maria a spus: „Doamne, miroase, căci este de patru zile în groapă!"

În urmă Iisus s-a rugat şi, văzând lacrimi, a strigat cu voce mare: „Lazăre, ieşi afară!". Şi îndată a ieşit mortul; iar după ce a fost dezlegat, a plecat acasă.

Această stranie minune a deşteptat invidia poporului evreii, care s-a înfuriat împotriva lui Iisus. Iisus s-a dat din nou la o parte şi a plecat de acolo. Arhiereii s-au gândit să-l omoare pe La/.ar, pentru că se alăturau mulţi de Hristos când îl vedeau pe Lazăr. Dar acesta, cunoscând gândurile lor, a fugit în insula Cipru şi a trăit acolo. Mai târziu a fost pus de Apostoli episcop al oraşului Chition. Vieţuind bine

şi după plăcerea lui Dumnezeu, a murit din nou după treizeci de ani de la învierea sa. A fost îngropat acolo, făcui dmulte minuni.

Se spune că Lazăr după învierea sa nu mânca altceva decât dulciuri. Se mai spune că Preacurata Maică a lui Dumnezeu i-a lu' „crac cu mâinile ei un omofor şi i l-a dăruit.

Preaînţeleptul împărat Leon, 6 în urma unei arătări dumnezeieşti, a adus sfintele şi cinstitele lui moaşte în biserica din Constantinopol zidită de el în numele sfântului. Şi l-a aşezat cu cinste şi cu multe podoabe cum intri în biserică pe dreapta, lângă peretele sfântului altar. Se află încă şi acum acolo cinstitele lui moaşte şi arăspândesc mireasmă nespusă.

2 Mareu 5, 22 – 13; Luca 8. – 1150.

3 Episod petrecut în orăşelul Nain (Luca 7, 11 – 18). L-n stadiu = circa 185 m.

Oraş în insula Cipru.

6 E vorba, se pare, de Leon al II-lea (474), care a ctitorit trei biserici: a *Şi*. Lazăr, a Şi. Teodor şi a Sf. Mamant.

S-a rânduit ca să se prăznuiască în această zi învierea lui, pentru următoarea pricină: Sfinţii şi de Dumnezeu purtători Părinţii noştri, dar mai bine spus Sfinţii Apostoli, voind să pună, pentru rurăţire după postul cel de patruzeci de zile. Sfintele Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, au pus această minune mai presus de fire, pentru că nu au găsit mai cu seamă această minune drept începătură şi pricină a urii iudeilor împotriva lui Hristos.

Singur Evanghelistul Ioan a scris această minune; ceilalţi e-vanghelişti au lăsat-o la o parte, pentru motivul că Lazăr trăia încă şi putea îi văzut de toţi. Se mai spune că Ioan a scris Evanghelia sa, deoarece ceilalţi evanghelişti n-au scris nimic despre naşterea cea fără de început a lui Hristos. Ioan a vrut să dovedească aceea că Hristos a fost Fiu! lui Dumnezeu, că a înviat şi că va fi învierea morţilor. Iar lucrul acesta se dovedeşte mai cu seamă prin învierea lui Lazăr.

La/.ar n-a spus nimic despre cele din iad sau pentru că i s-a îngăduit să vadă pe cele de acolo, sau dacă le-a văzut, i s-a poruncit să le tacă. Din această pricină orice om de curând mort se numeşte Lazăr. De asemenea îmbrăcămintea de înmormântare se numeşte îazarome; cuvântul lasă să se înţeleagă că are să se facă şi eu noi minunea făcută

eu Lazăr. Căci dacă el a înviat la chviatul lui Hristos şi a trăit din nou, tot aşa şi omul", deşi a nutrit, la trâmbiţa cea din urmă, va învia şi va trăi veşnic.

Pentru rugăciunile prietenului Tău Lazăr, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi, Amin.

LA DUMINICA FLORIILOR

În această zi, Duminica Floriilor, urăznuim strălucita şi slăvită sărbătoare a intrării în Ierusalim a

Domnului nostru Iisus Hristos.

După învierea lui Lazăr din morţi, mulţi din cei ce an văzut minunea au crezut în Hristos. Dar în sinagoga iudeilor se hotărăşte

SINAXARELE TRIODUEUI

şi uciderea lui Hristos şi a lui Lazăr. Iisus deci fuge şi Ea ce Inc i întâţii. iudeii s-au gândit să-L omoare de sărbătoarea Paştilor. Şi cu toate că Iisus avea destul timp să fugă, totuşi a venit cu şase zile înainte de Paşti în Betania, unde era Lazăr cel ce murise. Iar sora lui, Maria, a turnat mir pe picioarele lui Hristos. A doua zi a 1 ti mis pe ucenicii Săi să-l aducă asina şi mânzul ei. Şi într-adevăr, (el care are cerul de tron, S-a urcat pe mânzul asinei şi a intrat în Ierusalim. Copiii evreilor şi ei chiar, aşterneau înaintea Lui haine şi ramuri de finic; unii de tăiau, iar alţii le purtau în mâini şi strigau, mergând înaintea Lui: „Osana, 1 Fiul lui David, binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, împăratul Israil!". Acest lucru s-a întâmplat pentru că Preasfintui Duh le-a mişcat Inimile lor spre lauda şi slava lui Hristos. Prin stâlpărî, adică prin ramuri fragede, s-a arătat mai dinainte biruinţa lui Hristos împotriva morţii, căci era obiceiul ca învingătorii în lupte sau în războaie să fie cinstiţi şi însoţiţi în procesiuni triumfale cu ramuri de copaci, pururea verzi, Mânzul de asină ne închipuie pe noi, poporul, care ne tragem din păgâni, Hristos şezând pe mânzul asinei şi bdihnindu-se pe el este proclamat înălţător de trofee, biruitor şi împărat al întregului pământ. Despre această sărbătoare grăia profetul Zaharia „Bucură-te, fiica Sionului, iată împăratul tău vine blând, şezând pe asină şi pe mânz, fiul celei de sub jug" – Iar David spune iarăşi despre copii: „Din gura pruncilor şi a celor ce sug Ţi-ai pregătit laudă" 3. Când a intrat Iisus în Ierusalim, spune Scriptura, s-a cutremurat tot Ierusalimul. Iar gloatele, fiind aţâţate de arhierei spre răzbunare, aveau de gând să-L omoare. El însă ascunzându-se a dispărut din faţa lor. Când S-a arătat din nou le grăia în pilde.

Prin milostivirea Ta nespusă, Hristoase Dumnezeul nostru, fă-ne biruitori asupra patimilor noastre dobitoceşti, şi învredniceşte-ne să vedem şi biruinţa Ta cea luminată asupra morţii, precum şi înviere;» Ta cea strălucitoare şi de viaţă făcătoare, şi ne miluieşte pe noi. Amin.

În limba aramaică înseamnă „ajută-ne" (Doamne), „tnilulește.ne.

2 Zaharia 9, 9.

3 Ps. 8, 2.

S8 SÂNAXARELE TRIODULUI

ÎN SFÂKTA ŞI MAREA Zi LUNI".

În Sfânta şi Marea luni se face pomenire de fericitul Iosif cel preafrumos şi de smochinul care s-a uscat prin blestemul Domnului.

De astăzi încep Sfintele Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos. Înainte de altele, este luat ca preînchipuire a Domnului, Iosif cel preafrumos. Iosif a fost un fiu mai mic al patriarhului Iacov, născut din Rahila. Invidiat de fraţii săi din pricina unor visuri, a fost ascuns mai întâi într-o groapă. Tatăl lui este înşelat de fiii lui printr-o haină muiată în sânge, spunându-i-se că a fost răpit şi a fost mâncat de fiare sălbatice. În urmă a fost vândut istriailiţilor cu treizeci de arginţi, iar aceştia la rândul lor îl vând lui Putifar, mai-marele eunucilor faraonului Egiptului. Pentru că stăpâna lui s-a mimat pe el din pricina curăţeniei tânărului, că n-a voit să săvârşească nelegiuirea, a fugit lăsând în mâna ei haina sa. Ea l-a grăit de rău stăpânului său, aşa că Iosif a căpătat temniţă grea şi lanţuri. Apoi, în urma tălmăcirii unor visuri, a fost scos din închisoare, înfăţişat faraonului şi a fost pus domn peste tot Egiptul. Cu prilejul împărţirii griului a fost cunoscut iarăşi de fraţii săi. Trăind într-un chip minunat toată viaţa lui, a murit în Egipt şi s-a arătat un om mare prin înţelepciune, pe lângă alte fapte bune ale sale.

Iosif este preînchipuirea lui Hristos. Şi Hristos a fost invidiat de iudeii cei de acelaşi neam cu el, a fost vândut de ucenicul lui cu treizeci de arginţi, a fost închis într-o groapă întunecoasă, în mormânt. Seulându-se de acolo prin El însuşi împărăteşte peste Egipt, adică peste tot păcatul, îl învinge cu putere, conduce toată lumea şi ca un iubitor de oameni ne răscumpără prin darea hranei celei de taină, dându-se pe E! însuşi pentru noi şi ne hrăneşte cu plinea cerească, cu trupul Lui cel purtător de viaţă.

Pentru această pricină facem în această zi pomenire de preafrunosul Iosif.

În aceeaşi zi mai facem pomenire şi de smochinul cel care s-a uscat, pentru că dumnezeieştii evanghelişti Matei şi Maiou adaugă după întâmpinarea Domnului cu stâlpări în Ierusalim această minune. Marcu spune: „Iar a doua zi ieşind ei din Betania, Domnul a flămânzit. Şi văzând un smochin de departe, având frunze, a mers

5 i acere, cap. 37 – 50.

SÂNAXARELE TBIODULUI

să vadă de va găsi ceva în el. Venind la el, n-a găsit nimic d frunze, că nu era încă vremea smochinelor. Şi a zis Iisus smochinii lui Nimeni să nu mai mănânce rod din tine în veac". 2 Iar (Mutei spune: „Iar a doua zi, întorcându-se în cetate a flămânzit. Şi va/un un smochin lângă cale, a venit la el şi n-a găsit nimic în el decât IU mai frunze. Şi i-a zis lui: în veci să nu se mai facă rod în tine. Şi îndată s-a uscat smochinul".J

Sinagoga iudeilor este un smochin, în care Mântuitorul n-a găsit rod potrivit, ci numai umbra legii; de aceea a luat şi legea de la el şi i-a făcut cu totul netrebnici.

Dar dacă cineva ar întreba: Pentru ce oare un pom neînsufleţit s-a uscat prin blestem dacă n-a greşit cu nimic?

Unul ca acesta să afle că iudeii care-L vedeau pe Hristos că făcea tuturor totdeauna bine şi că n-a făcut nimănui nici cel mai mic rău, socoteau că are numai puterea de a face bine şi nicidecum pil terea de a face rău. Dar Stăpânul, fiind iubitor de oameni, n-a vrut să arate asupra oamenilor că poate face rău. Ca să convingă deci poporul cel nerecunoscător că are putere îndestulătoare şi spre a pedepsi, ca un bun nu vrea să-şi arate puterea Sa de a pedepsi cu omul, ci cu ceva care are o fire neînsufleţită şi nesimţitoare.

Mai este însă şi o pricină tainică a uscării smochinului ajunsă până la noi din bătrâni înţelepţi, după cum zice Isidor Pelusiotul4 Pomul călcării poruncii a fost smochinul. Din frunzele lui şi-au făcut acoperământ strămoşii noştri călcători de poruncă. Din pricina că n-a fost blestemat atunci a fost blestemat acum de Hristos, ca un iubitor de oameni ca să nu mai facă rod, care este pricina păcatului far că păcatul se aseamănă cu smochina este lucru destul de limpede: are dulceaţa plăcerii lipiciunea păcatului, iar în urmă usturimea şi iuţimea conştiinţei.

Istoria smochinului a fost aşezată aici pentru a ne îndemna la umilinţă, după cum istoria lui Iosif a fost aşezată pentru a ne înfăţişa

pe Hristos. Fiecare suflet lipsit de orice roadă duhovnicească este un smochin. Dacă Domnul nu găseşte în el odihnă, a doua zi, adică după viaţa aceasta de acum, îl usucă prin blestem şi-l trimite în focul veşnic. Smochinul uscat din Sfânta Evanghelie este ca un stâlp cu totul uscat, care îngrozeşte pe cei care nu fac rod potrivit de virtute.

Pentru rugăciunile preafrumosului Iosif, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi, Amin.

— Marcu 11, 12 – 14. Matei 21, 18 – 19.

4 Preot cu viaţă îmbunătăţită (soc. IV) ucenic indirect al Sf. Ioan Guri de \un, autor a peste 2000 epistole. Pomenirea sa se face la 4 februarie

ÎN SFÂNTA ŞI MAREA MARŢI

În Şi înta; şi Marea Marţi se face pomenire de cele zece fecioare din Şi înta Evanghelie!

Pe când Domnul nostru Iisus Hristos se suia la Ierusalim şi seducea la Patimă, a spus ucenicilor Săi mai multe pilde. Unele din ele sunt îndreptate către Iudei. Pilda celor zece fecioare însă a spus-o pentru a ne îndemna spre milostenie şi în aealaşi timp spre a ne învăţa să fim cu toţii gata înainte de sfârşitul vieţii.

Domnul a vorbit mult despre fecioare şi despre femei – şi fecioria are mult merit şi este într-adevăr mare – dar pentru ca nu cumva cineva trăind în feciorie să nu se îngrijească şi de celelalte virtuţi şi mai cu seamă de milostenie, prin care se vădeşte strălucirea fecioriei, Domnul spune pilda aceasta. Pe cinci din ele le numeşte înţelepte, căci împreună cu fecioria au avut şi multul şi îmbelşugatul untdelemn al milosteniei. Pe celelalte cinci le numeşte nebune, căci deşi ele aveau virtutea fecioriei, nu aveau în aceeaşi măsură şi milostenia. Deci sunt numite nebune, pentru că au săvârşit cea mai mare virtute, dar nu s-au îngrijit de cea mai mică, aşa că în nimic nu se deosebesc de desfrânate. Desfrânatele sunt biruite de trup, iar ele au fost biruite de bani. Pe când se scurgea noaptea acestei vieţi, au adormit toate fecioarele, adică au murit. În adevăr moartea se numeşte somn. Pe când dormeau ele, strigăt mare s-a făcut la miezul nopţii; cele care aveau untdelemn din belşug au intrat cu mirele la deschiderea uşilor, iar cele nebune, pentru că nu aveau untdelemn din belşug, îl căutau după ce s-au sculat din somn. Cele înţelepte, deşi voiau, n-au

putut să le dea untdelemn în clipa intrării, aşa că le-au răspuns zicând: „Nu cumva să nu ne ajungă nici nouă, nici vouă; duceţi-vă la cei ce vând, adică la săraci, şi cumpăraţi”. Dar nu era uşor lucru, căci după moarte, asta nu mai este cu putinţă. Acelaşi lucru îl arată învederat şi Iisus în parabola despre bogatul nemâlostiv şi săracul Lazăr. Fecioarele nebune se apropie fără lumină şi bătând în uşă strigă aşa: „Doamne, Doamne, deschide-ne nouă!” Iar însuşi Domnul le dă acea hotărâre înfricoşătoare zicându-le; „Duceţi-vă, nu vă cunosc pe voi! Căci mi veţi putea vedea pe Mire, dacă nu aveţi ca zestre milostenia”.

—;

1 Matei 25, 1-13.

SINAXARELE TRIOBULO

I, i

Pentru aceasta deci au rânduit purtătorii de Dumnezeu Părinţi să se aşeze în această zi pilda celor zece fecioare, ca să ne îndemne să veghem necontenit şi să fim gata să ieşim în întâmpinarea adevăratului Mire prin fapte bune, dar mai cu seamă prin milostenie, pentru că neştiută este ziua şi ceasul sfârşitului vieţii. Tot astfel prin istoria vieţii lui Iosif să trăim în curăţie, iar prin minunea uscării smochinului să aducem rod duhovnicesc. Dacă vom săvârşi o singură virtute, cea mai mare chiar, şi nu ne vom griji de celelalte şi mai cu seamă de milostenie, nu vom intra cu Hristos în odihna \eşnică, ei vom fi întorşi, ruşinaţi. Şi în adevăr nu-i lucru mai lipsit de sfinţenie şi mai plin de ruşine decât ca fecioara să fie biruită de bani.

Dar, o Hristoase, numără-ne pe noi împreună cu fecioarele cele înţelepte, rânduieşte-ne în aleasa ta turmă şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

IX SFÂNTA ŞI MAREA MIERCURI

În Sfiala şi Marea Miercuri dumnezeieştii Părinţi au hotărât să se i-acă pomenire de femeia cea păcătoasă, care a uns cu mir pe Domnul: 1, pentru că lucrul acesta s-a întâmplat puţin înainte de mântuitoarea patimă.

Când Iisus S-a suit în Ierusalim şi era în casa lui Simon leprosul, o femeie păcătoasă, s-a apropiat de El şi a turnat pe capul lui acei mir de mare preţ. Pomenirea ci s-a pus în această zi, pentru ca, după cuvântu’! Mântuitorului să se predice pretutindenea şi tuturor fapta ei cea plină de foarte multă căldură. Ce-a îndemnat-o, oare, la asta? Dragostea pe care ea a văzut că o are Hristos pentru toţi, prietenia Lui

cu toţi oamenii şi mai cu seamă faptul de acum, când L-a văzut că intră în casa unui Icpros, pe care legea îl socotea necurat şi poruncea să fie îndepărtat dintre oameni. Se gândea deci femeia că-i va vindeca şi boala ei, după cum a vindecat-o pe a aceluia. Şi într-adevăr, pe când şedea la masă, l-a turnat pe capul Lui mir în valoare

Matei 26, 6 – 13; Marco îl, 3 – 9; Luca 7, 37 – 48; Ioan 1.2, 3 – 7.

G2 SINAXAREEE TRIOrHUI

cam de trei sute de dinari2. Ucenicii, dar mai ales Iuda, au certat-o, Hristos însă i-a luat apărarea ca să nu îndepărteze gândul ei cel bun. În urmă Hristos face pomenire de îngroparea Sa spre a întoarce pe Iuda de la vânzare şi a învrednici pe femeie de marea cinste de a se propovădui pretutindeni, în toată lumea, fapta ei bună.

Trebuie să se ştie că femeia aceasta pare că este una şi aceeaşi la toţi Evangheliştii, dar nu este aşa.

După cum spune Dumnezeiescul Hrisostom 3, la cei dintâi trei Evanghelişti este vorba de una şi aceeaşi femeie, numită îndeobşte femeia cea păcătoasă. La Evanghelistul Ioan însă nu e vorba de această femeie, ci de altă femeie, care are o viaţă curată, Maria, sora lui Lazăr, pe care n-ar fi iubit-o Hristos de-ar fi fost o păcătoasă Maria, spre deosebire de celelalte cu şase zile înainte de Paşti, pe când Domnul şedea la masă în casa ei din Betania, a întrebuinţat mir şi l-a turnat pe frumoasele Lui picioare şi I le-a şters cu părul capului ei, arătând faţă de Hristos un respect nespus de mare, oferindu-i mirul ca lui Dumnezeu. Ea ştia bine că la jertfe se aducea untdelemn lui Dumnezeu, preoţii se sfinţeau cu mir, iar Iacov altă dată a uns cu untdelemn stâlpul înălţat lui Dumnezeu.4 I-a adus lui acest mir şi l-a dăruit învăţătorului ca lui Dumnezeu, pentru că l-a sculat din morţi pe fratele ei. Din pricina asta nici Domnul nu-i făgăduieşte vreo răsplată. Într-adevăr, cu acest prilej numai Iuda murmură, din pricina iubirii sale de argint.

Cealaltă femeie, adică cea păcătoasă, după cum au istorisit Sfinţii Evanghelist! Matei şi Marcu, a turnat acel mir de preţ pe capul lui Iisus, cu două zile înainte de Paşti, pe când Iisus era tot în Ierusalim şi tot pe când stătea la masă, dar în casa lui Simon leprosul. Pe această femeie păcătoasă şi ucenicii s-au supărat, pentru că se gândeau bine la dorinţa lui Hristos de a face milostenie. Mai mult: acestei femei păcătoase i s-a dat şi răsplata de a se duce vestea despre fapta ei bună în toată lumea.

Prin urmare unii spun că este vorba de una şi aceeaşi femeie, pe când învăţătorul cel cu rostul 5 de aur spune că este vorba de două femei.

Sunt însă unii care spun că e vorba de trei femei: două rele amintite mai sus, care l-au turnat mir nu cu mult înainte de Patima Domnului, iar o a treia cu mult înainte de acestea, dar mai bine spus prima care a turnat mir pe Hristos, aproape pe la mijlocul pre

2 Monedă de argint. Un dinar – 4, 50 grame.

3 Sf. Ioan Gură de Aur. Vezi nota 9, pag. 21.

4 Facere 28, 18.

„Arhaism, corespondent pentru gură Referire toi la Sf. Ioan Gură de Aur.

SINAXARELE TRIODULUI 1.1

«licării evanghelice; ea era şi desfrânată şi păcătoasă. Aceasta îi vonll în casa fariseului Simon, şi nu a lui Simon-leprosul; i-a turnai nu mai mir pe picioarele lui Hristos; de fapta ei s-a scandalizat numai fariseul; şi în sfârşit ei îi dăruieşte Mântuitorul iertarea păcatelor. Despre această păcătoasă povesteşte numai dumnezeiescul Luca pe la mijlocul Evangheliei sale, după cura s-a spus mai sus. Căci după ce istoriseşte fapta acestei femei păcătoase, adaugă îndată aceste cuvinte: „După aceasta Iisus a mers prin oraşe şi sate, binevestind şi propovăduind împărăţia lui Dumnezeu” 6. Din aceste cuvinte se vede că fapta acestei femei păcătoase nu s-a întâmplat în timpul patimilor. Prin urmare şi din pricina timpului, şi din pricina celor ce L-au primit pe Hristos, şi din pricina persoanelor şi din pricina caselor, dar încă şi din pricina chipului în care a turnat mirul, urmează că au fost trei femei: două păcătoase, iar a treia, sora lui Lazăr, Maria, care strălucea printr-o viaţă curată. În privinţa caselor: una este casa fariseului Simon, alta casa lui Simon leprosul în Betania, şi alta iarăşi casa surorilor lui Lazăr, Maria şi Marta, tot în Betania. Din acestea rezultă iarăşi că Hristos a luat parte la două ospeţe în Betania: unul cu şase zile înainte de Paşti, în casa lui Lazăr, când a mâncat împreună cu El şi Lazăr, după cum istoriseşte Fiul tunetului7, grăind aşa: „Cu şase zile înainte de Paşti, a venit Iisus în Betania, unde era Lazăr, cel ce murise şi pe care Hristos l-a înviat din morţi. Şi l-au făcut Lui acolo cină şi Marta slujea. Iar Lazăr, era unul din cei ce şedeau cu El la masă. Iar Maria, luând o litră de nard 8 curat de mare preţ, a uns picioarele lui Iisus, şi I-a şters picioarele Lui cu părul capului ei”.9 Cealaltă cină I s-a

făcut Lui cu două zile înainte de Paşti, pe când Hristos era tot în Betania, în casa lui Simon leprosul; atunci s-a apropiat de El femeia păcătoasă şi a turnat mirul cel de mare preţ. Că aceasta s-a petrecut cu două zile înainte de Paşti, o arată Sfântul Evanghelist Matei când scrie că Hristos a spus ucenicilor: „Ştiţi că după două zile sunt Pastile". 10 Iar mai jos puţin, Sfântul Evanghelist Matei adaugă „Şi fiind Iisus în Betania în casa lui Simon leprosul s-a apropiat de el o femeie păcătoasă, având un alabastru cu mir de mare preţ şi I-a turnat pe capul Lui pe când se

6 Luca 8, 1.

7 Este vorba de Sf. Ioan Evanghelistul. Aluzie la episodul evanghelic istorisit de Sf. Ev. Euca 9, 52 – 55.

8 Esenţă parfumată, extrasă din rădăcina aromată a unei plante erbacee.

9 Ioan 12, l-X

10 Matei 20, 2.

dea la masă" 11. Tot aşa spune *şi* Marcu: – „Şi după două *zile* erau Pastile şi Azimi Jc; şi pe când era în Betauia în casa lui Simon le-prosul şi şedea la masă, a venit o femeie" şi celelalte

Sunt şi unii care susţin că femeia care a uns cu mir pe Domnul, despre care vorbesc cei patru Evanghelişti, este una şi aceeaşi. Ei socotesc că Simon fariseul şi Simon leprosul este una şi aceeaşi persoană şi fac din el şi tatăl lui Lazăr şi al surorilor sale, Maria şi Marta. Mai susţin că este una şi aceeaşi cină; apoi că este una şi aceeaşi casă, cea din Betauia a lui Simon, care a pregătit foişorul cel aşternut, unde a avut loc cina cea de taină.

Părerea acestora însă nu este dreaptă. I s-au dat lui Hristos două mese în Betania, în afară de Ierusalim; una cu şase zile, iar alta cu două zile înainte de Pastile evreilor, după cum s-a spus, Atunci şi femeile au adus lui Hristos mir şi l-au turnat pe El în chipuri diferite. Cina cea de taină şi foişorul cel aşternut a fost pregătit în Ierusalim şi cu o zi înainte de Pastile evreilor şi de pătimirea lui Hristos. Unii spun că au pregătit cina în casa unui om necunoscut; alţii că au pregătit-o în Sfântul Sion 13, în casa ucenicului Ioan cel care s-a rezemat pe pieptul lui Iisus. Aici, în adevăr, au fost ascunşi ucenicii de frica iudeilor, aici, după înviere, a pus Toma degetul în coasta lui Hristos, aici a avut loc

Pogorârea Sfântului Duh în ziua Cincizecimii, şi încă alte fapte nespuse şi tainice.

Mi se pare însă, şi este adevărat, că este mai exactă susţinerea lui Hrisostom, că două sunt femeile care au turnat mir pe Hristos Una despre care vorbesc cei trei Evanghelişti, o femeie desfrânată şi păcătoasă; ea a turnat mir pe capul lui Iisus. Alta, cea din Evanghelia după Ioan, sora lui Lazăr; ea a adus mir şi I-a turnai numai pe dumnezeieştile picioare ale lui Hristos. Altele sunt cinele din Betania şi alta este cina cea de taină. Şi se vede asta din aceea că după ce se povesteşte fapta femeii păcătoase, Mântuitorul trimite pe ucenici în Ierusalim ca să pregătească Pastile: „Mergeai, le-a spus El, în cetate la cutare şi spuneţi-i: învăţătorul zice: La tine vreau să fac Pastile cu ucenicii".14 Şi iarăşi: „Şi vă va întâmpina un om cu un ulcior cu apă... şi el vă va arăta un foişor mare aşternut. Acolo pregătiţi-l. Iar ei plecând... au aflat precum le zisese

11 Matei 2G, 6 – 7.12 Marca 14, 3.

13 Colină în Vechiul Ierusalim, considerată centru religios, sub numele „Muntele Sionulu.

14 Matei 20, 18.

SCNAXVKEEE TUIODULUI M

şi au pregătit Pastile" 15 adică Pastile evreilor, care băteau la uşa şi Mântuitorul a venit şi l-a făcut împreună cu ucenicii Lui, după cum zice dumnezeiescul Hrisostom. Apoi după ce s-a făcut Cina cea de taină şi după ce între timp a spălat picioarele ucenicilor, s-a aşezat din nou ia masă şi ne-a predat pe aceeaşi masă [aşiile nostru, după cum spune Ioan Gură de Aur. Dumnezeiescul. Ioan împreună cu Marcu, dumnezeieştii Evanghelişti, au arătat şi cum era mirul L-au numit „curat şi de mare preţ". Prin „curat" est.: obiceiul să se arate ceea ce este nefalsificat şi neamestecat. Poate ca acest cuvânt era numele celui mai bun mir, care curge întâi. Marcu adaugă că femeia în grabă a spart vasul, care era strâmt la gură; un astfel de vas se numeşte alabastru. „<6 Acest vas, spune Sfântul Epifaniu r/, este de sticlă şi e făcut fără toartă; un astfel de vas se numeşte amforă. Mirul acela era făcut clin multe materii: flori de smirnă, scorţişoară bine mirositoare, stânjenei, trestie aromată şi untdelemn.

Dar tu Hrisioase Dumnezeule, Care ai Cost uns cu mir spiritual, sfobozeşte-ne de patimile ce vin asupra noastră şi miluieşte-ne pe noi ca un singur bun şi de oameni iubitor. Amin.

«Marcu II, 13 – 15.

Vas specia! strâns lagii, cioplit în piatră alb-albastră, folosii pentru păstrarea unor lichide preţioase, îndeosebi aromate.

„Episcop în Salamina (Cipru 315 – 403} – autor a «na; multor lucriri istorice şi teologice. Informaţia despre alabastru face parte dintr-un n tratat numit „Despre măsuri şi greutăţi", alcătuit în 392 la Comtanlinopol Biserica îl pomeneşte la 12 mai. („— da l-o coala 5

G6 SINAXARELE TRIODULUI

ÎN SFÂNTA ŞI MAREA JOI

În Sfânta şi Marea Joi, dumnezeieştii Părinţi, care au rânduit pe toate bine, urmând predaniilor dumnezeieştilor Apostoli şi Sfintelor Evanghelii, ne-au predat să prăznuim patru lucruri: sfânta spălare a picioarelor. Cina cea de taină, adică predarea înfricoşatelor Taine, rugăciunea cea mai presus de fire şi vânzarea Domnului.

Pastile evreiesc avea să se serbeze Vineri; era deci potrivit ca adevărul să urmeze preînchipuirii, adică atunci să se jertfească şi Pastile nostru, Hristos. După cum spun dumnezeieştii Părinţi, Domnul a luat-o înainte şi a sărbătorit Pastile iudaic împreună cu ucenicii Săi Joi seara. În adevăr la evrei se socoteşte o singură zi şi seara de Joi şi toată Vinerea. După cum au spus unii, Domnul a sărbătorit atunci împreună cu ucenicii lui Pastile Legii Vechi. Unul din cei care susţin aceasta este şi dumnezeiescul Hrisostom. A» stat mai întâi cu toţi în picioare încinşi la brâu, încălţaţi, cu toiegele în mină, gata de drum; şi au îndeplinit şi toate celelalte porunci ale Legii, pentru ca nu cumva Domnul să pară că este un călcător de lege. Zevedeu a pregătit tot ce trebuia pentru sărbătorirea Fastelui. Marele Atanasie! spune, deşi alţii sunt de altă părere, că Zevedeu era acela care ducea ulciorul cu apă. În urmă, arătând ucenicilor Săi cele mai înalte porunci, a predat în foişor, pe când se lăsa noaptea. taina Pastelul nostru. „Iar dacă s-a făcut seară, Iisus S-a aşezat la masă cu cei doisprezece ucenici".2 Vedeţi, deci că acesta nu era Pastile iudaic căci era cină, pâine, băutură şi sta jos la masa şi toate mâncărurile erau pregătite la foc? înainte de a începe cina., aşa spune dumnezeiescul Hrisostom, „s-a sculat de la cină şi şia dezbrăcat haina cea de deasupra şi a turnat apă în vasul de spălat".3 Şi El singur a spălat picioarele tuturor. Prin aceasta a vrut să-l facă pe Iuda să se ruşineze, iar celorlalţi să le aducă aminte să nu umble după întâietăţi. După ce le-a spălat picioarele îi îndemnă la

1 Sf. Ataiiasie cel Mare, vezi nota 10, pag. 22. J Matei 20, 20.3

Ioan 13, 4 – 5.

SINAXARELE TRIODULUI W

aceasta zicând; „Cei care vrea să fie întâiul să fie în urma tuturor”.

«iâada-se El însuşi pildă. Se pare că Hristos a spălat picioarele lui Iuda înaintea celorlalţi Apostoli. În urma tuturor a venit şi la Petru. Acesta, având mai multă dragoste de Hristos, nu L-a lăsat să-i spele picioarele; dar în urmă îi îngăduie să-i spele nu numai picioarele, ci şi Kiilnile şi capul. Aşadar după ce le-a spălat picioarele, arătând *pata*. smerenia Sa o înălţime sufletească neobişnuită, S-a îmbrăcat din *ama* cu haina Sa. S-a aşezat la masă şi-i sfătuieşte pe ucenici să se iubească unii pe alţii şi să nu umble după întâietăţi. La sfâr*şitul* naesei aduce vorba şi despre vânzare. Iisus îi spune încet numai toi Ioan: „Acela este căruia Eu, înthigând pâinea, i-o voi da”.5 Mâniwitorul i-a spus în şoaptă lui Ioan, căci dacă ar fi aflat Petru, ca arsul ce era mai înflăcărat decât toţi ceilalţi, ar fi ucis pe Iuda iar Matei spune: „Cel ce a întins mâna odată cu mine în blid”.6 Şi s-a întâmplat şi una şi alta. După puţin timp, luând pâinea a zis: „Luaţi, mâncaţi”; la fel şi paharul, zicând: „Beţi din acesta toţi. acesta este sângeie Meu al Legii celei Noi, Aceasta s-o faceţi întru pomenirea Mea”? Cu toate că a făcut acestea, totuşi a mâncat şi a bă – atcu ei. Vezi că Domnul numeşte trupul Lui pâine şi nu azimă. §8 se ruşinezecei care aduc azimă la sfânta jertfă. După cină a iatşaţ Satana în Iuda; mai înainte îl încercase numai, dar acum s-a sălăşluit ele tot în el. Şi dumnezeiască Scriptură spune că a plec.it şi s-a tocmit cu arhiereii să-L vândă pe treizeci de arginţi. La sfârşitul cinei S-a dus cu ucenicii în Muntele Măslinilor, într-un loc numit Ghetsimani. Printre multe altele Iisus le-a spus: „Voi cu toţi vă veţi sminti în noaptea aceasta”. 8 Petra a zis: „Dacă se vor sminti cu toţii, eu nu mă voi lepăda de Tine!” 9, Era întuneric, adică în puterea nopţii. Şi Hristos i-a răspuns lui Petru: „Înainte de a cânta cocoşul a două oară, te vei lepăda de Mine de trei ori! „10. În adevăr, cocoşul, ca să dea de ştire nu cântă numai o dată, ci de două şi de trei ori. S-a şi întâmplat asta, căci Dumnezeu, văding slăbiciunea firii omeneşti, Petru a fost cuprins de o frică nemăsurată. Pentru aceasta Domnul i-a încredinţat lui Petru lumea, ca să fie

Matei 211, 27; Marcu 10, 44. Textul este însă anterior episodului spălării picioarelor. Ioan 13, 2 f>. *6* Matei 26, 23.

Lumea 22, 17 – 19.6 Matei 26, 31.9 Matei 26, 83. «Matei 26: >4.

O» SÂN.TXARELE *iâiiimvLVI* iertător eu cei păcătoşi o dată ce el, prin el, însuşi, a cunoscut cât de uşor este plecată firea omenească spre păcat. Întreita lepădare a lui Fetru închipuieşte păcatul tuturor oamenilor înaintea lui Dumnezeu. Prima lepădare înfăţişează porunca pe care a călcat-o Adam; a doua, călcarea Legii scrise; şi a treia, însăşi întruparea Cuvântului. Mântuitorul a tămăduit lepădările lui Petro, mai târziu, prin întreita lui pocăinţă, prin cele trei întrebări ce 5 le-a pus: „Petre, Mă iubeşti?".11.

În urmă, arătându-Se om, spune ucenicilor: „Întristat este sufletul Meu până la moarte *l"*. *u* S-a depărtat apoi ca la o aruncătură de piatră şi S-a rugat, zici ud de trei ori: „Părinte, dacă este eu putinţă, să treacă paharul aresta de la Mine; dar nu cum vreau cu, ci cum vrei Tu. Facă-se voia Ta *V*. *B* A spus aceste cuvinte ea om, iar pe de altă parte ca să înşele pe diavol, pentru ca diavolul să-L socotească numai om, temându-se ca nu cumva prin moartea pe Cruce, să zădărnicească taina. Când S-a întors la ucenicii Săi, i-a găsit cufundaţi în somn, îndreptându-se către Petru, i-a spus aşa: „Niciun ceas n-aţi putut să privegheaţi împreună cu Mine?" 14, ca şi cum i-ar fi spus:. „Dormi şi tu împreună cu ceilalţi, tu, care ai spus că ai să lupţi pentru mine până la moarte?". Trecând apoi dincolo de pârâul Cedrilor, unde era o grădină» s-a aşezat acolo împreună cu ucenicii Lui.

Domnul obişnuia să vină adeseori aici. De aceea Iuda cunoştea Jocul, Iuda luând câţiva soldaţi din cohortă, „5 urmat de mulţime, a venit la Iisus. Ca semn de recunoaştere le-a dat sărutarea. Iuda a dat acest semn pentru că de multe ori când au pus iudeii roana pe EI, El a plecat nevăzut din mijlocul lor. Dar acum Iisus mai întâi a mers la ei *şi* le-a spus; „Pe cine căutaţi *T.16* Şi nu-L recunoşteau, deşi nmîmpiedica noaptea, pentru că Scriptura spune că erau luminaţi şi aveau făclii aprinse. De frică au căzut la pământ şi s-au dat înapoi. Ei s-au apropiat din nou şi Hristos iar i-a întrebat. Iuda L-a sărutat, dar Iisus i-a zis: „Prietene, pentru ce ai venit?".17 Cp alte ettviqţe, i-a zis: „Potrivită vreme este pentru ceea ce ai venit". Apoi spune din nou: „Ca la un tâlhar aţi venit să mă prin

:! Ioan 21, 15 – 18. Matei 26, 38. *K Maici* 26: W.

— Mărci 26, *m*.

— Unitate de infanterie romană (a zecea parte dintr-o tegiuwe)". * Ioan 18, 7.

„*Mutei* 26, 50.

(.

daţi cu săbii şi cu beţe".18 Toate acestea s-au petrecut noaptea. că El mi se facă răscoală în popor. Atunci înflăcăratul Petru şi-a scos cuţitul

— Şi aveau la ei cuţite, căci erau după cină – a lovit pe Malh, sluga arhiereului, şi i-a tăiat urechea dreaptă. Tăierea urechii drepte a slugii arhiereului Iasă să se înţeleagă că arhiereul nu asculta de lege şi nici nu învăţa bine legea. Hristos îl ruşinează pe Petru, spunându-i că nu-i frumos ca un bărbat duhovnicesc să facă uz de cuţit, şi vindecă urechea lui Malh. Frinzându-L deci pe Iisus L-au dus legat la curtea arhiereului Ana, 19 care era socrul lui. Caiafa.20 Acolo erau adunaţi toţi cej care cugetau împotriva lui Hristos, farisei şi cărturari. Aici s-a întâmplat convorbirea, dintre Petru şi servitoare, precum şi lepădarea lui Petru. Între timp, trecând noaptea, cocoşul a cântat a treia oară. Petru şi-a adus aminte şi a plâns cu amar. La ivirea /orilor L-au dus pe Hristos de la Ana la arhiereul Caiafa; aici a fost scuipat în faţă şi au fost trimişi martori mincinoşi. Când s-a luminat bine de ziuă, Caiafa L-a trimis la Pilat. *: 1 Iar cei care L-au adus, spune Scriptura, „n-au intrat în pretoriu ca să nu se spurce, ci să poată mitica Pastile". 22 Rezultă deci că arhiereii şi fariseii să săvârşit atunci poate o călcare de Lege, după cura spune dumnezeiescul Hrâsostom, muţind Pastile, căci ei trebuiau să mănânce Pastile în noaptea aceea; L-au animat însă pentru a ucide pe Hristos, Hristos a arătat înainte de Cina cea de taină că atunci trebuia să mănânce Pastile, El a mâncat Pastile Legii noaptea, şi apoi a făcut cunoscut Pastile cel desăvârşit. Şi în adevăr, după cum s-a spus trebuia ca adevărul să vină după preînchipuirea Legii. Ioan spune că toate acestea s-au întâmplat Joi şi Joi noaptea înainte ca ei să prăznuiască Pastile. Pentru aceasta şi noi tot Joi prăznuim şi facem pomenire de acele fapte înfricoşătoare şi cu neputinţă de rostit prin cuvinte.

Cu nespusa Ta milostivire, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi, Amin.

13 Mate» 26, 55.

19 Arhiereu la Ierusalim între anii 7 – 15 pl Hr.

20 Arhiereu întreanii! S-36 p. Hr.

J1 Guvernator roman ai Iudeii între 26-*M*, originar din Pont.

— Ioan 18, 28.

În sfânta şi marea Vineri» se prăznuiesc sfintele şi mântuitoarele şi înfricoşătoarele Patimi ale Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos: scuipările, lovirile peste faţă, palmele, insultele, batjocurile, haina de porfiră, trestia, buretele, oţetul, piroanele, suliţa şi înainte de toate Crucea şi moartea, pe care le-a primit de bunăvoie pentru noi. Se mai face încă pomenire de mărturisirea mântuitoare făcută pe cruce de tâlharul recunoscător, care a fost răstignit împreună cu El.

După ce Domnii) a fost vândut de prietenul şi ucenicul Lui cu treizeci de arginţi, a fost dus mai întâi la Ana arhiereul. Acesta L-a trimis ia Caiafa, care L-a scuipat şi L-a lovit peste faţă; şi pe când îşi bătea joc şi râdea de El, a auzit spunându-I-se: „Profeţeşte-ne, cine Te-a lovit!" * Acolo au venit şi doi martori mincinoşi care au mărturisit că Hristos a spus: „Stricaţi Templul acesta şi în trei zile îl voi. ridica!" 2, şi că a spus că este Fiul lui Dumnezeu. Arhiereu! şi-a rupt hainele neputând suferi aşa-numita de el hulă. Când s-a făcut ziuă L-au dus în pretoriu3 Ia Pilat, „şi ei n-au intrat, spune Scriptura, ca să nu se spurce, ci să poată mânca Pastile".4 Pilat a ieşit afară şi ia întrebat: Care este vina Lui? Şi pentru că n-a găsit nicio vină în El, L-a trimis la Caiafa; iar acesta L-a trimis din nou la Filat, căci şi Pilat se pornise spre uciderea Lui. Pilat a spus: „Luaţi-L voi şi răstigniţi-L şi după legea voastră judecaţi-L46.5 Ei au spus iarăşi: „Nouă nu ne este îngăduit să omorâm pe airneui".6 Prin aceste cuvinte au aţâţat pe Pilat ca să-L răstignească... Pilat L-a întrebat pe Hristos dacă este împăratul iudeilor. Ei

1 Luca 22, 64.

Matei 26, 61.

Locuinţa uniţi magistrat roman (pretor); locul unde se făcea Judecata.

4 Ioan 18, 28.

5 Ioan 18, 31.; (dom.

SINAXAKELE TBIODULlil. i a mărturisit că este, dar este împărat veşnic: „Împărăţia Mr. i, a spus El, nu este din lumea aceasta!" 7. Pilat, voind să-l libereze le-a spus mai întâi că nu găseşte nicio vină deosebită în EL, apoi le-a propus să libereze pe unul din cei închişi.

Iudeilor însă le-a fost mai drag Varava8 decât Iisus. În sfârşit, Pilat L-a dat Iudeilor după ce mal întâi L-a biciuit pe Iisus. Este apoi dus de soldaţi. îmbrăcat cu hlamidă roşie, încununat cu cunună de spini şi în mâini l-au pus trestie. A fost batjocorit de soldaţi care-l spuneau: „Bucură-te împăratul iudeilor *l*".*9* După ce L-au batjocorit aşa, Filial a spus din nou – „Nu găsesc în Ei nicio vină de moarte".10 *Ei* i au spus: „Noi îl osândim pentru că s-a numit pe Sine Fiul lui Dumnezeu".11 Pe când spuneau acestea, Iisus tăcea. Mulţime;! a strigat lui Pilat: „Eăstigneşte-L, răstigneşte-L!" 12 Ei voiau să-L dea unei morţi necinstite, ca să îndepărteze din mijlocul lor amintirea Lui cea bună. Pilat îşi bătea joc oarecum de ei zicându-le: „Pe împăratul vostru să-L răstignesc?" 13. Ei au răspuns: „N-avem alt Împărat decât pe Cezarul".14 Iudeii, pentru că n-au reuşit nimic cu hulele lor, aduc în discuţie pe Cezarul, ca cel puţin aşa să-şi sature furia lor. Într-adevăr au spus: „Tot cel care se face pe sine împărat se împotriveşte Cezarului".15 în timpul, acesta femeia lui Filat, înfricoşată de visuri, a trimis la Pilat să-i spună: „Să nu faci nimic dreptului acestuia î". 5 Căci ea, din pricina lui Iisus, suferise mult în timpul nopţii. Pilat s-a spălat pe mâini, lepădându-se prin asta de vina sângelui. Iudeii însă au strigat; „Sângele Lui peste noi şi peste copiii noştri!".17 Dar dacă-L slobozeşti pe El nu eşti prieten Cezarului S" Aşadar Pilat L-a legat, deşi ştia bine că este nevinovat, L-a osândit la moarte pe cruce, şi le-a slobozit pe Varava. CIik*!*

1 Ioan 18, 36.

3 O vestită căpetenie de răzvrătiţi închisă pentru tiâhărâc şi ucid în (Matei 27, 16; Mâneai 15, 1, 15; I.uea' 23, I8-J0; Ioan 18 – IO). Scrăiio, Maria Core Hi a publicat romanul intitulat „Barabas", care creează o aură de legendă *Vţ* jurul acestui personaj.

9 Ioan 19, 3.

O Luca 23, 14 – 15; Ioan. 19, 8.

1 Ioan 13, 7.

12 Idem

13 Ioan 19, 15. i4 Idem

1 S Ioan 13, 12.

t, s Matei J27, 19.

17 Matei 27, 25.

B Matei 2*7, 5*; Fapte 1, 18.

SINAXARK1, E XRCOOUL. HI

văzut Iuda aceasta, aruncând argintii a plecat ş5 ducându-se & luat o frânghie şi s-a spin/urat; în urmă s-a umflat mult şi a crăpat.1" Ostaşii L-au bătut peste faţă cu trestia şi l-au pus în spate crucea. Apoi au silit pe Simon Cirineanul, 18 să-l ducă crucea, Aw ajuns pe la ceasul al treilea la locul Căpăţânei şi acolo L-au răstignit, A fost răstignit împreună eu doi tâlhari ca să fie şi ei socotit un făcător de rele. Pentru a-L înjosi, soldaţii au împărţit hainele Lui, iar pentru cămaşa Sa, care era făcută dintr-o bucată şi nu avea nicio cusătură, au aruncat sorţi, săvârşind cea mai mare nelegiuire, Dar nu numai acestea, ei şi pe când era pe cruce îşi bătea joc de Ei, zâcârul: „O, cel ce strici Templul şi în trei zile îl zideşti, mântuieşte-te pe tine *t* „*19* Şi iarăşi: „Pe alţii a mântuit, dar pe Sine nu poate să se mântuiască".20 Şi iarăşi: „Dacă eşti împărăţia lui Israel, coboară-Te acum de pe cruce şi vom crede în Tine! *" 21 Iudeii, dacă ar fi crezut în cele ce spuneau, ar fi trebuit să se apropie de El fără nicio îndoială, căci într-adevăr Hristos era recunoscut de întreaga fire nu numai ca împărat al lui Israel, ci şi al întregii lumi. Ce însemna, oare, întunecarea soarelui în ceasul al treilea şi în «Miezul zilei? Ce însemna cutremurarea pământului? Ce însemna despicarea pietrelor, care au mustrat ÎOvirtoşirea inimii iudeilor. Ce însemna învierea multor trupuri, care ne-a învederat credinţa în învierea obştească şi puterea Celui ce-a pătimit? Ce însemna sfâşierea în două a catapetesme! Templului ca şi cum şi ea ar fi fost supărată din pricina Celui care a fost slăvit în ea şi pătimeşte acum? Ce însemnau apoi celelalte lucruri descoperite, dar care n-au putut fi văzute? Aşadar în ceasul al treilea, după cum spune dumnezeiescul Mareu, 22 a fost răstignit. Din ceasul al şaselea până în ceasul al nouălea s-a făcut întuneric, Longhin sutaşul «când a văzut aceste lucruri minunate şi mai cu seamă întunecarea soarelui» a strigat cu voce mare: „Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost acesta!".2? Unul dintre tunari îl insulta pe Iisus; celălalt însă îl ţinea de rău cu asprime pe acesta, şi a mărturisit pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, Mântuitorul i-a răsplătii credinţa lui şi i-a făgăduit petrecerea în rai împreună cu El, în sâirşit, după ce a fost insultat din destui Pilat a scris pe Grace şi cuvinele: „Împăratul iudeilor". Deşi iudeii s-au împotrivit să scrie aşa, zicându-ea El s-a

1»-bis Matei 27, 23; Marea 15, 21; Luca 23, 26.10 Matei 27, 40. e Matei 27, 42.

21 IVJ – arcu 15, 32.

22 Marca 15, 25.

23 Matei 27, 51; Marcu 15, 39. Sfintele Evanghelii im dau numele sălaşului. Potrivit Sfintei Tradiţii, el se numea Longhin.

SIXAXARKL JTKfOOUU I – l numit împărat al iudeilor, totuşi Pilat a spus împotriva lor din nou: „Ce-am scris, am scris!”.24 Apoi Mântuitorul a strigat „Mi

sete!”.25 Ei au amestecat oţet cu fiere şi I i-au dat să bea, şi sânînând: „Săvârşitu – s-a”, înclinând capul şia *dai* Duhul. Toţi s-au îndepărtat de acolo. Lângă Crucea Lui stătea numai Mama Lui şi sora ei, Maria lui Cleopa, pe care Ioachim i-o născuse lui Cleopa ce murise fără copii. Mai era încă şi Ioan, Iubitul Lui ucenic. Nerecunoscătorii iudei, pentru că nu voiau să vadă trupurile pe Cruce au cerut lui Filat (pentru că era marea zi a Paştelui şi era Vineri) ea să sfărâme fluierele picioarelor osândiţilor spre a muri mai repede. Şi. au sfărâmat fluierele picioarelor celor doi tjihari, căci mai trăiau încă; dar când au venit la Iisus şi L-au văzut ca şi mu râse, s-au oprit de a le mai sfărâma. Unul dintre ostaşi, ca să facă plăcere iudeilor nerecunoscători, a întins suliţa şi L-a împuns pe Hristos în coasta dreaptă şi îndată a ieşit sânge şi apă; apă, pentru ca să se vadă că era om, sânge, pentru ca să se vadă că era mai presus de om. Sau altă explicaţie: sânge din pricina împărtăşirii cu dumnezeieştile sfinţeau, iar apă din pricina botezului. Aceasta a văzut-o Ioan27 şi a mărturisit-o şi adevărată este mărturia lui. El a fost de faţa la toate şi Le-a văzut şi ceea ce a văzut a scris. Căci dacă ar fi minţit, n-ar fi scris şi cele care par că sunt spre necinstirea învăţătorului. Se spune că Ioan fiind de faţă atunci a strâns din coasta curgătoare de viaţă într-un vas preasfântul şi dumnezeiescul Sânge. După ce s-au săvârşit aceste fapte mai presus de fire, pe înserate, Iosif din Arimateea, 28 ucenic al Lui la început, care se ascunsese ea şi ceilalţi, s-a dus cu îndrăzneală la Pilat, pe care-l cunoştea, şi i-a cerut trupul lui Iisus. Pilat i-a îngăduit să-L ia, iar Iosif, pogorându-L de pe Cruce, L-a dat jos eu multă evlavie. Pe când se lăsa noaptea, a venit Nicodim, 29 aducând un amestec preparat de multă vreme din smirnă şi aloe. L-a înfăşurat în giul-giuri, după cum obişnuiau să facă iudeii şi L-au îngropat în apropiere în mormântul tăiat în piatră al lui Iosif, unde nu mai fusese îngropat nimeni înainte. S-a făcut aşa ca nu cumva să se spună că altul a înviat, atunci când a înviat Hristos. Evanghelistul a a

24 Ioan 19, 19.

25 Ioan 19, 28.

26 Ioan 19, 30.

27 Ioan 19, 34.

28 Cetate în Iudeea, situată la nord-vest «le Ierusalim. Despre losW vorbesc toţi cei patru cvanghelişti (Matei 27, 57; Mareu 15, 43; şi 46; Lucu 23, 51; îoaii 19, 38).

25 Membra al Sinedriului din partida fariseilor, ucenic „în al lui Hristos (Ioan 3, 1 – 5; 1, 50 – 51; 19, 38 – 39).

n

SINAXARELE TKIODULUI

minţit de amestecul de aloe şi smirnă; aceste mirodenii aveau însuşirea de a lipi; şi s-a întrebuinţat amestecul de smirnă şi aloe ca să nu se creadă că a fost furat atunci când vor vedea giulgiurile şi mahrama lăsate în mormânt. Într-adevăr, cum ar fi fost cu putinţă furtul, o dată ce smirna şi aloea nu mai lăsau să se dezlipească giulgiurile de trup, deoarece se făceau una cu trupul» ca şi cues s-ar fi născut odată cu el? Toate aceste fapte minunate s-au întâmplat Vineri. Fentru aceasta purtătorii de Dumnezeu părinţi au rânduit ca Vineri să se facă pomenire de toate acestea cu zdrobire de inimă şi cu umilinţă.

Trebuie să se ştie că Domnul a fost răstignit în ziua a şasea a isăptămânii, adică Vineri, pentru motivul că la început omul a fost făcut în ziua a şasea, A fost răstignit în ceasul al şaselea din zi, pentru că în acest ceas, după cum se spune, şi Adam şi-a întins mâinile şi s-a atins de pomul oprit şi a murit. Pentru aceasta trebuia să fie creat din nou omul în acelaşi ceas în care a fost zdrobit. A fost răstignit în grădină, pentru că şi Adam a călcat porunca în grădina raiului. Băutura amară pe care a gustat-o Hristos preînchipuia gustarea lui Adam, Loviturile cu palmele arătau slobozirea noastră. Scuiparea şi purtarea necinstită cu El arătau cinstirea noastră. Cununa cu spini, îndepărtarea blestemului, hlamida de purpură, îmbrăcămintea împărătească în locul hainelor de piele. Piroanele, desăvârşita nemişcare a păcatului nostru. Crucea, pomul cel din rai. Coasta împunsă preînchipuia coasta lui Adam din care a fost făcută Eva, prin care a venit călcarea poruncii. Suliţa arată că îndepărtează de la mine sabia cea de foc. Apa din coastă este Icoana botezului. Sângele şi trestia ne arată că Hristos ne-a dăruit, scriind cu litere roşii, vechea patrie. Se spune că în locul în care a fost răstignit Hristos, se afla căpăţâna lui Adam. Pricina pentru care locul în care a fost răstignit Domnul se numeşte Locul căpăţânil este acesta: pe

vremea potopului, căpăţâna lui Adam a fost scoasă afară din pământ şi colinda de colo colo despuiată de carne şi stingheră; era o vedenie îngrozitoare pentru cei care o vedeau. Soaomon, din respect pentru strămoş, împreună cu toată oastea, a acoperit-o cu foarte multe pietre, Unii sfinţi aleşi spun, pe temeiul predaniei, că şi Adam a fost îngropat acolo de un înger. Aşadar acolo unde era stârvul, acolo s-a aşezat vulturul Hristos, veşnicul împărat. Noul Adam a tămăduit prin lemn pe vechiul Adam, ce căzuse prin lemn!

Prin milostivirea Ta cea mai presus de fire, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi. Amin.

SINAXARELE TRIOWL MjI

75

ÎN SFÂNTA ŞI MAREA SÂMBĂTĂ

În Sfânta şi Marea Sâmbătă, prăznuim îngropaxea dumnezeiască şi trupească a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi pogorârea în iad, prin care neamul nostru fiind chemat din stricăciune a fost mutat spre viaţa veşnică.

Cele patruzeci de zile ale Postului Mare întrec pe celelalte zile; iar mai mare decât acestea este săptămâna cea mare). Şi iarăşi mai mare decât săptămâna mare este această Sfântă şi. Mare Sâmta Aţă. Se numeşte săptămâna mare nu pentru că zilele ei ar fi mai mari sau ar avea mai multe ceasuri, ci pentru ca în ea s-au săvârşit şi mai cu seamă azi, minunile mari şi mai presus de fire şi faptele neobişnuite ale Mântuitorului nostru. Căci după cum la întâia tăcere a lumii, Dumnezeu, săvârşind toate lucrurile, şi în urmă io ziua a şasea a creat pe om, făptura cea mai de seamă, iar în ziua a şaptea, S-a odihnit de toate lucrurile Lui şi a sfinţit zâua, numind-o Sâmbătă, care se tâlcuieşte odihnă, tot aşa şi la facerea lumii celei spirituale, săvârşind toate în chipul cel mai bun, în ziua a şasea a creat din nou pe omul stricat şi înnoindu-l iarăşi prin Crucea cea de viaţă purtătoare S-a odihnit încă odată cu o odihnă desăvârşita, de toate lucrurile Lui, dormind un somn dătător deviată şi mântuitor. Cuvântul lui Dumnezeu a stat cu trupul în mormânt, iar cu sufletul Lui curat şi dumnezeiesc se pogoară în Iad!... Sufletul a fost despărţit prin moarte de trup şi l-a dat în mâinile Tatălui. Tot Tatălui i-a dat [şi propriul Său sânge, fără să-l fie cerut: „iar sângele Lui a fost preţ de răscumpărare pentru nov... Sufletul Domnului n-a fost ţinut în iad ca sufletele celorlalţi sfinţi. Cum putea, oare, să fie ţinut o dată ce n-avea asupra Lui, ca ceilalţi drepţi,

nimic din blestemul, strămoşesc? Dar nici duşmanul nostru, diavolul, n-a luat sângele prin care am fost răscumpăraţi, cu toate că noi eram. În stăpânirea lui. Cum putea, oare, să ia sângele lui din altă parte decât de la Dumnezeu? Dar, oare, tâlharul de diavol putea să-L ia chiar pe Dumnezeu? Domnul nostru Ilsui Hristos a locuit trupeşte în mormânt şi cu Dumnezeirea, care era strâns unită cu trupul. A fost împreună cu tâlharul. În rai; a foii şi în iad, după cum s-a spus, împreună cu sufletul Lui îndujunezell

76

SINAXABELE TRIO DU LUI

Într-un chip mai presus de fire ca Dumnezeu necuprins era cu Tatăl, împărăţind împreună cu Duhul. Era pretutindeni; Dumnezeirea n-a suferit nimic în mormânt, după cum n-a suferit nimic pe Cruce. Trupul Domnului a suferit şi stricăciune, adică despărţirea sufletului de trup, dar nicidecum stricăciune în înţelesul unei putreziri a trupului şi o nimicire desăvârşită a mădularelor. Iar Iosif, coborând de pe Cruce sfântul trup al Domnului, l-a înmormântat într-un mormânt nou, punând o piatră foarte mare la intrarea «normântului. În adevăr, iudeii s-au dus Vineri la Filat şi i-au spus: „... Ne-am adus aminte că, înşelătorul acela a spus când trăia, că după trei zile se va scula. Ni se pare că este bine ca prin puterea ta să porunceşti să se întărească mormântul cu ostaşi*'1.1 Dacă este un înşelător, pentru ce, iudeilor, l-aţi ascultat cu râvnă cuvintele Lui pe când trăia? Dar când a spus Hristos: „Mă voi scula?". Poate că iudeii au scos asta din pilda cu Iona. Negreşit ei sunt fără de judecată când cer să fie întărit mormântul ca să nu se fure cumva trupul. O, cât sunt de lipsiţi de judecată! Nu ştiau că ceea ce făceau în sprijinul lor o făceau împotriva lor! Pi lat a dat poruncă şi ei împreună cu o ceată de ostaşi au întărit mormântul şi l-au şi pecetluit. Şi s-a făcut asta pentru a nu se pune la îndoială învierea Domnului, o dată ce era străină şi paza şi pecetea. Dar deodată iadul se strânge şi este cuprins de ameţeli» când simte puterea mai tafii a Domnului; şi după puţină vreme a dat afară, din pricina înghiţirii nedrepte a lui Hristos, piatra cea tare şi din capul unghiului, şi pe cei ce-i mâncasc şi-i ţinea din veac în pântece.

Cu pogorârea Ta nespusă, Hristoase Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi. Amin.

1 Matei 27, 63

VIAŢA SFINTEI MAICII NOASTRE MĂRIA EGIPTEANCA

Scrisă de Sfântul Sofronie \ patriarhul Ierusalimului

«Bun lucru este a ascunde taina împăratului şi slăvit lucru a propovădui faptele lui Dumnezeu». Aşa a spus îngerul către To-bie z după minunata recăpătare a vederii – căci îi orbiseră ochii – şi după acele primejdii prin care a trecut şi din carta fost izbăvit pentru evlavia ce avea. A nu păzi taina împăratului este primejdios. şi vătămător, iar a tăcea faptele minunate ale lui Dumnezeu, aduce primejdie sufletului.

Pentru aceea şi eu, cuprins de frica de a tăcea faptele lui Dumnezeu şi temându-mă de primejdia ce stătea atârnată deasupra slugii care a îngropat în pământ talantul luat de la stăpân, fără să scoată vreun folos din el, nu voi tăcea de loc povestirea st iată care a ajuns până la mine.

Nimeni să nu pună la îndoială cele auzite de mine, alcătuitorul acestei scrieri, şi nici să creadă că povestesc ceva care depăşeşte adevărul, sau să se mire de măreţia celor întâmplate. Departe de mine gândul să mint sau să falsific povestirea, în care Dumnezeu este pomenit. Nu mi se pare că este lucru binecuvântat să se cugete lucruri mici şi nevrednice cu privire la măreţia Cuvântului în Dumnezeu întrupat şi să se pună la îndoială cuvintele celor care vorbesc despre măreţia Lui. Dar dacă se afla unii care la citirea cărţii de faţă sunt oarecum izbiţi de minunăţia povestirii şi nu voiesc cu uşurinţă să creadă, şi cu aceia Dumnezeu să fie milostiv, căci ei, uitându-se la slăbiciunea firii omeneşti, socotesc cu neputinţă de primit cele spuse în chip minunat despre oameni.

Încep deci această povestire. Cele istorisite s-au petrecut în vremea noastră şi ni le-a povestit un sfinţit bărbat, învăţat din copilărie să spună şi să facă cele dumnezeieşti. Dar să nu atragă spre necredinţă pe cititori nici gândul că este cu neputinţă să se întâmple o minune ca aceasta în vremea noastră. Ilarul Tatălni.

1 A păstorit scaunul patriarhal Ierusalimitean între anii 833 – 838.

2 Tobie (Tobit) personaj biblic din seminţia lui Neilali, care îi trăii în vremea regelui asirian Saâmanasar V (727 – 722). Textul citat face parte din cartea deuterocanonică a lui Tobit, cap. 12, vers 7.

J

78 VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

după cura a învăţat Solomon, 3 trece din neam în neam în sufletele cuvioase şi face prieteni ai lui Dumnezeu şi profeţi.

Este însă timpul să încep acea sfântă povestire.

În una din mănăstirile flin Palestina era un bărbat împodobit în viaţă şi în cuvânt, crescut din pruncie în moravurile şi faptele cele călugăreşti. Numele acestui bărbat era Zosima. Să nu socotească cineva, după nume, că vorbesc despre acel Zosima, osândit odinioară ca eretic din pricina învăţăturii sale.4 Altul este acesta şi altul celălalt, iar deosebirea între cei doi este mare, cu toate că amândoi au avut acelaşi nume.

Acest Zosima era drept credincios şi dintru început a trăit ca monah în una din mănăstirile zidite în vechime în Palestina. Râvnă avea pentru orice fel de nevoinţă pustnicească şi a ajuns destoinic în orice fel de înfrânare. Nu numai că a păzit toată rânduiaia predată de cei care s-au nevoit spre o astfel de luptă, dar şi el însuşi a izvodit încă alte multe nevoinţe, prin care căuta să supună trupul duhului. Iar ţinta nu şi-a greşit-o. Şi într-adevăr bătrânul a ajuns atât de vestit în cele duhovniceşti, încât adeseori mulţi din monahii din mănăstirile învecinate, ba chiar şi din cele îndepărtate, veneau la el ca să fie povăţuiţi în ce priveşte înfrânarea. Cu toate că bătrânul avea o astfel de vieţuire, totuşi niciodată n-a trecut ca „vederea studiul, cuvintelor dumnezeieşti, nici când se culca, nici când se scula, nici când ţinea în mâini lucrul său, din care-şi agonisea hrana. Iar dacă vrei să afli despre hrana gustată de e! îţi voi spune că un singur lucru avea el care nu se poate ţine ascuns şi nici nu se putea termina, anume cântarea neîntreruptă a psalmilor şi studiul neîncetat al cuvintelor sfinte.

Se spune că bătrânul. a fost de multe ori înv rednicit cu vedenii dumnezeieşti, fiind iluminat de Dumnezeu. Căci, după cum a spus Domnul, cei care-şi curăţesc trupul şi sâni pururea veghetori prin privirea trează a sufletului lor văd vedeniile dumnezeieşti ale iluminării şi primesc de aici arvuna binelui ce nu se ia de la ei.

Zosima zicea că din pântecele maicii sale, ca să spun aşas a fost dat în această mănăstire; iar aici şi-a îndeplinit pustnicească să cale până la al cincizeci şi treilea an al vieţii. După aceasta însă, după spusele sale, a fost tulburat de gândul că ar fi întru toate desăvârşit şi că n-a avut nevoie să înveţe ceva de la altul. Şi. după mărturisirea sa gândea întru sine astfel:

3 Solomon, rege al Palestinei între 965 – 928.

4 Cuviosul Zosima, prăznuit la 4 aprilie, a trăit în veacul al V-Iefl; Nu ştim cine a fost eretica! Zosima.

VIAŢA SFINTEI MAKIA EGIPTEANCA

Mi

«Se află, oare, vreun monah pe pământ, care poate să ml în veţe un chip nou de pustnicie, pe care să nu-l cunosc şi nu I µm făcut, sau să fie în stare să mă ajute cu ceva? Se găseşte, ourt vreun bărbat, din cei care trăiesc înţelepţeşte în pustie, e; în

mă întreacă în ce priveşte fapta şi contemplaţia?

Pe când spunea bătrânul acestea, i s-a arătat cineva şi i-a spus: «Zosima, bine te-ai nevoit, atât cât era cu putinţă unui om bine ai dus la capăt pustnicescul drum. De altfel nu este nimeni între oameni, care să fie desăvârşit. Dar lupta ce-ţi stă în faţă este mai mare decât cea dusă până acum, deşi n-o cunoşti. Ca să ştii însă că sunt încă şi multe alte căi spre mântuire, ieşi, întocmai ca şi Avraam ace! vrednic de respect între patriarhi, din pământul noo „mului tău şi din casa părintelui tău şi du-te la mmăstirea co se află lângă râul Iordanului» ...5

Îndată bătrânul, ascultând de poruncă, a ieşit din mănăstirea în care monahiceşte din pruncie vieţuise. Şi ajungând la Iordanul cel între râuri sfânt, a fost condus de cel ce i-a poruncit în acea mănăstire, în care Dumnezeu a hotărât să fie. Bă tind cu mâna în poarta mănăstirii i-a ieşit întru întâmpinare mai întâi monahul însărcinai cu paza porţii. Portarul I-a dus la stareţ. Iar el, când l-a văzut cu haina şi chipul cuvioşiei şi că-i face metania obişnuită monahilor, după ce i-a dat binecuvântarea, l-a întrebat:

«*De* unde vii, frate? Pentru care pricină ai venit la noi, nişte sărmani călugări?».

«Să spun de unde am venit, a răspuns Zosima, nu mi-i de folos; dar pentru folosinţă am venit, Părinte! Am auzit despre voi slăvite şi vrednice de laudă lucruri, cu putinţă să apropie sufletul de Hristos, Dumnezeul nostru».

«Dumnezeu, frate, a zis către el stareţul, singurul care vindecă neputinţa omenească, El însuşi şi pe tine şi pe noi ne va învăţa dumnezeieştile Sale voi şi ne va îndruma să facem cele ce se cuvine. Omul nu poate fi de folos omului, decât numai să ia aminte fiecare totdeauna de sine şi să lucreze cu mintea trează ceea ce trebuie, dobândind ajutor, în cele ce facem, pe Dumnezeu. Dar dacă, după cum ai spus, dragostea lui Dumnezeu te-a minat să ne vezi pe noi, smeriţi călugări, atunci rămâi cu noi, dacă pentru aceasta ai venit. Iar Păstorul cel Bun, Care şia dat sufletul pentru mintuirea noastră şi cheamă oile

Lui pe nume ne va hrăni pe noi toţi prin harul Domnului».

5 Mănăstirea, Sf. Gherasâm" de la Iordan, întemeiată în secolul al IV-lea.

Acestea a spus stareţul către Zosima; iar el a făcut iarăşi metanie şi a cerut binecuvântare; şi după ce a răspuns: «Amin», a rămas în acea mănăstire.

Zosima a văzut pe călugări strălucind în lapte şi în contemplaţie slujind Domnului. Cântarea era necontenită, privegherea tot timpul nopţii, iar în mâini aveau neîntrerupt lucrul şi în gură psalmi. Cuvânt deşert nu era printre ei. Grija de lucrurile lumeşti nu se afla ia aceia. Veniturile ce se socotesc şi se adună în fiecare an, şi grijile cu privire la viaţă, griji care au în vedere un câştig bănesc, nici cu numele nu erau cunoscute de ei. Ci un singur lucru şi cel dintâi era cei râvnit de toţi anume ca fiecare din ei să fie mort cu trupul, după cum au şi murit o dată şi nu mai trăiesc pentru lume şi pentru toate cele din Jume. Hrană neterminată aveau cuvintele de Dumnezeu insuflate. Hrăneau însă şi trupul, dar numai cu cele de trebuinţă, cu pâine şi apă, pe cât era fiecare înflăcărat de dumnezeiască dragoste.

Văzându-le pe acestea Zosima, după cum însuşi a spus se întărea foarte mult sufleteşte, păşind înainte spre desăvârşirea ce-i stătea în faţă şi găsind împreună-Iucrâtori care să lucreze în chip bun paradisul dumnezeiesc.

După ce-au trecut multe zile, s-a apropiat timpul în care s-a predat creştinilor să se săvârşească Sfântul şi Marele Fost Atunci monahii se curăţeau mai dinainte pentru dumnezeiască patimă şi pentru închinarea. Învierii lui Hristos. Porţile mănăstirii nu erau deschise niciodată, ci încuiate totdeauna pentru a face monahilor netulburată nevoinţa pustnicească… Nici nu era voie să se deschidă porţile, afară numai dacă vreun monah ieşea pentru vreo mare trebuinţă. Locul era pustiu, iar celor mai mulţi dintre monahii din vecini nu numai greu de străbătut, dar şi necunoscut.

În mănăstire se păstra din vechime o rânduială. Socotesc că din pricina acestei rânduieli Dumnezeu a adus pe Zosima la acea mănăstire. Care este rânduială şi cum se păzea, voi spune aici.

În Duminica ce s-a obişnuit să ne numească întâia din săptămânile Postului Mare, se săvârşea sfânta liturghie ea de obicei şi

fiecare se împărtăşea cu preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine şi mâncau puţin, după cum era obiceiul. După aceasta se strângeau toţi în biserică şi făcându-se îndelungată rugăciune şi multe metanii, călugării se îmbrăţişau cu sărutare unii pe alţii, sărutau şi pe stareţ, făcându-i metanie, şi se rugau să le dea binecuvântarea, care să le fie de ajutor şi de sfătuire în nevoinţele ce le stăteau înainte.

După ce se săvârşeau acestea, se deschideau porţile mănăstirii şi ieşeau toţi din mănăstire cântând. cu dulce voce: «Domnul este

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

Mi luminarea mea şi Mântuitorul meu de cine mă vui teme? Domnul este scuti torul vieţii unele, de cine mă voi înfricoşa?» 6 şi celelutti stihuri ale psalmului. Ei lăsau de multe ori un paznic sau doi \>. *u* nici la mănăstire; nu ca să păzească averea ce se află înătuntru – căci călugării nu aveau ceva care ar fi putut fi luat de hoţi – dai care să nu lase biserica fără slujbă dumnezeiască.

Fiecare îşi lua de ale roancării» după cum putea şi după i – uit voia. Unul lua cu sine pâine pe măsura trebuinţei trupului; altul, smochine; altul, finice; altul, legume uscate muiate în apă; altul. nimic, ci numai trupul lui şi rasa, cu care era îmbrăcat; se hrănea, de câte ori firea îi silea, cu ierburile ce cresc în pustie. Şi era p scită această rânduială şi lege cu sfinţenie de fiecare din ei de a nu şti unui de altul, cum se infrtnează şi petrece celălalt îndată ce treceau. Iordanul se despărţeau unii de alţii. Pustiul era mare şi niciunul. nu se întî Snea cu altul. Dar şi dacă unul din ei vedea din de părtare venind pe altul spre el, se abătea din drum şi se ducea în altă parte. Trăia pentru el şi pentru Dumnezeu, cântând neîntrerupt psalmi şi gustând din hrana pe care o avea la îndemână.

Petrecând astfel toate zilele postului se întorceau la mănăstire în duminica dinaintea sărbătorit de viaţă făcătoarei învieri a Mântuitorului, duminică, pe care Biserica a primit-o să se prăznuiască cu stâipărî. Atunci se întorcea fiecare având rod al ostenelilor sale conştiinţa sa, care cunoştea cum a lucrat şi seminţele căror este neli a adunat. Şi. nimeni nu întreba de loc pe celălalt cum sau în ce chip a purtat lupta ce i-a stat în faţă.

Aceasta era rânduială mănăstirii; şi ea se îndeplinea în chip desăvârşit. Fiecare dintre ei când era în pustiu lupta cu sine însuşi sub îndrumarea lui Dumnezeu, fără să caute să placă oamenilor şi. nici să arate că se înfrânează. Căci cele ce se fac de dragul oamenilor şi cele ce

se săvârşesc pentru a plăcea oamenilor nu se poate spune că aduc vreun folos cehii ce le săvârşeşte, ci dimpotrivă mare pagubă.

Atunci Zosima, potrivit obişnuitei orânduâeai a mânasâtrii, a trecut Iordanul, ducând cu sine puţine ale mâncării pentru nevoia trupului şi rasa, cu care era îmbrăcat. Canonul său. de rugăciune şi-l îndeplinea străbătând pustia; iar când trebuinţa trupului o cerea, gusta ceva.

Noaptea dormea întinzându-se puţin la pământ; se bucura de puţintel somn, acolo unde îi apuca seara. Dis-de-dimineaţă iarăşi

6 Ps. 26, 1 – 2;

C-da 16 coala 8

82

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

Începea din nou să meargă, având totdeauna locuri aspre pentru mers, şi avea dorinţa – după cum spunea – să pătrundă în adâncul pustiei, cu nădejdea să găsească vreun părinte locuind în ea, în stare să-l ducă spre ceea ce dorea. Şi îşi continua drumul cu sârguinţă, ca şi cum ar fi zorit spre o locuinţă cunoscută şi faimoasă, A mers aşa cale de douăzeci de zile. Când a venit vremea amiezii s-a oprit puţin din mers şi privind către răsărit şi-a făcut obişnuita rugăciune. Căci obişnuia ia hotărâte ceasuri ale zilei să-şi întrerupă anevoiosul (mers şi să se odihnească puţin stând în picioare, ca să cânte psalmi şi să facă metanii. Aşa îşi făcea ei rugăciunea.

Dar pe când cânta psalmi şi privea la cer, cu o neîntreruptă privire, vede din colina din dreapta locului în care sta şi se ruga, pe la ceasul douăsprezece, ivindu-se o umbră ca un trup de om. Mai întâi s-a speriat şi tremura din tot trupul, bănuind că vede o nălucire diavolească. După ce a făcut semnul crucii şi a dat la o parte frica – căci rugăciunea i se terminase – şi-a întors privirile şi vede în adevăr pe cineva mergând spre miazăzi. Vedenia era cu trupul gol, neagră la trup, înnegrită ca din pricina' arşiţei soarelui; părul capului îi era alb ca lâna, dar şi acesta puţin, încât no trecea mai jos de grumazul trupului. Când a văzut asta Zosima, s-a făcut de bucurie ca o floare; şi vesel de minunăţia priveliştii, a început să alerge spre locul spre care se zorea şi vedenia. Cu nespusă bucurie se bucura, căci în toată scurgerea acelor zile n-a putut să vadă chip omenesc, de animal sau de zburătoare, chip sau umbră pământească, sau umbra vreunei vieţuitoare. Căuta deci să cunoască cine este vedenia şi din ce loc, pentru că nădăjduia că va

vedea mari lucruri.

Vedenia însă când a înţeles că Zosima vine de departe spre ea, a început să fugă şi să alerge spre adâncul pustiei. Zosima, ca şi cum şi-ar fi uitat de bătrâneţe, ba încă neţinând seamă nici de oboseala drumului, se îndrepta zorindu-se să ajungă pe cel ce fugea. Unul urmărea, celălalt era urmărit. Mersul lui Zosima însă era mai aproape de cel ce alerga. Când s-a apropiat încât putea să i se audă şi vocea, a început Zosima să strige şi să dea drumul cu lacrimi la astfel de strigăte:

«Pentru ce fugi de mine, un bătrân şi un păcătos? Aşteaptă-mă, robuie al lui Dumnezeu, orice ai fi, pentru numele lui Dumnezeu, pentru care locuieşti în această pustie! Aşteaptă-mă pe mine, neputinciosul şi nevrednicul, pentru nădejdea pe care o ai în schimbul ostenelii tale. Stai şi roagă-te şi binecuvântează pe bătrân, pentru Dumnezeu, Căruia nu I-a fost scârbă de nimeni niciodată».

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

m

Pe când Zosima înlăcrimat spunea aceste cuvinte, alergau amândoi spre un loc care avea înfăţişarea unui pârâu uscat. Îmi «Iau cu părerea însă că acolo n-a fost niciodată pârâu – căci. cum s-ar găsii un pârâu în acel loc? – ci că locul a dobândit de la natură o astfel de înfăţişare.

După ce-au ajuns amândoi la locul mai sus pomenit, făptura «menească ce fugea înaintea lui s-a coborât în vale şi s-a urcat pe malul celălalt. Dar Zosima, obosit şi nemaiputând să fugă, a stat pe celălalt mal al locului cu înfăţişarea de pârâu. Şi a adăugat lacrimi la lacrimi şi plânsete la pilnsete, încât tânguirile lui puteau să ajungă până departe. Atunci arătarea trupească de pe celălalt mal a dat drumul unor astfel de cuvinte:

«Părinte Zosima. pentru Domnul» iartă-mă, dar nu pot să mă întorc şi să mă arăt în faţa ta. Sunt femeie şi, după cum vezi. goală, iar ruşinea trupului meu o ara neacoperită. Dar dacă voieşti cu *tot* dinadinsul să dăruieşti binecuvântare unei femei păcătoase, aruncă-mi rasa cu care eşti îmbrăcat, ca să-mi ascund cu ea neputinţa femeiască şi să mă întorc spre tine şi să primesc binecuvântările tale».

Atunci cutremur şi rătăcire a minţii a cuprins pe Zosima – după cum spunea – când. a auzit că-l cheamă pe nume. Căci bărbatul, fiind pătrunzător la minte şi preaînţelept în cele dumnezeieşti „cunoştea că

dacă acea făptură n-ar fi fost luminată de harul profetic, negreşit că nu l-ar fi chemat pe nume pe el, pe care niciodată nu l-a văzut şi despre care niciodată n-a auzit.

Cu grabă deci a îndeplinit ce! s-a poruncit: şi dezbrăcând haina veche şi ruptă ce-o avea, i-a aruncat-o stând întors cu spatele. Iar ea a luat-o şi şi-a acoperit unele părţi ale trupului, care trebuia să fie acoperite mai mult decât altele.

După aceasta se întoarse spre Zosima şi-i zise:

<Ce ţi-a venit în minte, Părinte Zosima, de a vedea pe o femeie păcătoasă? Ce vrei să afli de la mine, de no ai pregetat să te oboseşti atât de mult?».

Zosima, înclinându-şi genunchii la pământ. t, cerea să fie binecuvântat după obicei, iar ei îi făcea metanie. Şi arnâiidoi se mişcau spre pământ, fiecare cerând să fie binecuvântat de celălalt. Nimic altceva nu se putea auzi de la amândoi decât «Binecuvântează 1».

După multă trecere de vreme, a spus femeia către Zosima:

«Părinte Zosima, ţie ţi se cuvine să binecuvântezi să te rogi pentru mine, căcă tu eşti cinstit cu vrednicia preoţiei; tu de rutilli ani stai în faţa sfântului altar şi de multe ori ai săvârşit dumnezeiestâle Taine».

Cuvintele acestea l-au aruncat pe Zosima în mai mare frică şi nelinişte. Bătrânul tremura, era pâân de sudoare şi suspina, iar glasul i se tăia. Şi grăi cu răsuflare greoaie şi întreruptă:

«Este lămurit, duhovnicească Maică, din felul de viaţă chiar, că te-ai apropiat de Dumnezeu şi că în cea mai mare parte ai murit pentru lume. Bar mult mai lămurit este harul dat ţie, pentru că m-ai chemat pe nume şi m-ai numit preot, pe mine pe care niciodată nu m-ai văzut. Dar pentru că harul nu se cunoaşte din vredniciile pe care le are cineva, ci este obişnuit să fie cunoscut din darurile sufleteşti, pentru aceea, pentru Domnul binecuvântează-mă şi roagă-te pentru mine, care am nevoie de ajutorul tău».

Supunându-se deci străduinţei bătrânului, femeia a zis:

«Binecuvântat să fie Dumnezeu, Care se îngrijeşte de mântui-rea oamenilor şi a sufletelor!».

Şi după ce a zis Zosima: – «Amin», s-au sculat amândoi din genunchi, iar femeia a zis bătrânului:

— «Pentru care pricină, omule, ai venit la mine păcăioasa?

Pentru care pricină ai venit să vezi o femeie lipsită de orice virtute? Afară numai dacă harul Sfântului Duh nu te-a călăuzit să îndeplineşti cu timpul vreo slujbă de trebuinţă trupului meu. Spune-mi cum vieţuiesc creştinii astăzi? Cum drmuiesc împăraţii? Cum este păstrată Biserica?».

«În puţine cuvinte, maică, a spus Zosima către ea, prin rugăciunile tale cuvioase, Hristos a dăruit tuturor pacea statornică. Dar primeşte rugăciunea nevrednică a bătrânului şi roagă-te pentru toată lumea şi pentru mine păcătosul, pentru ca să nu-mi fie fără *tttă* întinderea pustiului acestuia».

«Ţie ţi se cuvine, Părinte Zosima, i-a răspuns ea, să te rogi pentru mine şi pentru toţi, căci după cum ai spus ai vrednicia preoţească şi spre aceasta ai fost rânduit. Dar pentru că datori suntem să facem ascultare, vei îndeplini cu dragă inimă porunca».

După ce a spus acestea, s-a întors către răsărit şi ridicându-şi ochii în sus şi înălţându-şi mâinile, a început să se roage în şoaptă. Glasul ei nu se auzea lămurit, aşa că Zosima n-a putut să înţeleagă nimic din rugăciunea ei. El stătea, după cum spunea, cu privirile aplecate la pământ, tremurând. fără să rostească ceva. Zosima s-a jurat luând pe Dumnezeu martor de cele spuse, că ridicându-şi puţin ochii de 3 a pământ, a văzut-o în timpul rugăciunii ei înălţată ca un cot de la pământ, încât se ruga stând în văzduh. Când a văzut aceasta l-a cuprins mai mare frică şi puternică neliniște; nu îndrăznea să rostească ceva, ci spunea numai în el însuşi: «Doamne mâluieş-te!». În timp ce bătrânul sta la pământ, un gând de sminteală i-a

—.:

trecut prin minte. «Oare nu cumva este un duh rău şi M face că se roagă?».

După ce femeia şi-a terminat rugăciunea s-a întors, a ridicat pe călugăr şi a zis:

«Pentru ce, părinte, te tulbură gândurile şi te sminteşti cu privire la mine, că sunt duh şi că mă prefac că mă rog? Fii deplin încredinţat, omule, că femeie păcătoasă sunt şi am fost de altfel întărită cu Sfântul Botez. Nu sunt duh, ca pământ şi ţărână şi, într-un cuvânt, trup care n-a gândit nimic duhovnicesc».

Spunând acestea şi-a pecetluit cu semnul crucii fruntea, ochii, t.: – /ei e şi pieptul, zăcând astfel:

«Dumnezeu, Părinte Zosima, să ne izbăvească de cel rău şi de lanţurile lui, căci mare este puterea diavolului împotriva noastră».

Când bătrânul a auzit şi a văzut acestea, s-a aruncat la pământ şi a cuprins cu mâinile picioarele ei, spunând cu lacrimi:

«Te jur, în numele lui Hristos, Dumnezeul nostru, Care S-a născut din Fecioara, pentru care goliciunea aceasta o porţi, pentru care ţi-ai istovit trupul acesta, să nu ascunzi nimic robului tu, cine eşti, de unde, de când şi în ce chip ai locuit în pustia aceasta Nimic să nu ascunzi din faptele tale, ci pe toate să le povesteşti, ca să faci cunoscute măreţiile lui Dumnezeu, Căci după cum este scris, ce folos are înţelepciunea ascunsă şi comoara îngropată? Spune-mi toate, pentru Domnul. Nu mi le vei spune pentru laudă sau pentru fală, ci ca să mă încunoştinţezi pe mine, păcătosul şi nevrednicul. Cred în Dumnezeu pentru care trăieşti şi ai vieţuât, că pentru aceasta am fost călăuzit în pustiul acesta, ca Domnul să facă cunoscute faptele tale. Nu este în puterea noastră a ne împotrivi judecăţilor lui Dumnezeu. Căci dacă n-ar fi fost bine plăcut lui Hristos Dumnezeul nostru ca să fii cunoscută de mine, şi să se ştie cum te nevoiesii, n-ar fi îngăduit să fii văzută de cineva şi nici pe mine nu m-ar fi întărit să merg atâta cale, pe mine care niciodată n-am voit şi nici n-am putut să ies din chilia mea».

După ce părintele Zosima a spus acestea şi mai multe altele, femeia I-a sculat de ia pământ şi i-a spus:

«Mă ruşinez, părintele meu, să-ţi spun ruşinea faptelor mele. Tartă-ra A, pentru Domnul. Dar de vreme ce ai văzut trupul meu gol atunci să-ţi dezgolesc şi faptele mele, ca să cunoşti de cită ruşine şi neruşinare este plin sufletul meu. Nu din pricină de a nu mă lăuda, după cum socoteai, n-am voit să-ţi povestesc faptele mele – căci cu ce am a mă lăuda eu, care am fost vas ales al diavolului? Ştiu însă că dacă voi începe să-mi povestesc viaţa, vei fugi de mine, cum fuge cineva de şarpe şi nu vei suferi să auzi cu urc

chile faptele nebune săvârşite de mise. Ţi le spun, fără să las ceva deoparte. D-ar mai iuţii, te jur, să nu încetezi de a te ruga pen.tr» mine, ca să găsesc milă în ziua judecăţii».

Şi în timp ce bătrânul lăcrima fără încetare, femeia a început povestirea vieţii ei, grăind aşa]

«Eu, frate, suit de loc din Egipt. Pe cinci eram de doispifezece ani

şi trăiau părinţii mei, am lepădat dragostea faţă de ei şi noi-are. dus în Alexandria. Mi-i ruşine să mă gândesc cum. de la înţepat mi-am stricat fecioria şi cât de neînfrânată şi nesăţioasă îmi era patima împreunării. Dar este mai evinstit ea să ţi-o spun acum… Ă-ceasta ţi-o vot istorisi pe scurt ca să cunoşti firea mea pătimaşă şi dorul meu după plăceri. Timp de mai bine de şaptesprezece ani, iartă-tfnă, i-am petrecut în dragoste publică, supusă fiind destrăbălării. Şi pe adevăr mă jur, nu pentru plată, căci n-am. luat rtimic de la cei care de multe ori voiau să-mi plătească. Acest chip – de a-mi satisface dorinţa în dar – I-am născocit pentru a face să atrag luare aminte a ci tor mai mulţi asupra mea. Iarăşi să nu crezi cumva că luam. bani pentru, că eram bogată. Nu, căci trăiam ea *o* cerşetoare şi adeseori torceam cârlţi. Aveam. Însă o poftă nesăţioasă şi o dorinţă neînfrânată de a mă tăvăli în noroi. Aceasta socoleam că este scopul vieţii, de a batjocori neîncetat trupul.

Ducând deci o astfel de viaţă, văd într-o vară popor mult *de* bărbaţi din Libia şi din Egipt alergând spre mare. Am întrebat pe unul care se afla atunci întâmplător lângă mine: «Unde se zoresc oare bărbaţii aceştia care aleargă?».

Acela mi-a răspuns: «Se duc cu toţii la Ierusalim de sărbătoarea înălţării cinstitei Cruci, care se prăznttieşte peste putsne zile»

«Oare, nu mă vor lua şi pe mine, i-am spus aceluia, dacă voi vrea să-i urmez?». «Dacă ai bani de drum şi de hrană, nu te împiedica nimeni». «În adevăr, frate, i-am spus, ’n-am bani nici! de drum şi. nici de hrană. Dar mă duc şi eu să mă urc în una din corăbiile pe care le-au tocmit şi, mă vor hrăni, chiar dacă nu. vor. Trup am şi 4 *rol* da în locul banilor de drum».

«Pentru aceasta am voit să plec – să-ţi cer iertare părintele meu – pentru ea să am mai. mulţi îndrăgostiţi la cheremul, p & timii mele. Ţi-am spus, Părinte Zosimă, să nu mă sileşti să-ţi spun nerușinarea mea. Mă cutremur. *Ştie* Domnul că te pângăresc şi pe tine şi văzduhul cu vorbele mele».

7 Ziua praznicului înălţării Sfintei Cruci este la 14 septembrie şi a fost instituită ia începutul sec. al IV-fea.

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

Zosima, udând pământul cu lacrimi, i-a răspuns:

«Spune, pentru Domnul, maica mea! Spune! Să nu IntttrujM firul unei asemenea povestiri folositoare».

Iar ea reluând povestirea a adăugat acestea:

«Aşadar acel tânăr a plecat râzând când a auzit neruşinarea cuvintelor mele. Eu însă aruncând furca, pe care o purtam – căi i se întâmpla s-o port" din când în când – am alergat la mare, acolo unde vedeam că se zoresc oamenii. Şi văzând pe câţiva tineri, cam zece la număr sau chiar mai mulţi, ce stăteau pe ţărm (bănuiesc i i aşteptau pe alţi tovarăşi de călătorie, căci cei care veniseră înainte se urcaseră în corăbii) cu trupurile şi mişcările pline de viaţă şi de putere şi părându-mi-se îndestulători pentru scopul ce urmăream, am sărit cu neruşinare, după cum îmi era obiceiul, în mijlocul lor. «Luaţi-mă şi pe mine, le-am spus, unde plecaţi şi nu vă voi fi nefolositoare». După ce am spus şi alte cuvinte mai neruşinate, i-am pornit pe toţi pe râs. Dar când au văzut stăruinţa mea în neruşinare, m-au luat şi m-au dus în corabia pe care o aveau tocmită – căci între timp au venit şi aceia din pricina cărora stăteau pe ţărm. Din această clipă am început călătoria pe mare.

Iar cele ce-au urmat după aceasta, cum ţi le voi povesti, omule? Ce fel de limbă le va rosti sau ce auz va primi faptele săvârşite în corabie în timpul călătoriei? Cum îţi voi povesti faptele pe care i-am silit să le facă nenorocitii împotriva voinţei lor? Nu există chip de destrăbălare, din cele ce se pot spune şi din cele ce nu se pot spune, pentru care să nu fi fost învăţătoare acelor nefericiţi. Eu, părintele meu, mă minunez cum de n-a înghiţit marea destrăbălările mele. Cum de nu şi-a deschis pământul gura şi nu m-a cufundat de vie în iad, pe mine care am prins în lanţuri atâtea suflete. Bănuiesc însă că Dumnezeu căuta pocăinţa mea, căci nu vrea moartea păcătosului; El este îndelung-răbdător şi aşteaptă întoarcerea.

Cu astfel de sârguinţă am ajuns în Ierusalim. Iar în zilele petrecute în oraş, înainte de sărbătoare, am făcut fapte la fel cu celelalte, dar mai vârtos, şi mai rele, căci n-am fost îndestulată cu tinerii, pe care i-am avut pe mare şi mi-au slujit pe cale, ci m-am folosit şi de mulţi alţii, locuitori din Ierusalim şi străini, strigându-i pentru acelaşi scop.

Când a sosit sfânta sărbătoare a înălţării Crucii, eu umblam ca şi mai înainte de coao-colo, ca să pescuiesc sufletele tinerilor. Foarte de dimineaţă însă am văzut pe toţi că aleargă la biserică. Am plecat şi eu alergând împreună cu cei care se grăbeau şi am ajuns odată cu ei în pridvorul bisericii. Când a venit timpul dumnezeieştii

VIAŢA SFINTEI MUVKIA EGIPTEANCA

Înălţări, mă împingeam *în* mulţime sijindu-mă să intru împreună cu poporul. Şi m-am apropiat eu ticăloasa cu multă trudă şi năduf de uşa prin care se putea intra în biserică, unde se arăta lemnul de viaţă făcător. Când însă am păşit pragul uşii, toţi ceilalţi au intrat neîmpiedicaţi; pe mine însă m-a oprii o putere dumnezeiască, neîngăduindu-mi să intru. Iarăşi m-am împins; dar am fost respinsă şi m-am văzut din nou stând singură în pridvor. Socotind că din pricina slăbiciunii femeieşti s-a întâmplat aceasta, m-am amestecat iarăşi cu alţii şi mă sileam pe cât puteam, făcându-mi loc cu coatele şi mă împingeam. Dar m-am ostenit în zadar. Când. nemernicul meu picior a călcat, *din nou* pe prag, biserica a primit pe ceilalţi fără să împiedice pe cineva, numai pe mine nefericita nu mă primea, ci o putere mare m-a împiedicat, întocmai ca o mulţime orânduită de ostaşi, căreia i s-a poruncit să-mi închidă intrarea, şi atu rămas iarăşi în pridvor.

După ce am făcut şi am pătimit aceasta de trei şi de patru ori, am obosit şi nu mai aveam putere nici să mă împing nici să mă îndes, căci trupul meu ostenise foarte tare din pricina înghesuielii. M-am întors deci, am plecat şi am stat în colţul curţii bisericii. Abia atunci mi-a venit în minte pricina care m-a împiedicat să văd lemnul de viaţă făcător. Cuvânt mântuitor a atins ochii inimii mele, arătându-mi că noroiul faptelor mele a fost acela care mi-a închis intrarea.

Ara început să plâng, să mă tângui şi să-mi bat pieptul scoţând suspine din adâncul inimii mele. Pe când plângeam, văd deasupra Jocului în care stăteam că se afla icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi am. zis uitându-mă către ea cu statornicie:

Fecioară stăpână, care ai născut după trup pe Dumnezeu Cuvântul. Ştiu, ştiu că nu este cuviincios şi binecuvântat ca ea, atât de necurată, atât de spurcată, să văd icoana ta, a pururea Fecioarei, a celei curate, care ai trupul şi sufletul curat şi neîntinat. Este drept să fiu urâtă eu, pierduta, de tine, care eşti curăţenia şi să te dezguşti de mine. Dar de vreme ce după cum am auzit, Dumnezeu pe care L-ai născut, pentru aceasta S-a făcut om ca să cheme pe păcătoşi la pocăinţă, ajută-mi mie singura care n-am pe cineva într-ajutor. Porunceşte să mi se îngăduie să intru în biserică. Să nu mă lipseşti să văd lemnul pe care s-a răstignit Dumnezeul cel născut din tine, Care şi-a dat propriul Său sânge preţ de răscumpărare pentru mine. Porunceşte stăpână să-mi fie deschisă şi mie uşa dumnezeieştii închinări a Crucii, Dumnezeului

născut din tine te dau chezăşuitoare, că niciodată nu voi mai pângări acest trup prin vreo împreunare ruşinoasă, iar după ce voi vedea lemnul

VIAŢA SFINTEI MARJA EGIPTEAN* A se

Crucii Fiului tău mă voi lepăda fmmaidecit de lume şi de toate din lume şi îndată plec acolo unde tu ca o chezăşuitoare a «ţintuirii mele mă vei povăţui şi mă vei îndruma».

După ce am spus acestea, am căpătat prin ardoarea credinţei un fel de încredinţare, şi având deplină nădejde în milostenia Născătoarei de Dumnezeu, m-am mişcat din locul unde am stat se mi-am făcut rugăciunea. Am venit iarăşi şi m-am amestecat cu cel care intrau. Nu mai era nimeni care să mă dea îndărăt, nimeni care să mă împiedice să mă apropii de uşa, prin care am intrat în biserică. Frică m-a cuprins şi mirare; eram cu totul zdruncinată şi tremuram. Când am ajuns la uşa sigilată până atunci pentru mine, toată puterea care la început m-a împiedicat acum îmi înlesnea dinainte intrarea. Astfel am intrat fără osteneală: astfel am ajuns înăuntru! celor sfinte. Am fost învrednicită cu vederea făcătoarei de viaţă Cruci, am văzut Tainele lui Dumnezeu şi eram gata să primesc pocăinţa. După ce eu, nenorocita, m-am aruncat la pământ şi m-am închinat acelui loc sfânt, am alergat ieşind, zorindu-mă spre chezăşuitoarea mea.

Când am ajuns în acel loc în care a fost subscris zapisul făgăduinţei, mi-am plecat genunchi! înaintea pururea Fecioarei şi Născătoarei de Dumnezeu şi am spus aceste cuvinte;

«Tu stăpână preabună, ţi-ai arătat faţă de mine iubirea ta de oameni. Nu te-ai dezgustat de rugăciunile unei nevrednice Am văzut slava pe care nu este drept s-o vedem noi cei pierduţi. Slavă lui. Dumnezeu care primeşte prin tine pocăinţa păcătoşilor! Dar ce voi gândi mai mult sau ce voi rosti eu, păcătoasa? Este timpul, stăpână, să fie îndeplinită făgăduinţa, pe care am făcut-o. Îndrumează-<mă acum unde porunceşti. Fii acum învăţătoarea mântuirii melc, povâţuindu-mă pe calea care duce la pocăinţă.

Şi zicând acestea am auzit din depărtare atrăgând; «Dacă vei trece Iordanul, buna odihnă vei găsi». Ascultând această voce, şi fiind încredinţată că aceasta pentru mine s-a întâmplat, am strigat, eu, lacrimi şi am zis Născătoarei de Dumnezeu: «Stăpână, stăpână, nu mă părăsi!».

După ce am strigat acestea, am ieşit din curtea bisericii când am

ieşit, un om m-a văzut şi mi-a dat trei monede, zi cându-mi: «Primeşte-le pe acestea, maică! – Le-am luat, am cum parat cu ele trei pâini şi le-am socotit drept pâini ale lunecuvân tării. Şi am întrebat pe negustorul care mi-a vândut plinite! «Care e; ste, omule, calea care duce la Iordan? – Aflând poarta prafului care duce spre părţile acelea, am ieşit alergând şi mergeam lăcrl

mind. Din întrebare în întrebare am ajuns. După ce am mers toată ziua – căci era pe la ceasurile nouă dimineaţa, după cât bănuiesc, când am văzut Crucea – am ajuns pe la apusul soarelui la biserica Sfântului Ioan Botezătorula care se află alături de Iordan. Închinându-mă mai întâi în biserică, m-am coborât îndată la Iordan şi mi-am spălat faţa şi mâinile cu apa aceea sfântă. După aceea m-am împărtăşit în biserica înaintemergătorului cu preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine. Am mâncat jumătate dintr-o pâine, am băut apă din Iordan şi m-am culcat noaptea pe pământ. A doua zi de dimineaţă am trecut pe malul celălalt cu o mică barcă pe care am găsit-o acolo. Şi iarăşi m-am rugat de îndrumătoarea mea să mă călăuzească acolo unde îi este cu bună plăcere.

Aşa am ajuns în acest pustiu. De atunci până astăzi m-am depărtat fugind. Sălăşluiesc în această pustie, aşteptând pe Dumnezeul meu. Care mântuieşte de deznădejde şi de vifor pe cei care se întorc la El.

«Câţi ani sunt, marca mea, i-a spus Zosima, de când sălăşluieşti în acest pustiu?».

«După câte bănuiesc, a răspuns femeia, sunt patruzeci şi şapte de a pl de când am ieşit din oraşul sfânt».

«Şi ce ai găsit sau ce ai avut ca hrană, maica mea?».

«Am trecut Iordanul ducând cu mine două pâini şi jumătate. Acestea, încetul cu încetul, uscându-se s-au împietrit şi în câtăva-vrerae mâncându-le le-am. terminat».

«Şi astfel ai petrecut cu uşurinţă scurgerea atâtor ani, fără să te tulbure marea schimbare ce s-a săvârşit cu tine?».

«M-ai întrebat acum, Părinte Zosima, i-a răspuns femeia, *un* lucru de care mă cutremur să şi vorbesc. Căci dacă îmi voi aminti atât de multele primejdii pe care le-am suferit şi de gândurâfe ţâre cumplit m-aa tulburat, mă tem ca nu cumva să fiu iarăşi cuprinsă de ele,».

— <Să nu laşi nimic, maica mea, a grăit Zosima, din ceea ce ai.

să-roi povesteşti. Căci te-am întrebat de acestea pentru ca să mi le arăţi pe toate, fără să laşi ceva de o parte».

«Crede-mă, părinte, i-a zis ea, că am petrecut şaptesprezece ani în acest pustiu, luptându-mă cu poftele mele nebuneşti ca şi cu nişte fiare sălbatice, Când încercam să gust din hrană doream cărnurile şi peştii pe care îi are Egiptul. Doream, băutura ele vin, atât de plăcută mie, căci am băut mult vin pe când eram în Sume. Aici însă nici apă nu aveam, să gust. Ardeam de sete în chip groaz

8 Uns clin multele mănăstiri cu acest hram, de pe malul fiului Inyoian.

VIAŢA SFINTEI MĂRIA IXUPTEANC A „>1

hic, dar de nevoie sufeream. Intra însă la sufletul meu şi pofta necugetată a cântecelor desfrânate, tulburându-mă chinuitor să cânt cântecele drăceşti pe care le-am învăţat, Dar eu îndată lăcrimam şi-mi loveam pieptul cu mâinile şi-mi aduceam aminte de făgăduinţa ce-am făcut-o când am plecat la pustie. Mă duceam cu mintea la icoana Născătoarei de Dumnezeu „chezăşuitoarea mea, şi plângeam în faţa ei, cerând să alunge ghidările mele. rele care atacau astfel nenorocitul meu suflet; După ce lăcrimam îndeajuns şi-mi băteam cu putere pieptul, vedeam olumină care. strălucea împrejurul meu. Şi din această clipă peste potopul de gânduri venea o linişte statornică.

Dar cum îţi voi povesti, părinte, gândurile care mă minau iarăşi la desfrânare? Foc se aprindea îalâuntral nefericitei mele i-nimi; ioată mă ardea şi mă aţâţa spre pofta împreunării. Îndată ce însă un gând ca acesta mă ataca, mă aruncam la pământ şi udam pământul cu lacrimi, socotind că apare chezăşuitoarea mea, ca o apărătoare în faţa mea, călcătoarea de lege, şi i ceream pedeapsă pămuru călcarea făgăduinţei. Nu mă sculam de la pământ – şi se întptipla să stau la pământ zi şi noapte – până ce nu mă lumina acea (dulce lumină şi-mi alunga glodurile ce mă tulburau. Ochiul gândirii mele deci îl îndreptam totdeauna, fără încetare, spre chezăşuitoarea mea, rugând-o să fie într-ajutor aceleia care trecea prin atâtea primejdii în nesfârşitul pustiului. Şi aveam un ajutor şi un apărător spre pocăinţă. Aşa am petrecut vreme de şaptesprezece aai! «ptându-mă cu mii de primejdii. Dar din acea vreme şi până astăzi, ajutoarea mea a fost lângă mine în toate, călâuzindu-mă prin toate».

«N-ai avut nevoie de hrană sau de îmbrăcăminte?», i-a spus Zosima.

«După ce am sfârşit acele pâini, precum ţi-am spus mai înainte „itn-am hrănit timp de şaptesprezece ani cu verdeţuri şi cu altele ce se găseau în pustie. Iar îmbrăcămintea pe care am avut-o când am trecut Iordanul s-a sfâşiat, rupându-se. Am suferit mare efeiia şi din pricina frigului, dar şi din pricina căldurii. Din cauza arşiţei ardeam, iar din pricina gerului îngheţam şi tremuram, aşa că de multe ori cădeam la pământ şi rămâneam aproape fără suflare şi nemişcată. M-am luptat deci cu multe şi felurile nevoi şi «ispite nenorocite.

Din acel timp însă şi *Ţ>mia* acum puterea lui Dumnezeu a păzit în multe chipuri păcătosul meu suflet şi smeritul meu trup. Căci am dofoandit o hrană neîmpuţinătă – nădejdea mântuirli mele – gsroliijidu-mă numai de la câte rele m-a mântuit: Mă hrănesc şi mă

02 VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

acopăr eu cuvântul lui Dumnezeu, care ţine toate. Nu numai cu pline va trăi omul, iar cei care au lepădat îmbrăcămintea păcatului cu piatră s-au îmbrăcat, dacă n-au avut acoperământ».

Când a auzit Zosima că a amintit şi citate din Scriptură, din cărţile lui Moise, din Iov şi din cartea Psalmilor, i-a spus:

«Ai citit cartea Psalmilor, maica mea, sau alte cărţi?».

Când a auzit acestea a zâmbit şi a zis bătrânului:

«Crede-mă omule, că n-am văzut de când am trecut Iordanul pe alt om decât astăzi chipul tău. Dar nici fiară sălbatică sau altă vieţuitoare n-am zărit de când am văzut acest pustiu. Iar carte n-am învăţat niciodată. Nici n-am auzit pe cineva cântând sau citind psalmi. Cuvântul lui Dumnezeu însă, Care este viu şi lucrător, dă omului cunoştinţă.

Aici este sfârşitul povestirii mele. Şi fac şi acum ceea ce am făcut când am început povestirea: te jur şi acum pe întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, să te rogi pentru mine păcătoasa.

După ce a spus acestea şi şia sfârşit aici povestirea s-a pornit să facă metanii.

Bătrânul a strigat iarăşi cu lacrimi:

— Binecuvântat este Dumnezeu, Care a făcut lucruri mari şi minunate, slăvite şi neobişnuite, cărora nu este număr. Binecuvântat este Dumnezeu, Care mi-a arătat cât de multe lucruri, dăruieşte celor care se tem de EI, Cu adevărat Doamne, n-ai părăsit pe cei care Te caută pe Tine».

Femeia însă punând mina pe bătrân nu i-a îngăduit de loc să

facă metanie, ci i-a zis:

«Te jur pe Mântuitorul Hristos, Dumnezeul nostru, omule, să nu spul la nimeni nimic din cele ce-ai auzit, până când Dumnezeu mă va lua de pe pământ. Acum mergi în pace; iar în anul ce vine mă vei vedea iarăşi pe mine, şi eu pe tine, păzit fiind de harul Iiji Dumnezeu. Fă dar, pentru Domin.il, ceea ce îţi poruncesc: acum, în Sfântul şi Marele Post al anului viitor să nu treci Iordane! după cum obişnuiţi să faceţi în mănăstire».

Zosima s-a minunat când a auzit că-i vesteşte şi rânduiala fflînăstirii. N-a spus nimic altceva decât: – Slavă lui Dumnezeu care a dat haruri mari celor care-L iubesc pe EL).

Femeia i-a grăit: …

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

Rămâi, părinte, după cum am spus, în mănăstire. firi chiar dacă vei voi să ieşi, nu-ţi va fi cu putinţă. Iar în sfânta toorl a Cinei celei de Taină, ia trupul şi sângele de viaţă făcător al lui Ilris-tos într-un vas sfinţit, vrednic de asemenea Taine şi adu ml le\ Să stai cu ele pe malul iordanului, care se învecinează cu locuinţele omeneşti. Eu voiveni acolo ca să mă împărtăşesc cu darurile de viaţă făcătoare. N-am mai avut parte de această sfinţenie de când m-am împărtăşit în biserica înaintemergătorului, înainte de a trece Iordanul, Iar acum o doresc cu o dragoste nestăpânită. Pentru aceea cer şi mă rog să nu treci cu vederea cererea mea, ci adu-mi negreşit asemenea Taine de viaţă făcătoare şi dumnezeieşti în acelaşi timp în care Domnul a făcut părtaşi pe ucenici dumnezeieştii Cine. Iar părintelui Ioan, stareţul mănăstirii în care locuieşti, splinei aceasta: Ai grijă de tine şi de turma ta, căci se petrec acolo unele lucruri care au nevoie de îndreptare. Nu vreau însă ca să-i le spui acum acestea, ci când îţi va îngădui Domnul».

După ce-a spus bătrânului cuvintele acestea şi după ce a zis: «lloagă-te pentru mine!», a fugit iarăşi în adâncul pustiei. Zosima şi-a plecat genunchii, s-a închinat locului în care au stat picioarele ei şi dând slavă şi mulţumire lui Dumnezeu, slăvind şi binecuvântând. pe Hristos, Dumnezeul nostru, s-a întors bucurându-se cu sufletul şi cu trupul. Străbătând din nou acea pustie a ajuns la mănăstire în ziua în care obişnuia să se întoarcă monahii acolo.

În anul acela Zosâma a ţinut toate sub tăcere şi n-a îndrăznit să spună nimănui nimic din cele ce a văzut. În sinea sa însă se ruga lui Dumnezeu să-l arate iarăşi chipul acela dorit. Se mimica şi se întrista,

gândindu-se la lungimea anului şi voia ca anul să se facă de-o zi, de era cu putinţă. Iar când. a sosit Duminica de la început!) } Sfinţitului şi Marelui Post, toţi ceilalţi au ieşit îndată, cântând obişnuita rugăciune, dar pe el I-a apucat o boală eu fierbinţeli şi 1. – a silit să rămână în mănăstire. Atunci Zosima şi-a amintit de cuvintele cuvioasei: «Chiar dacă vei voi să ieşi din mănăstire, nu-ţi va fi ai putinţă)). După trecerea că torva zile, s-a sculat de pe boală şi a rămas mai departe în mănăstire.

Când monahii s-au întors iarăşi *şi* s-a apropiat seara Cinei ceţei de taină, Zosima a făcut cum! s-a poruncit. Într-un potir mic: luat curatul trup şi cinstitul sânge a lui Hristos, Dumnezeul nostru; iar într-un paneraş a pus smochine, fimee şi puţină linte mulata în apă. A plecat deci când s-a făcut seară târziu şi s-a aşezat p

«VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

Întalul Iordanului, aşteptând sosirea cuvioasei. Sfinţita femeie zăbovea, Zosima însă o-a adormit, ci privea eu stăruinţa spre pustie, aşteptând să vadă ceea ce dorea să vadă. Şi pe când sta jos zicea bătrânul în sinea sa: «Oare, nu cumva eu nevrednicul am împiedicat-e să vină? Oare, nu cumva a venit şi pentru că nu m-a găsit s-a întors iarăşi? Zicând acestea a plâns şi plângea cu suspine. *A* ridicat apoi ochii către cer şi a rugat pe Dumnezeu, zicând: «eSă nu mă lipseşti, Stăpâne să văd iarăşi ceea ce ai îngăduit să văd! Să hm plec gol, ducând cu mine mustrarea păcatelor mele!». Eugându-se acestea cu lacrimi a trecut la alt gând, căci zicea întru şine: «Dar ce va fi chiar dacă va veni? Nu este nicio barcă. Cum va trece Iordanul şi cum va veni la mine? Vai de mine, nevrednicul! Vai de mine nefericitul! Cine m-a lipsit, în adevăr, de un asemenea bine?».

Pe când bătrânul gândea acestea, iată a venit şi cuvioasa femeie. Ea stătea de partea cealaltă a Iordanului de unde şi venea, Zosima s-a sculat, bucurându-se, veselindu-se şi slăvind pe Dumnezeu. Şi iarăşi s-a muncit cu gândul că n-ar putea să treacă Iordanul. O vede însă că înseamnă Iordanul cu semnul cinstitei cruci – căci după cum spunea, în noaptea aceea era lună plină – şi odau! cu facerea semnului crucii a păşit pe apă şi mergea] se deasupra apelor, îndreptându-se către el. Zosima voia să-i facă metanie, dar ii-a oprit strigând, pe când mergea încă pe apă:

«Ce faci, părinte? Eşti preot şi ţii în mină şi Tainele câtuxtne zeieşti!».

Zosima a dat ascultare vorbelor ei. Când a ajuns la uscat, a zis către bătrân:

«Binecuvântează, părinte, binecuvântează *l*».

El a răspuns tremurând – căci îl cuprinsese spaima la vederea aceea prea minunată:

«Cu adevărat Dumnezeu este nemincinos, căci El a făgădui t că cei care se curăţesc pe ei înşişi se vor asemăna lui Dumnezeu. atât cât este cu putinţă. Slavă Ţie Hristoase. Dumnezeul nostru, Care n-ai îndepărtat rugăciunea mea şi mila Ta de la robul Tău. Slavă Ţie Hristoase, Dumnezeul nostru, Care mi-ai arătat prin aceasta roabă a Ta cât de mult mă depărtez de desăvârşire».

Şi după ce a spus acestea, femeia i-a cerut să rostească sfântul Simbol al credinţei şi, rugăciunea: «Tatăl nostru, Care eşti în ceruri…», După ce a îndeplinit acestea şi s-a sfârşit rugăciunea, a dat bitfâhului obişnuita sărutare a dragostei. Şi astfel s-a împărtăşit nu Tainele de viaţă făcătoare. Apoi şi-a ridicat mâinile spre cer. a suspinat cu lacrând şi a strigat aşa *t*

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

«Acum liberează pe roaba Ta, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, că au văzut ochii mei mântuirea Ta!».

După aceea a spus bătrânului:

«iartă-mă, părinte, dar îndeplineşte altă dorinţă al meu, Acum du-te în – mănăstire, păzit fiind de harul lui Dumnezeu. În anul următor vino iarăşi la acel pârâu unde m-ai întâlnit mai înainte. Vino* negreşit, pentru Domnul, şi mă vei vedea din nou, după cum vrea

Domnul».

«Dacă ar fi fost cu putinţă, i-a răspuns el, să te urme/ di acum înainte şi să-ţi văd mereu cinstita ta faţă! îndeplineşte ins; o singură cerere a bătrânului şi gustă puţină mâncare din cele ce ţi-am adus aici».

La aceste cuvinte îi arătă ce avea în paneraş… Ea şi-a întins vârful degetelor de linte, a luat trei boabe, le-a dus la gură, spunând ea ajunge darul Duhului pentru a păstra neîntinată fiinţa sufletului. Spunând acestea, a zis din nou către bătrân:

«Pentru Domnul, roagă-te, roagă-te pentru mine şi adu-ţi aminte de mine, ticăloasa!».

Zosima s-a atins de picioarele el şi i-a cerut să se roage pentru biserică, pentru lume şi pentru el. După aceea, cu lacrimi, a lăsat-o şi a

plecat în timp ce el. suspina şi se tânguia. Căci în adevăr îndrăznea s-o oprească pe cea eu neputinţă de oprit. Ea, însemnâind din nou Iordanul, a călcat pe ape şi mergând pe deasupra lor a trecut ca şi mai înainte. Bătrânul s-a întors cuprins de bucurie şi de frică multă. Se dojenea însă că n-a căutat să afle numele cuvioasei. Dar nădăjduia să-i afle în anul următor.

După trecerea anului, s-a dus iarăşi în pustie săvârşind toate, adică. după obicei, şi alergând la acea minunată privelişte. Mergând de-a lungul pustiei a dat de unele semne care-i arătau că a găsit locul căutat. Şi. se uita în dreapta şi în stânga, plimbându-şi. privirea în toate părţile, ca un vânător prea iscusit, care vrea să ştii/ unde va vâna animalul cel bun. Dar când a văzut că nu se mişcă nimic de nicăieri, a început iarăşi să verse lacrimi şi ridicându-şi privirea în sus, s-a rugat spunând".

«Arată-mi, Doamne, comoara Ta nepângărită pe care ai asw i îţi pustie. Arată-mi, rogu-mă, pe îngerul în trup, de care nu este vrednică lumea!».

După ce s-a rugat astfel, s-a dus la locul care avea chipul unul pârâu şi a văzut în partea dinspre răsăritul soarelui pe cuvioasa

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

când moartă, Mâiniic îi erau aşezate pe piept, iar trupul! era aşezat îndreptat cu faţa către răsărit. Alergând Zosima spre ea, a spălat picioarele fericitei tis lacrimi, căci nu îndrăznea să atingă altă parte a trupului.

După ce a plâns îndelungat şi a rostit psalmi potriviţi cu timpul şi cu fapta, a făcut 6 rugăciune de îngropare. Apoi a spus în el însuşi: «Se cuvine, oare, să îngrop trupul cuvioasei? Oare, nu – i va displăcea cuvioasei această faptă *1*». Pe când zicea aceasta, vede o însemnare scrisă pe pământ, care glăsuia astfel:

«Îngroapă, Părinte Zosima, în acest loc, trupul smeritei Maria. Dă ţarinei ţarina. Roagă-te mereu către Domnul pentru mine. M-am săvârşit în luna lui Farmuti, după numărătoarea egiptenilor, iar după romani, aprilie, chiar în noaptea Patimii celei mântuitoare, după împărtăşirea Cinei celei de taină şi dumnezeieşti».

Când a citit bătrânul aceste cuvinte s-a bucurat că a aflat numele cuvioasei. A aflat apoi că îndată după ce s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine pe malul Iordanului, s-a dus numaidecât la locul în care să săvârşit. Şi calea pe care a mers-o Zosima obosind douăzeci

de zile, Maria a făcut-ţi într-un ceas. Îndată apoi s-a *du** către Dumnezeu.

După ce a slăvit pe Dţimnzeu şi a udat cu lacrimi trupul ei a scris:

«Este timpul, smerite Zosima, ca să săvârşeşti ce ţi s-a poruncit. Cum vei face groapa nefericitule, căci n-ai nimic în mâini potrivit pentru asta *î*».

Spunând acestea a văzut la *mâc a* depărtare un Lemniso? aruncat în pustie, pe care l-a luat şi a început aşa zicând să sape. Pământul, fiind uscat, n-a ascultat de bătrânul care se ostenea. Zosima a obosit, udându-se tot de sudoare, şi oftând puternic din adâncul inimii, şi-a ridicat ochii şi a văzut *un* leu mare stând alături de trupul cuvioasei şi frângânu-i picioarele. Când a văzut fiara s-a cutremurat cu temere, mai ales că şi-a adus aminte de cuvintele Mariei care a spus că n-a văzut vreun animal sălbatic, /\ făcut deci semnul crucii, cu credinţa că puterea celei ce zace îl va păzi nevătămat. Leu! a început să se apropie de bătrân, salutându-3, nu numai cu mişcările sale dar şi prin intenţia pe care i-o arăta.

Zosima a zis către leu:

«De vreme ce, fiară, marea cuvioasă a îngăduit ca să i se îngroape trupul, iar eu sunt bătrân şi nu am putere să fac groapa, căci nu am sapă potrivită pentru această treabă, şi apoi au pot să

VIAŢA SFINTEI MĂRIA EGIPTEANCA

mă întorc atâta cale ca să aduc o unealtă potrivită, Ea uşadur cu unghiile tale ceea ce trebuie, ca să dăm pământului trupul CUVI oase i >.

Şi îndată la cuvântul bătrânului, leul a făcut cu picloaroli îi dinainte o groapă atât cât era de ajuns să îngroape trupul.

După ce iarăşi bătrânul a spălat cu lacrimi picioarele ruşi oase! şi după ce s-a rugat mult pentru toate, a acoperit cu pământ trupul ei. De faţă era şi leul. Trupul cuvioasei era gol ca şi mal înainte şi nu avea nimic altceva decât acea haină ruptă pe cară i-a aruncat-o Zosima, cu care Maria, cu faţa întoarsă, şi-a acoperit unele părţi ale trupului ei. După aceea au plecat amândoi; leul a plecat spre adâncul pustiei, ca o oaie, iar Zosima s-a întors binecuvântând şi lăudând pe Hristos, Dumnezeul nostru.

Când a ajuns la chinovie a povestit toate monahilor fără să ascundă ceva din cele ce a auzit şi a văzut. Le-a povestit pe toate cu

de-amănuntul de la început, încât toţi se minunau de măreţiile lui Dumnezeu şi au săvârşit cu frică şi cu dor pomenirea cuvioasei iar foan, stareţul mănăstirii, a găsit în mănăstire unele lucruri care aveau nevoie de îndreptare, pentru ca nici în aceasta să nu fie zadarnic cuvântul cuvioasei.

Zosima s-a săvârşit în acea mănăstire, în vârstă de o sută de ani.

Monahii au povestit prin grai din om în om această povestire şi ofereau pilda de obştească folosinţă celor care voiau să o asculte. Până azi n-am auzit de la nimeni că povestirea aceasta este predată în scris. Eu, ceea ce am auzit din viu grai, aceea o fac cunoscut prin această istorisire scrisă. Se poate întâmpla ca şi alţii să fi scris viaţa cuvioasei şi negreşit mai strălucit decât mine; o asemenea scriere, la a mea cunoştinţă n-a venit. Am scris-o după puterea mea. N-am voit să prefer altceva decât adevărul. Dumnezeu, Care răsplăteşte cu dărnicie pe cei care scapă la Dânsul, să dea ca răsplată folosul celor care vor citi povestirea, iar pe cel care a poruncit să fie predată în scris să-l învrednicească a-l face părtaş stării şi vredniciei acestei fericite, despre care vorbeşte poc-da. IU coaia?

vestirea, împreună eu toţi care au bhie-plăcut Lui din veac. prin contemplaţie şi fapte.

Să dăm şi noi slavă lui Dumnezeu, împăratul veacurilor, ca să ne învrednicească să dohândim milă în ziua judecăţii, în Bâfeâas Iisus Domnul nostru. Căruia se cuvine toată slava, cinstea şi iiint-chinăciunea, totdeauna împreună cu Tatăl cel fără de început şi, cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Duh, acum şi *tmsm*-rea şi în vecii vecilor. Amin.

ISTOEIE DE FOLOS DIN SCRIERI VECHI AŞEZATĂ

Care arată aducerea aminte de minunea cea mgfe ce s-a făcut când perşii şi barbarii au înconjur, oaste Constantinopolul; după judecata lui DumM zeu, aceştia a «pierit şi cetatea au! ăsat-o nestricată, prin rugăciunile Preacuratei Stăpânea noastre le Dumnezeu Născătoare, şi de atunci se cântă aci tă cântare de mulţumire, care se numeşte Acatist.

Pe vremea lui Iractte, împăratul grecilor, Hosroc, 2 care avea atunci stăpânia perşilor, a trimis pe Sarvar, 3 voievodul saci, cu mulţime de oşti în toată latura răsăritului, care era sub stăpânirea grecească, ca să străbată prin ea ca un fulger oarecare cu foc arzând,

topind şi pierzând. Deci acesta, cu multă îndrăzneală fără temere, a umblat prin părţiie răsăritului, stricând şi pierzând pe grecii care se aflau în ele, nefiind nimeni ca să-l oprească sau să stea împotriva puterii lui celei multe; şi încă fiind atunci puterea grecească foarte slabă, pentru cruzimea cea grea şi în chip de fiară a lui Foca, zis tiranul, care tiraneşte, iar nu ca un împărat, ţinuse de curând stăpânia grecească. Însă ajungând Sarvar şi până la Cal-cedoh. a pus castre împrejurul lui şi tot ce trebuia spre strţearjeq acelei cetăţi mari împărăteşti a pregătit; că aceea gândea şi de aceea se sfătuia şi pentru aceea în tot chipul se nevoia. Nişte lucruri ca acelea văzând împăratul Iraclic, care după tiranul Foca de curând stătuse împărat şi fiind în mare durere şi scârbă „lăsându-şi împărăţia a mers pe Pontul Euxinului (Marca Neagâă).

1 Vezi nota 1, pag, 2 f».

2 Vezi nota, 2, pag. 29.

3 Referire la generalul persan Şahrbaraz.

Domnia lui Phoeas (602 – 610) s-a constituit într-un regim titanii «de persecuţii religioase în Bizanţ.

5 Sau Chalkedon, oraş în Bitinia.

Mn

ISTORIE DE FOLOS

Şi încă mai strângând oaste, fără de veste, când nimeni nu ştia, a mers în ţinuturile Perşilor. De a cărui mergere împărătească auzind Hagan 6 al sciţilor, îndată a sărit la război şi a umplut marea de corăbii şi pământul l-a umplut de oameni călări şi pedeştri. Iar pe acei oameni, care rămăseseră în Constantinopol, Serghie, 7 care a fost patriarh atunci, i-a mângâiat şi i-a învăţat zicând: îndrăzniţi, fiilor, şi să punem nădejdea mântuirii noastre întru Dumnezeu şi la Dânsul să ridicăm mâinile şi ochii noştri din tot suffetul şi ne va izbăvi pe noi de relele ce ne-au înconjurat şi toate sfaturile barbarilor, care sunt asupra noastră, le va risipi. Cu nişte cuvinte ca acestea întărind patriarhul pe oamenii cei ce s-au aflat *în* cetate, au răbdat fiind întăriţi cu credinţă întru preacurata Născătoare de Dumnezeu şi întru Hristos, Dumnezeul nostru, Care, pentru milostivire, a voit de a luat trup dintr-însa şi aşteptând ca să dobândească spre sine mila Lui, au răbdat nădăjduindu-se, căruia, sau şi învrednicit peste puţin şi nu i-au amăgit nădejdea lor. Pentru că un boier de sfat anume Vonos, 8 care era pus de împărat spre paza cetăţii, cât era cu putinţă a se pricepe împotriva

ostaşilor acelora, nu s-a lenevit, toate lucrându-le şi făcându-le. Că a zis că voieşte Dumnezeu ca să nu şedem noi în deşert şi fără de lucru, ci să şi lucrăm câte ceva şi să gândim şi noi şi să avem toată nădejdea izbăvirii noastre întru acela, că aşa şi Iosua, feciorul lui Navi, a poruncit de a făcut înşelăciuni şi meşteşuguri asupra gheanilor. * Şi Ghedeon 10 asupra madiamitenilor a întrarmat ostaşii săi cu apă şi cu luminări. Aşa şi Vonos, sfetnicul cel mare, a întărit zidurile cetăţii şi a găsit toate cele ce trebuia la război. Iar Serghie, patriarhul luând sfintele icoane ale Maicii lui Dumnezeu şi mai vârstos acela în care era Mântuitorul prunc mic zugrăvit ţinându-se pe mâinile Maicii Sale, a înconjurat pe deasupra zidurilor cetăţii, acelora adică întărire dându-le, iar barbarilor celor potrivuici groază, fugă şi pieire; pe care neprietenii ce năvăliseră asupra cetăţenilor, mai pe urmă i-au dat pierderii. Iar de vreme ce perşii care tăbărâseră asupra Calcedonului începuseră a arde oraşele cele de pe lângă Calcedon şi altele toate a face, câte

6 Vezi nota, 8, pag. 51.

7 Vezi nota 9, pag. 52.

a Patriciul Bonus. Vezi nota 10, peig. 52.

ISTORIE DE FOLOS Mi obişnuiesc prădătorii a face şi oraşele a strica, asemenea –, i sciţii şi barbarii ca şi perşii făcând; pentru aceea patriarhul iarăşi Inimi icoana cca. nefăcută de mână a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi Dumnezeiescul veşmânt al Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, încă şi lemnele cele de viaţă făcătoare şi umblând împrejur pe zidurile cetăţii şi cu lacrimi rugându-se zicea: Scoală-Te, Doamne – ajută nouă şi să se risipească vrăjmaşii Tăi şi să se stingă ca fumul şi să se topească ca ceara de faţa focului. Şi încă nu trecuseră trei zile după arderea aceea ce făcuse ei şi iaia» s-a apropiat de cetate toată oastea voievodului sciţilor. Şi atâta era de mare tabăra potrivnicilor şi rânduită spre mulţime multă şi întărită cu arme şi cu paveze, cât cu adevărat zicând, puteau să stea zece sciţi împotriva unui grec. Însă Doamna, stăpâna cea preacurată, care se osteneşte pentru creştini, ajutătoarea cea grabnică a celor ce o cheamă pe dânsa, cu ostaşii ce se întâmplaseră atunci în dumnezeiască ei biserică, ce se cheamă Fighi, 11 pe mulţi clin sciţii ce se oşteau asupră-le, au ucis. Acest ajutor ce a făcut creştinilor stăpâna cea atotputernică, Maica lui Dumnezeu, nu numai căderea acelor ostaşi prin greci a adus, ci şi întărirea voievodului sciţilor întru nepricepere o a mutat cu a sa voievozie şi încă şi-au cunoscut şi pierderea sa cea de

istov *n* ce era să li se întâmple lor peste puţin mai pe urmă. Şi dacă au văzut acei ostaşi acea cădere a lor atât de mare dinaintea orăşenilor ce se făcuse atunci, au cunoscut că este semnul începăturii pierderii lor. Deci, din aceasta socotind grecii şi umplându-se de mare îndrăzneală, au început a face gătire de război asupra lor în toate zilele, având pe Maica lui Dumnezeu, care le ajută lor şi-i face pe dânşii mai tari decât aceia, care meşteşugurile şi puterea sciţilor tulbura şi ştiinţa lor de oaste. După acestea cu voia de obşte a patriarhului şi a mai-mareâus cetăţii şi a tuturor orăşenilor au fost trimişi oarecare din cetate cu daruri ca să grăiască sciţilor şi să-i îndemne pe ei spre pace. Iar Hagan acela, având năravde fiară, iar nu de om, şi mai vârtos fiind cu năraviubitor de argint, darurile a luat şi negrijindu-se de acea cerere de pace, a trimis solii înapoi cu nicio ispravă, nu

9 Aluzie, probabil la înconjurarea şi cucerirea cetăţii Ai, printr-o sâni tageină. Cf. Iosua Navi, cap. 8.

10 Judecători 7, 10 – 20.

! 1 Biserica Izvorul Maici» Domnului. 12 Adică cu totul, cu desăvârşire.

«n-ai aceasta zicându-le lor: Nu vă amăgiţi întru Dumnezeul în care credeţi, căci cu adevărat mâine voi lua cetatea voastră cu mâna mea ca pe o pasăre şi vreau să o pustiesc; şi pentru mila unea voi slobozi pe voi toţi cu câte o dulamă şi vă veţi duce din cetate unde veţi vrea; iar altă milă afară de aceasta spre voi nu voi arăta. Şi a grăit fâncă şi mai înainte acest ticălos şi alte cuvinte multe de hulă asupra lui Hristos, Dumnezeul nostru şi asupra celei ce L-a născut pe Dânsul. Deci, nişte cuvinte ca acestea auzind de la cei trimişi, locuitorii cei din cetate, toţi preoţii, clericii, călugării şi tot poporul suspinând din adâncul inimii şi alergând la sfintele lui Dumnezeu biserici şi ridicându-şi mâinile la cer şi cu multe lacrimi rugându-se, au zis: Apărătorul nostru, Doamne, Doamne, caută din sfânt locaşul Tău şi vezi pe acest spurcat barbar şi pe cei ce sunt cu dânsul cum îndrăznesc a huli numele Tău cel mare şi sfânt; surpă-l pe dânsul Păzitorul nostru, Doamne, ca să nu zică: Unde este Dumnezeul lor? Că Tu eşti Dumnezeul nostru, Care celor mândri le stai împotrivă şi cauţi spre cei smeriţi, că puterea Ta este neasemănată şi stăpânia Ta nebiruită. Auzi cuvintele barbarului acestuia care le-a trimis hulindu-Te pe Tine, Cel

ce stăpâneşti toate, izbăveşte cetatea moştenirii Tale şi poporul cel numit cu numele Tău. Şi aşa rugându-se şi plângând poporul, Dumnezeu a oprit venirea perşilor la Hagan, care orânduise să fie, ucigând nu puţin dintru aceia, pe care trimitea unul la altul şi câte două şi câte trei zile pe margine a se bate şi prin cetate a umbla şi a da război n-au încetat, iar cele de treaba obştii precum se sfătuise, era gata despre amândoi şi pe uscat meşteşugurile cele de stricarea zidului le apropia, maşinile de aruncat şi altele spre sfărâmarea cetăţii; iar pe mare rânduita mulţime multă de corăbii perseşti, aşa cât de odată şi într-un ceas a lovit cu război asupra cetăţii şi pe uscat şi pe mare; iar când se făcea războiul acesta, atunci Hagan luând pe câţi avea călăraşi mai aleşi, a venit spre părţile gurii mării celei mari şi s-a arătat oştilor perseşti; asemenea şi voievodul perşilor s-a arătat lui, acela adică dinspre Asia, iar celălalt dinspre Europa ca nişte fiare sălbatice au răcnit asupra cetăţii, socotind gata a o avea spre vânat totuşi. Dar cine va spune ibinunile lui Dumnezeu, care s-au făcut atunci? Sau milostivirea spre noi a Preacuratei Fecioare cine va putea să o povestească?

ISTORIE DE FOLOS l»: >

Pentru că Hagan umplând de corăbii sânul mării ce se cheamă Clic-ratos *a* şi cu ostaşii ce erau în ele, încă şi cu cei ce se băteau pe uscat, se sileau să răstoarne zidurile cetăţii şi cei ce băteau spre mare dinspre sânul Cheratului socoteau că în curând vor lua cetatea. Iar Domnul şi Dumnezeul nostru cel hulit de dânşii, Care preţuâindenea este ca un Dumnezeu, pentru rugăciunile Fecioarei de Dumnezeu Născătoarei, care L-a născut pe Dânsul, nădejdiâle lor netrebnice şi deşarte le-a arătat; pentru că atâta mulţime de cei potrivnici sub fiecare lături de zid ostaşii grecilor au ucis, cât în «a «putut cei vii să ardă pe cei morţi şi aceasta s-a făcut celor ce se băteau pe uscat şi se sileau pe pământ să răstoarne zidurile, iar corăbiile împreună şi cu ostaşii ce erau în ele le-a înecat fără de veste Stăpâna de Dumnezeu Născătoarea în preajma dumnezeieştii biserici din Vlaherne, 14 ridicând asupra lor înfricoşător şi silnic vifor; pentru că fiind aproape de dumnezeiască biserică ei, foarte întărâtându-se marea şi înălţându-se după voia lui Dumne-apu, pe toţi de grab i-a cufundat şi i-a înecat împreună cu corăbiile şi putea să se vadă acolo minune mare şi nespusă; că marea şi-a înălţat valurile întocmai ca munţii şi în chipul unei fiare sălbatice s-a sălbăticit şi tulburându-se asupra vrăjmaşilor

Maicii lui Dumnezeu, cumplit sărea asupra lor şi fără de milă i-a sorbit, aşa. precum oarccând a făcut egiptenilor, care goneau pe Israelul cel de demult, care a trecut pedestru prin ea cu minunată vedere. Aşa dând război înainte pentru a sa cetate, Născătoarea de Dumnezeu şi Apărătoarea a făcut biruinţă fără de sânge cu această vitejie, degrab înecând pe aceia, care aduseseră acel război asupra moştenirii ei şi ridicaseră armă asupra lor; şi dând acele arme de război pe repejunile mării; iar pe aceia care îşi puseseră nădejdea mântuirii spre dânsa, păzindu-i ca pe o moştenire a sa fără de nici e primejdie de asuprelâfe ce le veniseră asupra. Că atunci şi însuşi mai-marele lor Hagan văzând cu ochii pieirea ostaşilor săi acolo, oare unde într-un loc înalt stând cu călăraşii săi cei aleşi, s-au bătut cu mâinile peste obraz şi peste piept. Iar cei ce erau în cotate şi dădeau război împotriva neprietenilor, dacă au văzut pierderea vrăjmaşilor ce se făcuse în mare, îndată întărindu-se cu

13 Veche denumire a Cornului de Aur (Chrysokeras)

14 Biserică şi palat cu acelaşi nume, într-un cartier nordic al Constan-iijiopolului.

puterea lui Dumnezeu şi întrarmându-se cu tăria Fecioarei de Dumnezeu Născătoarei, au deschis porţile cetăţii şi strigând şi chiuind au alergat asupra vrăjmaşilor. Deci, cită bucurie şi tărie au avut ostaşii cetăţii, atâta frică de mare au avut şi barbari. Şi putea să vadă atunci cineva preaslăvita vitejie a Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, că şi pruncii cei mici şi femeile s-au pornit asupra barbarilor şi au intrat în mijlocul oştilor vrăjmaşilor săi şi atâta ucidere au făcut barbarilor, cât nu este cu putinţă nici cu cuvântul a socoti. Acolo cu adevărat s-a plinit ceea ce s-a zis: «Unul gonea o mie, iar doi zece mii». O putere şi tărie ca aceasta a dăruit Preacurata Fecioară şi Stăpâna de Dumnezeu Născătoarea celor neputincioşi şi slabi. Iar dacă a apus soarele şi a venit noaptea, atunci uneltele cele de război, pe care le aduseseră barbarii pe roate pentru luarea cetăţii, toate le-au băgat în foc, poruncind ţăranilor să ardă acele măiestrii şi meşteşuguri ale *lor*, de vreme ce făcuse cu dânşii milă Născătoarea de Dumnezeu. Iar patriarhul şi toţi cetăţenii, ridicând mâinile la cer, cu lacrimi mulţumire au adus şi au zis: „Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie, mina Ta cea dreaptă, Doamne, a zdrobit pe vrăjmaşi şi întru

mulţimea slavei Tale ai sfărâmat pe cei potrivnici". e şi aşa nebunul Hagan, care venise cu mulţime multă de ostaşi, s-a întors înapoi cu ruşine. Asemenea şi voievodul, care adusese acele oşti perseşti punându-şi mâna la gură şi acoperindu-şi faţa, căci dintru atâtea mii cu puţin număr rămăsese, şi el cu ruşine s-a întors la ţara sa. Aşa slujitoarea dumnezeieştii rmeluieli şi a bunătăţii lui Dumnezeu, Preacurata şi cea cu totul fără prihană Născătoarea de Dumnezeu, ajutătoarea cea tare a creştinilor, şia arătat puterea sa pentru apărarea noastră; şi atât de mare şi slăvită izbăvire ne-a dăruit nouă, căreia, spre aducere aminte de acea facere de bine atât de mare, îi facem această adunare de acum rugăciune cu tot poporul şi praznic cu priveghere, aducându-i captări cu bună mulţumire, ca praznic, Acatist I-a numit Biserica a toată lumea şi l-a aşezat să-l prăznuim Maicii lui Dumnezeu pe vremea aceasta, când şi biruinţa s-a făcut prin Maica lui Dumnezeu. Şi Acatist l-a numit, adică neşeclere; pentru că aşa au făcut atunci clericii Bisericii şi tot poporul cetăţii.

15 Ieşire 15, 6 – 7. –

ISTORIE DE FOLOS

MINUNEA A DOUA ASUPRA SARAZINILOR 1G

După ce au trecut treizeci şi şase de ani de la bătălia cea dintâi ce s-a făcut asupra lui Hagan şi a sciţilor şi a perşilor 17 pe vremea împărăţiei lui Constantin Bărbosul, ’3 iarăşi a venit Roisto-lom 19 cel mare al sarcinilor cu mulţime de corăbii asupra aceleaşi cetăţi împărăteşti şi îndată a stat lângă ţărmul dinspre Evdom20 de la care în toate zilele se făcea război pe mare asupra cetăţii de primăvara până toamna şi se ducea de ierna la Cizic21; şi iarăşi venea primăvara la Constantinopol şi iarăşi făcea război pe mare şi şapte ani tare s-a bătut şi multe corăbii de ale sale a pierdut şi mulţi ostaşi întrarmaţi şi toată gătirea cea de oaste, care adusese cu sine. Şi s-a întors înapoi la ţara sa şi aicea cu mare lipsă şi fiind ei în părţile Salei 22 şi bătând vânt iute şi mare împotriva lor după dreapta mânie a lui Dumnezeu a pierit şi cu ajutorul Maicii lui Dumnezeu toţi s-au înecat în mare. Asemenea şi în alte vremi de multe ori pornindu-se acei ticăloşi asupra acelei cetăţi de Buriinezeu păzite, plinindu-se şi pornirile sale cele nebuneşti, deşerţi şi plini de ruşine s-au întors.

MINUNEA A TREIA ASUPRA AGARENILOR 23

Însă pentru că iarăşi puterea lor pretutindenca se înălţase intru mărime de la răsărit şi de la apus crescând şi întru mulţime ieşind,

întâi a venit asupra împărăţiei perşilor şi de acolo în Egipt şi în Libia, făgăduindu-se creştinilor că nu-i vor sili pe dânşii să se lepede de credinţa cea drept-credincioasă şi fără prihană, care este în Hristos Dumnezeul nostru; care făgăduinţă nu au păzit-o, ci, încă pe mulţi i-au făcut mucenici, pentru că nu vreau să calce cinstita cruce, că silea pe creştini să facă aceasta. Şi iarăşi

16 Este vorba de avari.

17 lâferirc la cel de al doilea asediu al Constantinopolului, peireeul în anii 717 – 718 la interval de peste trei decenii de la primul asediu (574-<178).

«Vezi nota 12, pag. 53.

19 Căpetenie a avarilor.

20 *l'e* coasta estică a Bosforului.

21 Vezi nota 15, pag. 53.

22 N-am reuşit identificarea Salei.

23 Nume generic dat aceloraşi arabi omeiazi (fiii roabei. \fe.are ţiitearei» lui Avraam).

4 W

ISTORIE DE FOLOS

zic, că au cuprins tot pământul prădându-i şi înconjurând India, Etiopia, Spania, poporul m-am\ ruşilor şi Libia, a mai *pe* urmă de toate au tiâhărit şi asupra acelei cetăţi împărăteşti, vând să o ia. Când împăratul Leon Isaurul B luase de curând împărăţia, care se făgăduise că le va da lor dajdic. Iar ei îi sileau pe dânşii ca să pună şi străjile sale ia cetate, că se nădăjduia spre mulţimea oştilor şi a acelora câţi erau de ai lor şi câţi fuseseră aduşi cu plată, de făcuse mulţime multă de oşti şi a celor din corăbii; că a fost numărul corăbiilor o mie şi opt sute, precum scriu istoricii cei mai nevoitori. Şi şi-au pus ostile sale înaintea cetăţii, acei rătăciţi luptători împotriva lui Dumnezeu. Dar încă nicio apropiere de zidurile cetăţii n-au făcut; că se zăboveau cu facerea de case, socotind că vor locui în ele ca acasă, aşa puseseră ci în – mintea şi în gândul lor; dar Domnul a făcut deşarte sfaturile lor, că iubitorul de Hristos popor, care era în cetate, făcea slujbe neîncetat, precum aveau ei obicei a face pentru pacea şi bun aşezământul creştinilor. Şi atunci luând ei preacinstit lemnul Crucii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi sfintele icoane ale Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, au umblat împrejur pe zidurile cetăţii; şi ridicându-şi mâinile la Dumnezeu, au zis: «Scoa-îă-Te, Doamne, ajută nouă şi nu lepăda pe

poporul Tău, până în sfârşit, că iată, vrăjmaşii Tăi s-au întărit şi cei ce Te urăsc pe Tine au ridicat capul; nu da moştenirea Ta spre ocară, ca să stăpânească paginii peste noi, ca să nu zică vreodată: Unde este Dumnezeul lor? Ci ca să cunoască, ca numele îţi este Domnul Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl, Iar un călăraş oarecare săracân Sofie, din cei potrivnici, cuvinte de hulă zicând asupra cetăţii, chemând-o cetatea lui Constantin şi Biserica cu nume prost nu-naind-o, căzând de pe cal într-o groapă, a murit. Încă şi un hoge de ai lor suindu-se într-un copac înalt, ca să vestească rugăciunea lor, asemenea şi acela căzând jos cu ticăloşie şi-a lepădat din sine sufletul său cel fără de Dumnezeu, După aceea s-au sfătuit să ridice război şi asupra bulgarilor, că doi voievozi erau şi unul a rămas să strice împărătească cetate, iar altul s-a dus asupra bulgarilor să se bată cu dânşii cu care lovindu-se, a rămas biruit de dânşii şi a căzut în oastea lui mai mult decât douăzeci de mii; iar cei ce au rămas s-au întors cu ruşine la ai săi. Însă după întoarcerea de la bulgari se silea să treacă cu corăbiile ce le adusese spre partea dinspre Vlaherne; dar s-au oprit de un lanţ de fier

21 Referire la noile campanii arabe în Asia Mică desfăşurate în perioada anilor ’726 – 739.

23 Vezi nota 4 pag, 35.

ISTORIE DE FOLOS

1) 7

ce în întins de la Constantinopol până la Galata; i neputând să facă ceea ce se sfătuise. Şi aşa au mers cu corăbiile la locul ce se cheamă Sosten27 şi la alte limanuri mai mici şi acolo foarte morţi dintr-înşii au crăpat de iuţimea frigului şi multe corăbii de viate»! groaznice s-au sfărâmat şi altă mulţime de corăbii mari, greefin le-au ars. Iar oraşul a fost într-o mare strâmtoare pentru lipsa de cele de trebuinţă oamenilor. Şi protivnicii toate cele ce îi se sntâmplase lor fără nicio fereală mâncau şi întru amară nevoie au căzut de foame cât şi trupuri omeneşti şi de dobitoace moarte au mâncat şi pentru o nevoie mare ca aceea, mulţi din cei vesfâtttă dintr-înşii şi viteji fugind în cetate, s-au închinat. Şi în ce cMfe pe egiptenii care goneau pe Israel de demult i-a cufundat intră adânc ca o piatră şi a adus peste dânşii apa mării, aşa şi asupra sarazinilor a adus Domnul, fugind ei de la Constantinopol. Ca întărindu-se marea cu vânt întunecat şi valuri groaznice şi arzătoare, a pierdut acele mii de corăbii. Pentru că pe

Marea Egee loergăind corăbii multe, a căzut fără de veste piatră din cer; că precum fierul când se apropie de foc i se încălzeşte răceala, aşa şi piatra aceea căzând în apa mării a făcut-o de s-a înfierbântat şi pentru fierberea aceea s-a topit smoala corăbiilor celor protivnici şi toţi s-au cufundat întru adânc, numai trei corăbii rămânând pentru înştiinţare. Şi putea să vadă cineva grămezile morţilor care zăceau lepădaţi afară pe la toate ostroavele, ţărmurile, limanurile şi şanurile mării. Deci nişte isprăvi ca acestea să se spună şi altor popoare, precum zice psalmistul şi toată gura creştinească să cânte ewastr sfinţit: «Tu, Doamne, ai sfărâmat capetele balaurilor în apă şi spre aceasta să se adauge cu mare glas şi cântarea israelitenilor cea de la Ieşire: „Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preslă-*tttf* Până la acest cuvânt viind şi privind la înălţimea «minunilor celor preasâăvite ale lui Dumnezeu şi Stăpânului şi ale singurei Preacuratei, de Dumnezeu Născătoarei, rămân fără glas de spaimă şi nu pot a afla cuvinte asemenea lucrurilor ce s-au făcut. Că ce limbă împodobită vorbitoare va putea lăuda după vrednicie pe Fecioara de Dumnezeu Născătoare? Sau în ce chip va slăvi cumse cu vine preaslăvit darul ei sau va putea preaslăvi izvorul milostivirii ei, sau va aduce ei mulţumită? Că se cade nouă cu faptele să aduceam mulţumită Maicii lui Dumnezeu; că de acestea se veseleşte şi ea singură şi Fiul ei, mai mult decât de fluiere şi de organe şi de cântările cele muziceşti, care sunt precum zicem, dragostea cea nei* Colonie genoveză pe ţărmul microasiatic al Bosforului. 27 (of la Constantinopol (Sostenia). *> Ieşire 15, 1.

făţarnică, care este capul Legii şi al profeţilor, iubirea de fraţi «rea neschimbată, milostenia cea fără de întoarcere, fecioria cea dumnezeiască, căsătoria cea după lege, curăţia cea fără de prihană, dreptatea cea stătătoare, vitejia cea după lege asupra poftelor, gradul cel tocmit după voia lui Dumnezeu, milostivirea cea fără stipafoătate, înfrânarea fără trufie, smerenia cea cu bună umilinţă, încă şi viaţa cea fără prihană, năravul cel drept, obiceiul cel smerit, iminv tea cea cu bună pricepere, gura ce grăieşte cele bune, limba care laudă pe Dumnezeu, ochiul cel ce nu se uită la destin, mâinile cele ne jefuitoare, picioarele cele negrabnice spre rău, mânia nu eeadobitocească şi care trage gândurile prin repejunile nebuniei şi alteţe, cu care omul cel făcut după chipul lui Dumnezeu şi este împreunat cu Dumnezeu, se

împodobeşte ca şi cu o podoabă de mult preţ şi frumoasă. Cu acest fel de fapte bune se cade nouă să mulţumim Născătoarei de Dumnezeu, pentru că aşa au zis cei înţelepţi, că mulţumirea din fapte, iar nu din cuvinte se face. Însă de vreme ce neputinţa firii noastre şi zăticnirea ghidului, ne face pe noi leneşi spre osteneala faptelor bune şi încet ne atingem de dânsa, csim, am zice, cu vârful degetului, pentru aceasta spre dare de muitwmita cea datornică lipsă avem. Deci, măcar şi cuvinte de cântări să aducem şi înălţând glasurile noastre şi mintea ridicându-ne, aşa *ah* xi-cern cu strigare: Tu dară, o, stăpână, de Dumnezeu Născătoare, ca ceea ce ai din fire iubire de oameni, n-ai părăsit apărând, neanrâl nostru cel creştinesc, ca o Maică iubitoare de fii împreună şi raita5 tivă şi încă pururea ne dăruieşte nouă facerile de bine, mântuiuidu-ne, acoperindu-ne, păzindu-ne, din nevoi slobozindu-ne şi din primejdii izbăvindu-ne. Deci, noi pentru aceasta mulţumim ţie şi mărturisim darul, nu tăinuim facerile de bine, lăudăm cu mare glas minunile tale, ajutorul tău preaslăvim, purtarea de grijă pentre noi o slăvim, folosinţa ta o slăvim, pe tine, Ajutătoare de bine, făcătoare te avem, milostivirea ta o vestim şi pomenind darurile tale" cele mari ce ai făcut nouă până acum şi din câte primejdii ne-am izbăvit prin tine, aceste cântări de mulţumită ca o datorie aducem ţie, nu doară că suntem vrednici facerii tale de bine. Însă iubeşue-le şi le primeşte ca de la nişte prunci ce nu pot grăi. Că pentru aceste necazuri de acum, care ne scârbesc pe noi, cerem ajutorul tă a cel grabnic şi avem nevoie de ocrotirea ta; strică smintelile cele ce; sunt între noi; risipeşte norul şi întunericul, care ne înconjoară pe noi, cu care ca într-un război de noapte suntem răniţi şi mai ales zăcând: ca şi cum am fi fără de minte, ne mâncăm trupurile noastre, nen-ISTORIE BE FOLOS

noscând rudeniile, nici gândind de cei de un neam cu noi. Şi unele ca acestea îndrăznim a face, noi care ne-am învrednicit a avea un Duh, pe Hristos unui, o credinţă, un botez, o Biserică şi aceleaşi taine. Ci ca să nu tindem cuvântul mult, pentru aceasta ne rugăm milostivirii tale, Preasfântă Stăpână, ca să luăm poporul tău şi moştenirea ta îndurările tale. Şi fii rugătoare către Dumnezeul nostru, Cel ce S-a născut din tine, ca să ne ajute nouă să nu pierim de tot şi să ne scoată pe noi din ispitele cele ce nu se pot vindeca. Vezi, stăpână, cu câte lacrimi ne udăm; deci, te milostiveşte şi nu ne lepăda pe noi până în sfârşit. Pentru ce, împărătească, întorci faţa ta de la noi şi uiţi neputinţa

noastră şi întristarea? Risipeşte frica şi spaima care vine asupra noastră; alină mânia lui Dumnezeu care s-a pornit asupra noastră şi pierderea noastră o potoleşte şi împerecherile care sunt între noi şi zarvele le împacă şi dă linişte şi pace robilor tăi. Că spre multe facerile tale de bine şi acestea adăugând, vestim totdeauna minunile tale. Şi până aici înotând, slobozind vetrele cuvântului, să stăm în limanul cel tare al tăcerii. Şi când ne adunăm, iarăşi să facem pomenire de acestea, ca să nu ne arătăm necunoscători de facerea de bine a Stăpânei; nici să facem bunătăţi prin fapte numai şi leneşi fiind prin cuvinte să aducem mulţumită, că dolbânda iarăşi la noi se va întoarce. Că de vom fi mulţumitori pentru cele ce a făcut spre noi, mare nădejde vom găti nouă spre cele ce vor să fie şi vom dobândi bunătăţile cele ce nu se pot spune, prin darul şi prin iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi puterea, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.